

CRNA GORA
AGENCIJA ZA ZAŠTITU LIČNIH PODATAKA
I SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

IZVJEŠTAJ

O STANJU ZAŠTITE LIČNIH PODATAKA I STANJU U OBLASTI PRISTUPA INFORMACIJAMA ZA 2016. GODINU

Podgorica, mart 2017. godine

SADRŽAJ

UVOD

1. AGENCIJA ZA ZAŠTITU LIČNIH PODATAKA I SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

- 1.1. Nadležnosti
- 1.2. Ovlašćenja
- 1.3. Unutrašnja organizacija
- 1.4. Budžet Agencije za 2015. godinu
- 1.5. Aktivnosti Agencije
  - 1.5.1. Edukacije
  - 1.5.2. Web stranica
  - 1.5.3. Elektronski i štampani mediji
  - 1.5.4. Unapređenje informacionog sistema
  - 1.5.5. Saradnja sa drugim institucijama
  - 1.5.6. Međunarodna saradnja
  - 1.5.7. Aktivnosti u vezi pretpristupnih pregovora

2. OPŠTI PRAVNI OKVIR

- 2.1. Ustav Crne Gore
- 2.2. Zakonski okvir
- 2.3. Međunarodna dokumenta

ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

1. NADZOR

- 1.1. Redovan nadzor
- 1.2. Vanredan nadzor
  - 1.2.1. Vanredan nadzor po zahtjevima za zaštitu prava
  - 1.2.2. Vanredan nadzor po osnovu inicijative za vršenje nadzora
- 1.3. Dopunski nadzor
- 1.4. Provjera postupanja
- 1.5. Primjeri obavljenih nadzora
- 1.6. Rješenja

2. EVIDENCIJA ZBIRKI LIČNIH PODATAKA

- 2.1. Dostavljanje zbirki ličnih podataka

- 2.2. Saglasnosti za uspostavljanje zbirke ličnih podataka
- 2.3. Saglasnosti za iznošenje podataka
- 2.4. Registar evidencije o zbirkama ličnih podataka

3. MIŠLJENJA U VEZI PRIMJENE ZAKONA

- 3.1. Mišljenja
- 3.2. Primjeri mišljenja
- 3.3. Preporuke

4. ANALIZA STANJA ZAŠTITE LIČNIH PODATAKA

SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

1. PRVOSTEPENI POSTUPAK

- 1.1. Zahtjevi prema organima vlasti
- 1.2. Kategorije podnosioca zahtjeva i organa vlasti kojima su upućeni zahtjevi

2. DRUGOSTEPENI POSTUPAK

- 2.1. Žalbe podnijete Agenciji
- 2.2. Zahtjevi Savjeta Agencije prema organima vlasti

3. INSPEKCIJSKI NADZOR

4. ODLUKE UPRAVNOG SUDA

5. PRESUDE VRHOVNOG SUDA

6. INFORMACIONI SISTEM

7. ANALIZA STANJA SLOBODNOG PRISTUPA INFORMACIJAMA

UVOD

1. AGENCIJA ZA ZAŠTITU LIČNIH PODATAKA I SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama formirana je u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti podataka o ličnosti ("Službeni list CG", br. 79/08, 70/09 i 44/12), kao samostalni i nezavisni organ. Od 2009. godine, izborom organa Agencije (Savjeta i direktora), stvaranjem organizaciono-tehničkih uslova za rada, donošenjem podzakonskih akata itd. Agencija je u funkciji namjene zbog koje je i osnovana. Donošenjem novog zakona o slobodnom pristupu informacijama, čija je primjena počela februara 2013. godine, Agencija je dobila nove nadležnosti i obaveze koje su zahtjevale promjene, kako u organizaciji, tako i u samom načinu rada.

1.1. Nadležnosti

Agencija ima status pravnog lica sa javnim ovlašćenjima. Osnovna nadležnost Agencije je da obezbijedi adekvatnu nadzornu ulogu u oblasti zaštite ličnih podataka i slobodnog pristupa informacijama u skladu sa zakonom, principima i standardima sadržanim u potvrđenim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i osnovnim slobodama i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava. Agencija ima status pravnog lica sa javnim ovlašćenjima. U vršenju poslova iz svog djelokruga samostalna je i nezavisna.

U okviru nadležnosti, shodno Zakonu o zaštiti podataka o ličnosti, Agencija vrši nadzor nad sprovođenjem zaštite ličnih podataka u skladu sa Zakonom; rješava po zahtjevima za zaštitu prava; daje mišljenja u vezi primjene ovog Zakona; daje saglasnost u vezi sa uspostavljanjem zbirke ličnih podataka; daje mišljenje u slučaju kad postoji sumnja da li se određeni skup ličnih podataka smatra zbirkom u smislu ovog Zakona; prati primjenu organizacionih i tehničkih mjera za zaštitu ličnih podataka i predlaže poboljšanje tih mjera; daje predloge i preporuke za unaprjeđenje zaštite ličnih podataka; daje mišljenje da li određeni način obrade ličnih podataka ugrožava prava i slobode lica; saraduje sa organima nadležnim za nadzor nad zaštitom ličnih podataka u drugim zemljama; saraduje sa nadležnim državnim organima u postupku pripreme

propisa koji se odnose na zaštitu ličnih podataka; daje prijedlog za ocjenu ustavnosti zakona, odnosno ustavnosti i zakonitosti drugih propisa i opštih akata kojima se uređuju pitanja obrade ličnih podataka i obavlja i druge poslove u skladu sa ovim Zakonom.

U okviru nadležnosti, shodno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama, Agencija vrši nadzor nad zakonitošću upravnih akata kojima se rješava o zahtjevima za pristup informacijama i preduzima zakonom propisane mjere; vodi informacioni sistem pristupa informacijama; prati stanje u oblasti pristupa informacijama; vrši inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona u odnosu na sačinjavanje i ažuriranje vodiča za pristup informacijama, proaktivno objavljivanje informacija i dostavljanje akata i podataka za potrebe vođenja informacionog sistema pristupa informacijama; podnosi zahtjeve za pokretanje prekršajnog postupka za povrede odredaba ovog zakona koje se odnose na sačinjavanje i ažuriranje vodiča za pristup informacijama, proaktivno objavljivanje informacija i dostavljanje akata i podataka za potrebe vođenja informacionog sistema pristupa informacijama; organizuje obuke i na drugi način daje smjernice za primjenu zakona; vrši i druge poslove propisane ovim Zakonom.

1.2. Ovlašćenja

Agencija vrši nadzor u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti, preko kontrolora, koji su ovlašćeni za obavljanje poslova nadzora, u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji. Nadzor se po službenoj dužnosti sprovodi putem vršenja redovnih nadzora prema Planu nadzora, koji se donosi na godišnjem, odnosno mjesečnom planu na nivou Agencije, kao i vanrednog nadzora. Vanredan nadzor se vrši na zahtjev za zaštitu prava fizičkih lica. Svako može podnijeti inicijativu za pokretanje postupka nadzora. Kontrolor ima pravo pristupa ličnim podacima sadržanim u zbirkama ličnih podataka, bez obzira da li se evidencije o tim zbirkama vode u Registru, pravo pristupa spisima i drugoj dokumentaciji koja se odnosi na obradu ličnih podataka i sredstvima elektronske obrade ličnih podataka. U vršenju nadzora Agencija je ovlašćena da rješenjem: naredi da se nepravilnosti u obradi ličnih podataka otklone u određenom roku, privremeno zabrani obradu ličnih podataka koji se obrađuju suprotno odredbama zakona, naredi brisanje ličnih podataka prikupljenih bez pravnog osnova, zabrani iznošenje ličnih podataka iz Crne Gore ili davanje na korišćenje ličnih podataka korisnicima ličnih podataka suprotno odredbama Zakona, zabrani povjeravanje poslova obrade ličnih podataka kada obrađivač ličnih podataka ne ispunjava uslove u pogledu zaštite ličnih podataka, ili je povjeravanje navedenih poslova sprovedeno suprotno odredbama Zakona.

Primjena Zakona o slobodnom pristupu informacijama počela je 17. februara 2013. godine. Agencija je dužna da po žalbi na akt o zahtjevu za pristup informaciji donese rješenje i dostavi ga podnosiocu žalbe, u roku od 15 dana od dana podnošenja žalbe. O žalbi na akt o zahtjevu za pristup informacijama rješava Savjet Agencije. Savjet

Agencije dužan je da meritorno odluči po žalbi. Radi rješavanja po žalbi i vršenja nadzora nad zakonitošću upravnih akata po zahtjevima za pristup informacijama, Savjet Agencije ima pravo da zahtijeva: da mu organ vlasti dostavi kompletnu informaciju ili dio informacije kojoj se traži pristup, kao i druge informacije i podatke koji su potrebni za odlučivanje; da inspekcija koja je nadležna za kontrolu kancelarijskog poslovanja utvrdi da li organ vlasti posjeduje traženu informaciju. Organi vlasti dužni su da Agenciji dostave podatke o podnescima, aktima i preduzetim mjerama u roku od 10 dana od dana njihovog podnošenja, odnosno sačinjavanja ili preduzimanja. Takođe, preko kontrolora, koji su ovlašćeni za obavljanje poslova nadzora, Agencija podnosi zahtjeve za pokretanje prekršajnog postupka za povrede odredaba ovog zakona koje se odnose na sačinjavanje i ažuriranje vodiča za pristup informacijama, proaktivno objavljivanje informacija i dostavljanje akata i podataka za potrebe vođenja informacionog sistema pristupa informacijama.

1.3. Unutrašnja organizacija

Organi Agencije su Savjet, koji ima predsjednika i dva člana, i direktor Agencije. Predsjednika i članove Savjeta Agencije imenuje Skupština Crne Gore. Direktora Agencije imenuje Savjet, na osnovu javnog konkursa.

Administrativni odbor Skupštine Crne Gore je dao saglasnost 08.03.2013. godine i 16.12.2013. godine na novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, kojim je predviđeno 26 radna mjesta sa 35 izvršioca.

Unutrašnju organizaciju Agencije, pored dva organa, čini Stručna služba sa svojih 5 organizacionih jedinica:

- Odsjek za nadzor u oblasti zaštite ličnih podataka;
- Odsjek za predmete i žalbe u oblasti zaštite ličnih podataka;
- Odsjek za pristup informacijama;
- Odsjek za Registar i informacioni sistem;
- Služba za za pravne, opšte i računovodstvene poslove;

U Odsjeku za nadzor sistematizovana su tri radna mjesta sa pet izvršioca i to: Šef Odsjeka (1), Kontrolor (za poslove inspeksijskog nadzora u oblasti zaštite ličnih podataka) (3) i Kontrolor (za poslove inspeksijskog nadzora u oblasti zaštite ličnih podataka-poseban uslov poznavanje albanskog jezika) (1).

U Odsjeku za predmete i žalbe sistematizovana su četiri radna mjesta sa šest izvršioca: Šef Odsjeka (1), Pravni savjetnik (3), Savjetnik za saradnju sa rukovodcima (1) i Savjetnik za razvoj i unaprjeđenje mjera na zaštiti podataka o ličnosti (1).

U Odsjeku za pristup informacijama sistematizovana su tri radna mjesta sa sedam izvršioca i to: Šef Odsjeka (1), Kontrolor (2), Pravni savjetnik (4).

U Odsjeku za Registar i informacioni sistem sistematizovana su tri radna mjesta sa tri izvršioca i to: Šef Odsjeka (1), Savjetnik za informacioni sistem (1) i Tehničar-Operater za unos i održavanje (1).

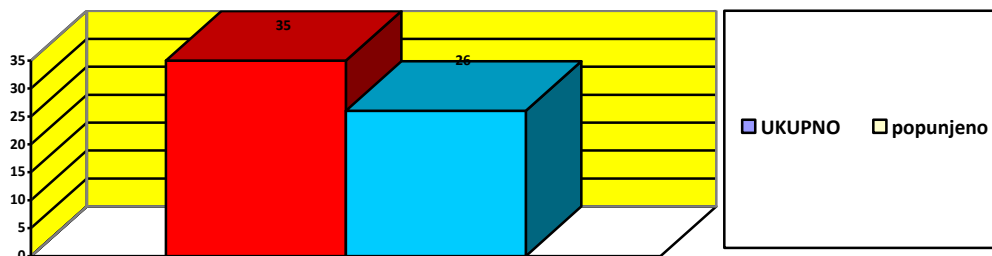
U Službi za pravne, opšte i računovodstvene poslove sistematizovano je 9 radnih mjesta sa deset izvršioca i to: Šef Službe (1), Savjetnik za odnose s javnošću – PR (1), Saradnik za opšte poslove (1), Računovođa (1), Blagajnik (1), Arhivar-dokumentarista (1), Tehnički sekretar-administrator (2), Vozač-dostavljač pošte (1), Higijeničarka (1).

S obzirom da je predsjedniku i članovima Savjeta istekao petogodišnji mandat, Skupština Crne Gore je, na svojoj sjednici od 27. decembra 2014. godine, imenovala predsjednika i dva člana Savjeta.

Na kraju 2016. godine Agencija ima sljedeću kadrovsku popunjenost:

- Predsjednik i dva člana Savjeta (3);
- Direktor (1);
- pomoćnik direktora (1);
- šef Službe za pravne, opšte i računovodstvene poslove (1);
- kontrolor za poslove nadzora na zaštiti ličnih podataka (3);
- šef Odsjeka za predmete i žalbe u oblasti zaštite ličnih podataka (1);
- pravni savjetnik u Odsjeku za predmete i žalbe (2);
- šef Odsjeka za slobodan pristup informacijama (1);
- pravni savjetnik u Odsjeku za slobodan pristup informacijama (3);
- saradnik za opšte poslove (1);
- Prevodilac za engleski jezik (1);
- šef Odsjeka za Registar i IT (1);
- savjetnik za informacioni sistem (1)
- tehnički sekretar (2);
- arhivar (1);

Od ukupno sistematizovanih 26 radnih mjesta sa 35 izvršioca, u toku 2016. godine definisane poslove i zadatke je većinom vremena obavljalo 20 izvršilaca (57,14%). Takođe, ističemo da od 20 izvršilaca koji su na platnom spisku Agencije, tokom 2016. godine tri koleginice koriste pravo na trudničko bolovanje, jedan kolega je koristio pravo na neplaćeno odsustvo, a jedna koleginica je privremeno bila angažovana u MUP-u (u skladu sa „lex specialisom“).

1.4. Budžet Agencije za 2016. godinu

Ukupan budžet agencije u 2016. godini iznosio je 635.456,63 eura. Pregled budžeta po pozicijama:

51001	Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama	635.456,63
4	Izdaci	635.456,63
41	Tekući izdaci	635.456,63
411	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	534.075,18
4111	Neto zarade	305.688,83
4112	Porez na zarade	56.703,82
4113	Doprinosi na teret zaposlenog	114.505,55
4114	Doprinosi na teret poslodavca	48.671,22
4115	Opštinski prirez	8.505,76
412	Ostala lična primanja	1.800,00
4127	Ostale naknade	1.800,00
413	Rashodi za materijal	17.824,45
4131	Administrativni materijal	13.765,00
4135	Rashodi za gorivo	4.059,45
414	Rashodi za usluge	49.156,00
4141	Službena putovanja	14.720,00
4142	Reprezentacija	1.335,00
4143	Komunikacione usluge	11.220,00
4147	Konsultantske usluge, projekti i studije	9.881,00
4148	Usluge stručnog usavršavanja	2.000,00
4149	Ostale usluge	10.000,00
415	Rashodi za tekuće održavanje	2.400,00
4153	Tekuće održavanje opreme	2.400,00
419	Ostali izdaci	20.500,00
4191	Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu	11.500,00
4192	Izdaci po osnovu troškova sudskih postupaka	1.000,00
4193	Izrada i održavanje softvera	5.000,00
4194	Osiguranje	3.000,00
44	Kapitalni izdaci	9.700,00
441	Kapitalni izdaci	9.700,00
4415	Izdaci za opremu	9.700,00
46	Otplata dugova	1,00
463	Otplata obaveza iz prethodnih godina	1,00
4630	Otplata obaveza iz prethodnih godina	1,00

U izvještajnom periodu sproveden je postupak javnih nabavki:

- nabavka usluga – avio karte, smještaj.
- nabavka usluga – fiksne telefonije
- nabavka roba – gorivo, šoping;
- nabavka – kancelarijskog materijala, šoping. Svi Ugovori za javne nabavke su postavljeni na Portalu UJN.

Takođe, obavljani su sljedeći poslovi iz oblasti računovodstva i finansija:

- likvidatura faktura,
- upisivanje u knjigu ulaznih faktura,
- unos zahtjeva za plaćanje u SAP sistem,
- obračun poreza, prireza i doprinosa,
- mjesečno popunjavanje IOPPD izvještaja,
- elektronsko slanje i obrada podataka za Poresku upravu,
- knjiženje dnevnika blagajne,
- sravnjavanje blagajne sa službenikom zaduženim za isplatu gotovine iz blagajne,
- pripremanje Izvještaja o neizmirenim obavezama,
- pripremanje izvještaja o otpuštenim, utrošenim i preostalim sredstvima,
- izrada izvještaja o sedmičnom plaćanju obaveza, shodno Zakonu o finansiranju političkih partija,
- izrada šestomjesečnog obračuna,
- pripremanje Budžeta za 2017.godinu,
- vođenje evidencije o nabavci osnovnih sredstava,
- svakodnevna komunikacija sa Ministarstvom finansija o tekućim poslovima.

1.5. Aktivnosti Agencije

Pored najznačajnijih aktivnosti u na planu zaštite ličnih podataka i slobodnog pristupa informacijama datih u ovom Izveštaju u posebnim poglavljima, u Agenciji su se odvijale i druge aktivnosti značajne za ostvarivanje namjene zbog koje je Agencija osnovana.

1.5.1. Edukacije

Agencija je i tokom 2016. godine nastavila da realizuje brojne aktivnosti na promociji i afirmisanju prava na zaštitu podataka o ličnosti. Agencija je to činila organizacijom edukativnih seminara i obuka, učešćem na obukama, odnosno seminarima, ali i na okruglim stolovima, konferencijama i dr, kao i putem medija i drugim načinima komuniciranja. Takođe, Agencija je na formalan, a nerijetko neformalan način, pružala pomoć u davanju savjeta građanima za djelotvornu primjenu Zakona o zaštiti ličnih podataka i Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Predstavnici Agencije su se odazvali velikom broju poziva za učešće na okruglim stolovima, konferencijama, seminarima itd. u organizaciji organa državne uprave, međunarodnih organizacija, nevladinih organizacija i dr.

U okviru obilježavanja 28. januara - Evropskog dana zaštite ličnih podataka, predstavnici Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama posjetili su tri srednje škole i to: gimnaziju "Niko Rolović" - Bar; "Stojan Cerović" - Nikšić i "Ivan Goran Kovačić" - Herceg Novi. Srednjoškolcima je održano predavanje i upriličena radionica na temu "Lični podaci i privatnost na internetu", koja je podrazumjevala interaktivno učešće učenika, izražavanje njihovog mišljenja i postavljanje pitanja. Prezentovani su i primjeri iz prakse u vezi sa zloupotrebom ličnih podataka, kao i video ilustracije o privatnosti na internetu sa jasnim porukama koje skreću pažnju na oprez u korišćenju društvenih mreža i interneta uopšte. Cilj ovih posjeta bio je da učenici dobiju osnovne informacije o Agenciji i mehanizmima zaštite podataka o ličnosti prilagođene njihovom uzrastu i stepenu njihovog interesovanja.

Dana 28.09.2016.godine obilježen je međunarodni dana "Pravo javnosti da zna", u Hotelu Ramada u Podgorici. Prisutnim gostima predstavnicima 32 prvostepena organa u ime Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama obratili su se: Predsjednik Savjeta Agencije, Muhamed Gjokaj i članovi Savjeta Agencije, Aleksa Ivanović i Radenko Lacmanović. Predstavnici Savjeta Agencije govorili su na temu primjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama u praksi sa ciljem afirmisanja prava na slobodan pristup informacijama i jačanja principa transparentnosti u radu svih obveznika Zakona kao i upoznali prisutne sa praksom odlučivanja Savjeta Agencije po izjavljenim žalbama, postupkom izvršenja rješenja i sudskom praksom po izjavljenim tužbama na rješenja Savjeta Agencije i zahtjevima za vanredno preispitivanje presuda Upravnog suda Crne Gore u oblasti slobodnog pristupa informacijama.

Predstavnici Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama Predsjednik Savjeta Agencije, Muhamed Gjokaj, direktor Agencije, Čedomir Mitrović i Šef Odsjeka za pristup informacijama, Biljana Božić posjetili su dana 07.12.2016.godine Opštinu Mojkovac. U saradnji sa predstavnicima Opštine Mojkovac održan je seminar u cilju jačanja administrativnih kapaciteta zaposlenih u organima lokalne samouprave Opštine Mojkovac. Predsjednik Savjeta Agencije, Muhamed Gjokaj je prisutne upoznao sa zakonskim rješenjima Zakona o zaštiti podataka o ličnosti i obavezi poštovanja prava na zaštitu ličnih podataka sa kojima službenici opštinskih organa dolaze kroz obavljanje svojih poslova u posjed uz obavezu uspostavljenje jasnih pravila zaštite od svim mogućih obika zloupotrebe ili neovlašćenog pristupa trećih lica. Predstavnici organa lokalne saouprave upoznati su sa praksom Evropskog suda za ljudska prava. Šef Odsjeka za pristup informacijama, Biljana Božić pristupne upoznala je sa zakonskom obavezom proaktivnog pristupa informacijama na internet stranici Opštine Mojkovac i zakonskim rješenjima u postupku odlučivanja po podnijetim zahtjevima za slobodan pristup informacijama u cilju približavanja javne uprave građanima i činjenja dostupnom za lične potrebe svih građana Crne Gore. Ovlašćeni službenici za slobodan pristup informacijama su upoznali predstavnike Agencije sa nastojanjem da učine rad svojih organa transparentnim te su im uručeni Priručnici o proaktivnom pristupu informacijama i cilju pune implemetacije u praksi zakonskih rješenja propisanih Zakonom o slobodnom pristupu informacijama.

Nastavljajući aktivnosti na edukaciji građana i institucija iz oblasti zaštite ličnih podataka i slobodnog pristupa informacijama, Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama je u Opštini Herceg Novi organizovala prezentaciju za zaposlene u organima lokalne samouprave, lokalne uprave i institucija i ustanova čiji je osnivač opština. Prezentacija se odnosila na zakonske i institucionalne okvire zaštite podataka o ličnosti i slobodnog pristupa informacijama, sa posebnim akcentom na praktičnu primjenu zakonskih rješenja. Posebnu su naglašene obaveze organa lokalne samouprave i uprave u primjenama Zakona o slobodnom pristupu informacijama i Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. U ime Agencije, prezentaciju su vršili Radenko Lacmanović, član Savjeta Agencije, Sabahudin Delić, pomoćnik direktora i Ljiljana Brajović, kontrolorka za zaštitu ličnih podataka. Prezentacija je organizovana u saradnji sa Glavnim administratorom Opštine Herceg Novi.

Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama je, povodom 10. decembra, Dana ljudskih prava, kao i sedam godina rada Agencije, upriličila skromnu svečanost na kojoj su uručeni **Priručnici za slobodan pristup informacijama i zaštitu ličnih podataka** štampani na brajevom pismu. Predsjednik Savjeta Agencije Muhamed Gjokaj je uručio primjerke Priručnika predstavnicima Resursnog centra za djecu i mlade „Podgorica“, Udruženju mladih sa hendikepom, Savezu slijepih Crne Gore, Biblioteci za slijepce Crne Gore, Klubu slijepih i Paraolimpijskom komitetu Crne Gore. Član Savjeta Agencije Radenko Lacmanović je istakao značaj unapređenja ljudskih prava, posebno se osvrnuvši na pristup dokumentima licima sa djelimičnih ili potpunim gubitkom vida, naglasivši želju Agencije da, štampanjem Priručnika na brajevom pismu, približi i učini dostupnim svima

dokumenta iz oblasti zaštite ličnih podataka i slobodnog pristupa informacijama. Prisutnima se obratio i direktor Resursnog centra Zoran Bošković. Svečanosti su prisustvovali predstavnici Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Ministarstva kulture i kancelarije Ombudsmana.

Član Savjeta Agencije Aleksa Ivanović kao predavač je učestvovao na sljedećim skupovima:

- Škola demokratskog rukovođenja; tema: „Osjetljiva linija između prava na slobodu izražavanja i prava na privatnost“, Miločer – Budva, 05.-07. februar 2016. god.
- Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu; tema: „Obrada ličnih podataka od strane nadležnih organa u svrhe prevencije, istrage, otkrivanja i gonjenja krivičnih djela ili izvršenja krivičnih sankcija i slobodnom protoku tih podataka - poseban osvrt na mjere tajnog nadzora“, Podgorica, 16. i 17. mart 2016. god.
- Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, OSCE, Američka Ambasada u Podgorici; tema: „Zaštita ličnih podataka i slobodan pristup informacijama kroz proces komunikacije sa medijima“, Budva, 25. april 2016. god.
- Straniak Academy, Boltzman institut – Beč; tema: „Zaštita ličnih podataka i slobodan pristup informacijama“, Ulcinj, 13.septembar 2016. god.
- Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, OSCE, Američka Ambasada u Podgorici; tema: „Zaštita ličnih podataka i slobodan pristup informacijama kroz proces komunikacije sa medijima“, Budva 24.oktobar 2016. god.
- Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, OSCE; tema: „Zaštita ličnih podataka u Crnoj Gori – zakonodavstvo i praktična iskustva u odnosu na obradu ličnih podataka u sudovima i tužilaštvu“, Budva, 14.novembar 2016. god.
- Uprava za kadrove, tema: „Zaštita ličnih podataka“, Podgorica, 02.12.2016. god.

Predsjednik Savjeta Agencije Muhamed Gjokaj i Šef Odsjeka za pristup informacijama bili su predavači u Upravi za kadrove, angažovani kao eksperti koji su u dva navrata tokom 2016. godine održali seminare za zaposlene službenike u javnoj upravi koji postupaju po zahtjevima za slobodan pristup informacijama, što je bilo u skladu sa godišnjim Planom obuka Uprave za kadrove.

1.5.2. Web stranica

Aktivnosti koje se odnose na web sajt Agencije u prethodnom periodu ogledaju se kroz ažuriranje i objavljivanje značajnog broja akata koji se donose u Agenciji kao i objavljivanje svih aktuelnosti u vezi rada i nadležnosti Agencije.

Treba istaći da se krajem godine započelo sa izradom novog web sajta Agencije i planirano je da se stavi u produkciju početkom 2017.god.

Naime, primjetili smo da je trenutno rješenje web sajta Agencije izrađen u alatu, koji je poznat open source sistem za upravljanje sadržajem i prilično stara verzija koja je složena za administraciju i nije ažurirana više godina, pa je kao takva relativno jednostavan plijen za tzv. hakerske upade.

Novi web sajt ce nam donijeti sljedeća unapredjenja:

1. Novi dizajn koji ce biti prilagodjen svim velicina display-a (desktop - tablet - smart phone).
2. Jednostavniji control panel za upravljanje sadržajem sajta, prilagođen potrebama Agencije.
3. Hosting na istom VPSu gdje je i eSPI. Ovako dobijamo pouzdaniji, a jeftiniji hosting.

1.5.3. Elektronski i štampani mediji

Agencija, i pored činjenice da nije popunjeno radno mjesto službenika za odnose s javnošću, redovno izvještava javnost o svojim aktivnostima. Takođe, mediji pokazuju interesovanje za pojedina pitanja iz domena nadležnosti Agencije. U protekloj godini predstavnici Agencije učestvovali su u različitim radio i TV emisijama, a štampani mediji su izvještavali o pojedinim pitanjima iz rada Agencije.

- 25.05.2016. Izveštaj sa sjednice Odbora za ljudska prava i slobode, Skupština Crne Gore na kojoj je razmatran i prihvaćen Izveštaj Agencije za 2015. godinu. Sa sjednice Odbora izvijestili su u centralnim informacionim emisijama Televizija Crne Gore, Televizija Vijesti, Radio Crna Gora, i Radio Antena M.
- 30.05.2016. Izjava člana Savjeta Agencije Radenka Lacmanovića, Radio Antena M, na temu Vršenje nadzora od strane Agencije kod Zavoda za Zapošljavanje Crne Gore povodom gubitka dokumentacije kojom se majci sa troje i više djece dokazuje pravo na doživotnu naknadu.
- 03.06.2016. Izjava člana Savjeta Agencije Radenka Lacmanovića, Radio Slobodna Evropa, na temu Izuzimanje zadržanih podataka iz telekomunikacionog saobraćaja.
- Izjava člana Savjeta, Radenka Lacmanovića, Televiziji Crne Gore, informativna emisija u 15:30, 19:30, 22:30, na temu: „Izuzimanje zadržanih podataka iz telekomunikacionog saobraćaja“, nakon održanog sastanka čelnih ljudi Agencije sa predstavnicima Vrhovnog suda, Sudskog savjeta, Državnog tužilaštva i Ministarstva unutrašnjih poslova, ponedjeljak 13. jun 2016. godine.
- Član Savjeta Radenko Lacmanović, 28.01.2016. godine gostovao na TV Nikšić, „Evropski dan zaštite ličnih podataka“.
- Izjava člana Savjeta, Radenka Lacmanovića, televiziji Vijesti 14.12.2016. godine, informativne emisije u 16:30, 18:30, 22:00, povodom nezakonite obrade ličnih podataka putem video nadzora u opštini Kotor.

Dnevne novine „Dan“

- 09.01.2016. Šefu Milovog kabineta plata veća nego sudiji
- 19.01.2016. Štrajkovaću glađu do isplate
- 20.01.2016. Zbog povrede privatnosti traži 10 000
- 20.01.2016. Smjena jedino parvo izvinjenje
- 28.01.2016. Kršili prava
- 03.02.2016. Sreten Radonjić prekršio zakon
- 03.02.2016. Tvrde da Sreten Radonjić njima nije slao demant
- 08.02.2016. Đokaj i Mitrović se žale sami na sebe
- 19.03.2016. Sudije glume "velikog brata"
- 23.03.2016. EU traži istragu o dostavljanju listinga građana
- 29.03.2016. Utvrditi da li su sudije prekršile prava
- 31.03.2016. Otvorila 200 lažnih profila na facebook-u
- 31.03.2016. Štićenica „Komanskog mosta“ ipak glasala
- 31.03.2016. Radonjić predložio nezakonit pravilnik
- 12.06.2016. Vlada krije kome je davala stanove
- 14.06.2016. Sporazume o priznanju sklapaju bez kontrole
- 14.06.2016. Tužilaštvu sumnjivi svi građani
- 31.06.2016. Obrenović imenovan zakonito
- 11.07.2016. Preko mejlova izvukli 7,7 miliona iz EPCG
- 20.07.2016. Kriju kako troše pare u kampanji
- 30.07.2016. Objelodanio tajnu izjavu zvizdača
- 02.08.2016. Snimak uhvatio Radonjića u laži
- 10.08.2016. Zakon ne krše dostavljanjem podataka
- 16.08.2016. Savjet prekršio pravila postupka
- 19.08.2016. Đokaj Agenciju pretvorio u privatni servis
- 24.08.2016. Nalaz zasnovali na lažnom tumačenju
- 01.09.2016. Zapisnik pun lažnih podataka
- 02.09.2016. Vatrogasci dobili po 750 eura zbog nezakonitog snimanja
- 03.09.2016. Kontrolor nezakonito sastavio zapisnik
- 06.09.2016. Putne naloge nezakonito proglasili tajnim
- 09.09.2016. Lične karte stižu pred odbore
- 12.09.2016. Tajno uzimali listinge građana
- 19.09.2016. Građani prisluškivani nezakonito, prijete milionske tuže
- 22.09.2016. Znaju šta žele, ne umiju da traže
- 23.09.2016. Hoće da sakrije spisak da ne bi brisali fantome
- 29.09.2016. Godinama taje ugovore i finansijske izvještaje
- 01.10.2016. Podatke ne da 20 državnih preduzeća
- 07.10.2016. Istraga o ugrožavanju privatnosti učenika
- 17.10.2016. Uništiti listinge građana
- 25.11.2016. Tražio kontrolu da spriječi podmetanje
- 29.11.2016. Institucije sabotiraju rad Agencije

Ukupno: 40

Dnevne novine „Dnevne novine“

- 22.01.2016. Advokat Bojić: curenje tajnih snimaka
- 03.02.2016. Reagovanje redakcije dnevnog lista „Dan“
- 05.03.2016. Video nadzor na 72 lokacije do kraja 2016.
- 07.03.2016. Evropski sud natjerao „Google“ da zaboravlja
- 02.06.2016. Savjet Evrope: Crna Gora nema posebno tijelo za kontrolu sadržaja na internetu, Urednici da kontrolišu komentare na portalima
- 14.06.2016. Čeka se dokumentacija iz policije i Agencije
- 28.06.2016. Stari korisnici zaštićeni, nove će da pita smije li im objaviti imena
- 05.07.2016. Krađa podataka može koštati firme dvadeset miliona eura
- 08.07.2016. Ruski telekomi snimaju razgovore klijenata
- 02.08.2016. Niko od predstavnika partija nije imao uvid u dokumentaciju
- 09.08.2016. Ministar me tjera da kršim zakone
- 10.08.2016. Partijska knjižica ne oslobađa od odgovornosti
- 15.08.2016. Danilovićeve naredbe pod lupom AZLP
- 16.08.2016. Inspekcija ulazi u MUP
- 18.08.2016. Danilović riješio da uđe u obračun sa Đokajem
- 24.08.2016. Zakon ne poznaje tim ministra Danilovića
- 03. i 04.09.2016. Ponovni nadzor u MUP-u
- 08.09.2016. Ministar se sveti načelnici
- 09.09.2016. Sigurnosna i nadzorna oprema sve traženija
- 15.09.2016. Ministarstvo: Podaci se ne zloupotrebljavaju
- 22.09.2016. Đokaj: Skandalozan čin ministra, ne odustajemo od kontrole
- 06.10.2016. UCG da omogući slobodan pristup informacijama
- 08. i 09.10.2016. Starovlah platila Danilovićevu grešku
- 15. i 16.10.2016. Đokaj: Tužilaštvo treba hitno da reaguje
- 27.10.2016. Prekršajni postupak protiv Danilovića
- 25.11.2016. Kod danilovića tražili dokaze o zloupotrebi
- 01.12.2016. Povjerljivi podaci o istragama terorista završili na internetu

Ukupno: 27

Nezavisni dnevnik „Vijesti“

- 11.01.2016. Bojiću povrijeđeno pravo na privatnost
- 26.01.2016. Beba nezakonito pitala majke za MZ
- 11.02.2016. Ko je kršio zakon mora odgovarati?
- 17.02.2016. Neće izbore jer sistem nije testiran
- 25.02.2016. Ko je pušio o trošku države
- 08.03.2016. Kasne i daju loš primjer drugima

- 20.05.2016. Molimo policiju da više ne „pomaže“
20.05.2016. Mičite matični broj iz računa građana
21. i 22.05. 2016. Tajna služba čita sve podatke o građanima
26.05.2016. Ko je pušio o trošku države
03.06.2016. Znajju ko sa kim razgovara kada i odakle to čini
14.06.2016. Koliko će državu da košta nezakoniti praćenje telefona
16.06.2016. Ko je pušio o trošku države?
23.06.2016. Ko je pušio o trošku države?
26.06.2016. Ko nezakonito snima u Petrovcu?
26.06.2016. MUP neće baš sve šaptati ANB-u?
11.07.2016. ANB se zaštitio, za MUP još ne zna
23.07.2016. Ni Mugoša ne želi o cigarama
24.07.2016. Mafija vratila skinute kamere
26.07.2016. Dok mafija snima istraga ne mrda
28.07.2016. Ko je pušio o trošku države
01.08.2016. PCG može da vidi podatke od djeci
02.08.2016. Bojanić kriv što ne štite Pobrćevu
09.08.2016. Tvrdi da je Danilović tjerao da krši zakone
12.08.2016. I listinzi telefona na crnom tržištu
16.08.2016. Ministar na testu, Agencija ignoriše pravila
17.08.2016. Računi se polažu meni ne skrivenim šefovima
24.08.2016. NVO ne smije gledati birački spisak MUP-a
25.08.2016. Partijski aktivisti vire u privatnost
03.09.2016. Ocrnio ministra, a ni vidio nije dokumenta
03.09.2016. Da kažu jesu li Crnogorci ili Srbi
08.09.2016. Ko je pušio o trošku države?
13.08.2016. Mogu kršiti zakon jer im fali izvršilaca
16.09.2016. Nemamo pravo da kršimo zakone
22.09.2016. Internet ili splinternet?
22.09.2016. Ko je pušio o trošku države?
22.09.2016. MUP Agenciji: Želite da krijemo birački spisak
23.09.2016. Neko koristi AZLP da blokira pristup biračkom
27.09.2016. Nema majstora za kvar u policiji
29.09.2016. Ko je pušio o trošku države?
06.10.2016. Univerzitet CG ne odgovori na svaki 5. zahtjev
25.11.2016. Danilović tražio da preuzmu hard-disk
11.12.2016. Mafija ponovo snima Kotor
13.12.2016. Nismo krivi za nove kamere
15.12.2016. Neki smiju da krenu na kamere
18.12.2016. Znete li da vas je država preslušivala?

Ukupno: 46

Pobjeda

Dnevni list „Pobjeda“

- 11.01.2016. Bojiću povrijeđeno pravo na privatnost
- 22.01.2016. Bojić: Ispitati zloupotrebu mjera tajnog nadzora
- 01.02.2016. Oprezno sa matičnim brojem, jer je ključ za sve lične podatke
- 02.02.2016. Lacmanović: Uvijek ću iznositi lične stavove
- 14.02.2016. Sloboda govora otišla je u krajnost
- 24.03.2016. Ivanović: Inspekcijski nadzor protiv Bečića
- 25.03.2016. Demokrate: Radili smo u skladu sa zakonom
- 24.05.2016. Ivanović: Ko će nadzirati upotrebu devet miliona
- 20.05.2016. Optužili policiju za opstrukciju
- 31.05.2016. Glavni grad nezakonito snima odbornike
- 07.06.2016. Tajni podaci ko je sve od funkcionera dobio stan ili stambeni kredit
- 09.06.2016. Država sumnja da je mafija snimala Kotor
- 13.06.2016. Obavještajci jedini mogu pod veo tajne
- 14.06.2016. Nezakonito je izdavati listinge svih građana
- 28.06.2016. Marić bi objavio i imena, ali mu ne da Agencija
- 20.07.2016. Vlada počela da objavljuje
- 09.08.2016. Starovlah-Knežević: Danilović je tražio da kršim zakon
- 09.08.2016. Bez statusa zvizdača za Patriciju Pobrić
- 16.08.2016. Kontrolori stižu u MUP
- 18.08.2016. Đokaj: Danilović pritiska AZLP
- 22.08.2016. Još ne znaju koliko je kamera snimalo Kotor
- 24.08.2016. Danilović tražio da Starovlah-Knežević radi protivzakonito
- 04.09.2016. Od 21 kamere uklonjeno 11
- 14.09.2016. Opasne SMS igrarije
- 15.09.2016. Lični podaci potrebni samo da bi se formirala uravnotežena odjeljenja
- 17.09.2016. Đokaj: Naredne sedmice provjera u slučaju upitnika
- 22.09.2016. MUP: Agencija da objasni o kakvom se nadzoru radi
- 23.09.2016. Mogu se tražiti listinzi samo za konkretne osobe
- 24.09.2016. Đokaj: Očekujemo dalje opstrukcije
- 27.09.2016. Inspektori AZLP-a počeli kontrolu u MUP-u
- 14.10.2016. Danilović otuđio lične podatke građana?!
- 15.10.2016. Đokaj: Potrebna je hitna reakcija države
- 20.10.2016. Eurojust i crnogorski parlament verifikuju sporazum o saradnji
- 20.10.2016. AZLP naložila da za mjesec izmijene upitnike za prvake
- 21.10.2016. AZLP sljedeće nedjelje o otuđenju podataka
- 27.10.2016. Danilović neovlašćeno koristio podatke
- 03.11.2016. Građani zbog Danilovića mogu da tuže državu
- 25.11.2016. Pretresen kabinet Gorana Danilovića
- 28.12.2016. Mediji moraju da zaštite maloljetnike
- 29.12.2016. Za koga je inspektorka Delić provjeravala građane?

Ukupno: 39

Portal Cafe Del Montenegro

- 01.02.2016. Đokaj: Oprezno sa matičnim brojem, jer je ključ za sve lične podatke
- 24.02.2016. Upozerenje na kompjuterski virus „Locky“, Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije
- 12.03.2016. Pazite koje lične podatke dajete bankama
- 27.10.2016. Prekršajni postupak protiv Danilovića

Portal Volim Podgoricu

- 25.11.2016. Podgorica, DPS prijavio, policija pretresla kabinet Gorana Danilovića

Portal Analitika

- 01.02.2016. Đokaj: Oprezno sa matičnim brojem, jer je ključ za sve lične podatke
- 25.11.2016. Kabinet Danilovića pretresen zbog sumnje da je otuđio podatke građana
- 10.12.2016. Eksperiment ruskog fotografa ruši iluziju o privatnosti

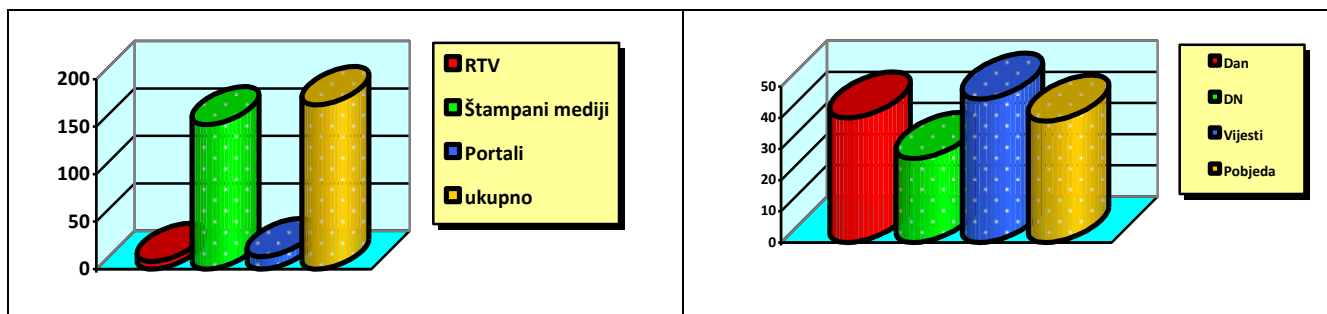
Portal Vijesti

- 03.06.2016. Objavljivaće detaljnije podatke o korisnicima socijalne pomoći
- 24.11.2016. Danilović ostavlja dokaze kako je radio
- 08.12.2016. „Prava se krše putem prekobrojne obrade JMBG, nesrazmjerne kopije ličnih podataka...“
- 11.12.2016. Mafija ponovo snima Kotor
- 13.12.2016. Kotorsko tužilaštvo o snimanju: Nijesmo krivi za nove kamere

Portal Al Jazeera

- 31.12.2016. „Veliki brat“ motri Crnu Goru – izjava člana Savjeta Alekse Ivanovića

Ukupno: 14

1.5.4. Unapređenje informacionog sistema

Više puta smo isticali da protiv sajber kriminala, koji poprima zastrašujuće razmjere i koji je inspirisan različitim pobudama, bez obzira na visinu uložениh sredstava, nema 100% zaštite. Ipak, Agencija je u obavezi da u mjeri koju nam diktiraju naše mogućnosti odgovorimo zahtjevu što veće bezbjednosti i efikasnosti informacionog sistema. Zato smo napravili listu mjera čijom bi realizacijom naš informacioni sistem podigli na veći nivo, kako u bezbjedonosnom tako i u funkcionalnom smislu.

Pregled poslova koji su urađeni na IT i mrežnoj infrastrukturi

- U saradnji sa firmama Digit i Fin-ing instaliran je serverski rack, montirana, uključena na napajanje i povezana sa Internet-om i korporativnom mrežom sljedeća oprema: ups, firewall, 2 switch-a i 3 servera.
- Na switch-e-vima su iskonfigurisani VLAN-ovi za zaposlene, servere, mipnet (tj. registar), Internet, čime je ostvarena potrebna segmentacija lokalne ip mreže prema standardima za dizajn lokanih ip mreža.
- Konfigurisan je firewall koji je centralni uređaj za upravljenje ip saobraćajem unutar LANa, prema Internetu, telekomovom Mipnet-u i Wifi mreži.
- Na firewall su implementirane adekvatne sigurnosne polise čime je sigurnost ip mreže podignuta na najviši i potreban nivo. Osim toga firewall koristimo i za dinamičko dodjeljivanje ip adresa nekim segmentima mreže.
- Na serverima je instaliran i konfigurisan softver za virtuelizaciju (VMware) prema zahtjevima i potrebama budućeg Informacionog sistema za oblast slobodnog pristupa informacijama kao i drugog softvera, koji će biti implementiran u narednom periodu, kao što je DMS sistem.
- Postojeća aplikacija sa odgovarajućim registrima za evidencije u oblast SPI migrirana je sa računara na virtuelni server.
- Instaliran je i konfigurisan server za podršku IT infrastrukturi Agencije. Na ovom serveru su pokrenuti servisi za DNS (lokalni i Internet), i servis za razmjenu/dijeljenje fajlova u Windows okruženju.
- Instalirana je i konfigurisana WiFi mreža čime je omogućen odličan signal u svim prostorijama Agencije. Ovim smo dobili mogućnost spajanja opreme koja podržava wifi kao što su laptop-ovi, štampači sa podrškom za wifi, smart telefoni i sl na Internet, ali i djelovi korporativne mreže, prema potrebi.
- Sačuvane su kopije (backup) svih konfiguracija čime smanjujemo vrijeme oporavka dijela ili kompletnog sistema u slučaju havarije.

- Instalacija Windows Domain Controller (Migracija svih računara Agencije u domen je planirana u narednom period).
- Instaliran je i konfigurisan storage Synology DS214 2x2TB HDD. Koristiće se za backup podataka sa ličnih računara, kao i virtuelnih servera na kojima se pokreće Informacioni sistem za SPI i ostali infrastrukturni servisi.
- Implementiran je i stavljen u produkciju Informacioni sistem za praćenje primjene Zakona o SPI, kojeg je izradila kompaniji Infostream, a kompletno finansirana iz sredstava IPA fondova.
- Na serverima su instalirane Windows Server 2012R2 licence koje je obezbjedilo Ministarstvo za informacione tehnologije.
- Instalacija i konfiguracija softvera za Backup – Altaro. Backup će se čuvati na storage-u Synology DS214 2x2TB HDD, koji je isporučen od strane firme Fin-ing, kao dio realizovane javne nabavke.

Pregled poslova koji nas očekuju

U vremenu koje je pred nama planiramo i niz drugih mjera kako bi informacioni system Agencije učinili još efikasnijim. Neke od tih mjera su:

- Unapređenje postojećeg softvera za registar. Namjera nam je da u saradnji sa firmom S&T, koja je autor ovog rješenja, poboljšamo trenutno rješenje i učinimo ga funkcionalnijim i efikasnijim.
- Unapređenje web sajta Agencije, u skladu sa najnovijim trendovima u toj oblasti.
- Migracija preostalih korisnika u domain je planirana za naredni period. Ovo je jedan od posljednjih i najbitnijih koraka koji planiramo da realizujemo u cilju uvođenja opšteprihvaćenih standarda u administraciji i upravljanju malim IT mrežama kakav je u Agenciji. U ovom koraku očekujemo saradnju i razumjevanje kolega s obzirom da ćemo uraditi bitne izmjene na svakom od personalnih računara.

1.5.5. Saradnja sa drugim institucijama

Saradnja sa drugim institucijama je veoma važan segment djelovanja Agencije u svrhu ispunjenja zacrtanih ciljeva i zadataka.

Saradnja sa Ministarstvom vanjskih poslova i evropskih integracija ogleda se kroz redovne komunikacije i periodična i *add hoc* izvještavanja Agencije prema međunarodnim organizacijama i tijelima u kojima participira Crna Gora.

Saradnja sa Poreskom upravom, Fondom za zdravstveno osiguranje, Zavodom za zapošljavanje idr. odvija se u sklopu ispunjavanja redovnih zakonskih obaveza Agencije.

Završetak Projekta izrade Informacionog sistema za praćenje primjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama veoma je značajan događaj za Agenciju. Kompletan Projekat čija je vrijednost 50.000 eura finansiran je od strane Delegacije EU u Crnoj Gori, a podrazumijevao je nabavku potrebnog hardvera, a zatim i izradu softverskog rješenja. Tendersku proceduru sprovedla je Kancelarija DEU u Crnoj Gori, a posao izrade softverskog rješenja dobila je kompanija „Infostream“ doo iz Podgorice.

Najznačajniji segment novog informacionog sistema, čija izrada je trajala šest mjeseci, svakako je aplikacija koja omogućava elektronsku dostavu podataka iz prvostepenog postupka rješavanja zahtjeva od strane ovlašćenih službenika organa vlasti i njihovu automatsku obradu koju sprovode zaposleni u Agenciji.

Primopredaja sistema i odgovarajuće dokumentacije i potpisivanje zapisnika obavljena je 07.10.2016. godine u prostorijama Agencije. Prisustvovali su predstavnici Kancelarije DEU u Crnoj Gori, predstavnici kompanije „Infostream“ doo iz Podgorice kao i predstavnici Agencije.

Sastanak predstavnika Agencije i VDT-u, Vrhovnog suda, Uprave policije i Sudskog Savjeta je održan 13.06.2016.godine, u prostorijama Agencije. Tema sastanka je bila Preporuka Agencije u vezi s izuzimanjem podataka iz telekomunikacionog saobraćaja po naredbi sudija za istragu. Zaključeno je da će Krivično odjeljenje Vrhovnog suda, imajući u vidu sadržinu Preporuke, zauzeti stav u vezi primjene člana 257 a Zakonika o krivičnom postupku (ZKP), koji se odnosi na naredbe sudija za istrage za dostavljanje podataka o telekomunikacionom saobraćaju, a koji će biti obavezujući za sve njih.

Predsjednik Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, Muhamed Gjokaj i članovi Savjeta, Radenko Lacmanović i Aleksa Ivanović su 03.06.2016. godine primili, na njegov zahtjev, ministra rada i socijalnog staranja Borisa Marića sa saradnicima. Tema sastanka bila je namjera ministra Marića da objavljuje imena i prezimena lica koja su dobila socijalnu pomoć, kao i platne liste i druga primanja koja primaju državni službenici i namještenici u resoru na čijem je on čelu. Predsjednik Gjokaj i članovi Savjeta Lacmanović i Ivanović pozdravili su namjeru ministra da organ koji rukovodi bude što transparentniji i otvoreniji prema javnosti. Ministru je ukazano da se analitičke kartice mogu objavljivati bez podataka na osnovu kojih se može utvrditi identitet lica. Zajednički je konstatovano da je moguće objavljivati vrstu socijalnog davanja kao i visinu istog u pojedinačnim odlukama, što do sada nije bio slučaj. Socijalno davanje govori o socijalnom statusu svakog od građana, te bi objavljivanje imena i prezimena bilo suprotno članu 13 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, jer socijalni status spada u posebnu kategoriju ličnih podataka, koji se na poseban način označavaju i štite. Ministar Marić, iako je želio da objavi i ime i prezime lica koja dobijaju socijalnu pomoć, prihvatio je stavove Agencije i konstatovao da je napredak to što će ubuduće moći u pojedinačnim odlukama da saopštava javnosti iznos i vrstu socijalnog davanja.

1.5.6. Međunarodna saradnja

- Spring konferencija u organizaciji mađarske institucije National Authority for data Protection and Freedom of Information: „Novi okviri za saradnju“, je održana u Budimpešti 26. i 27. maja 2016. godine. Između ostalog, konferencija je bila posvećena pitanjima poštivanja zaštite podataka od strane tijela za nacionalnu bezbjednost, praktične implikacije i uputstva za nacionalne zakonodavce, kao i modernizaciji Konvencije br 108 - očekivanja zemalja članica koje nisu članice EU. Na konferenciji su učešće uzeli i predstavnici Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama Crne Gore Predsjednik Savjeta Agencije Muhamed Gjokaj, član Savjeta Aleksa Ivanović i direktor Agencije Čedomir Mitrović.
- Predsjednik Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, Muhamed Gjokaj, kao i direktor Agencije Čedomir Mitrović, u periodu od 29. juna 2016. do 1. jula 2016. godine prisustvovali su Konferenciji Garancija privatnosti – implementirano pravo, u organizaciji Državne agencije za zaštitu ličnih podataka Republike Kosovo. Predsjednik Savjeta Agencije, Muhamed Gjokaj, održao je govor o bilateralnoj saradnji između nadzornih tijela za zaštitu ličnih podataka u regionu i pohvalio odličnu saradnju između AZLP Crne Gore i Državne agencije za zaštitu ličnih podataka Republike Kosovo. Na konferenciji se takođe razgovaralo o značaju organizacije konferencije Case Handling (Upravljanje slučajevima), koja će se održati u Crnoj Gori, iz razloga što će se na toj Konferenciji razmjenjivati praksa iz konkretnih slučajeva iz oblasti zaštite ličnih podataka.
- Član Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, Radenko Lacmanović i Marija Perazić, prevodilac u svojstvu personalnog asistenta, prisustvovali su 06. jula 2016. godine konferenciji „Preispitivanje zaštite podataka i privatnosti u Evropi: Oblikovanje evropske digitalne budućnosti“, koja je održana u Briselu, u organizaciji Public Policy Exchange. Učesnici konferencije su ispitivali nove razvoje Zakona o zaštiti podataka u Evropi; diskutovalo se o objedinjavanju pravila o zaštiti podataka za evropska preduzeća; razmatrali su se načini za postizanje prave ravnoteže između privatnosti i bezbjednosti; ocijenjivala su se prava korisnika i povjerenje u vezi sa zaštitom ličnih podataka; o evropskom okviru za zaštitu ličnih podataka, i s tim u vezi o tehnološkim razvojem i globalizaciji.
- Dana 15. i 16. juna 2016. godine održan je četvrti sastanak CAHDATA u Strazburu na kome je prisustvovao član Savjeta Agencije Aleksa Ivanović. CAHDATA je ad hoc tijelo sa mandatom da pripremi nacrt modernizacije Konvencije 108 Savjeta Evrope. Premda su na prijašnjim sastancima uglavnom

usaglašeni stavovi o nacrtu modernizacije Konvencije, na četvrtom sastanku se, kao što se i očekivalo, najviše pažnje poklanjalo pitanju obrade ličnih podataka od strane agencija za nacionalnu bezbjednost i nadležnosti nezavisnih tijela, čija je nadležnost zaštita ličnih podataka.

- Član Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama Radenko Lacmanović je u periodu od 02.03.-05.03.2016. godine prisustvovao konferenciji projekta Arcades: "Predstavljanje problema zaštite podataka i privatnosti u školama u Evropskoj Uniji", koja je održana u Barseloni, Španija. Konferencija se bavila podizanjem svijesti o problemu zaštite podataka i privatnosti u Internet-okruženju učenika u školama Evropske Unije, kao i pronalaženjem najadekvatnijih rješenja iz prakse.
- XXVIII Case handling radionica se ove godine prvi put održala u Crnoj Gori, u Podgorici, 13-14 oktobra, u hotelu „Ramada“. Konferenciji su prisustvovali predstavnici nezavisnih tijela koji se bave zaštitom ličnih podataka iz Njemačke, Albanije, Srbije, Ujedinjenog kraljevstva, Gruzije, Mađarske, Kosova, Makedonije, Holandije, Francuske, Gibraltara, Bugarske i poljske.. Učesnici su imali priliku da predstave kroz svoja izlaganja iskustva iz oblasti zaštite ličnih podataka a koja se odnose na rezultate ostvarene tokom 2015. godine.
- Predsjednik Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, g. Muhamed Gjokaj i član Savjeta Agencije g. Aleksa Ivanović, prisustvovali su LX sastanku Međunarodne Radne grupe za zaštitu podataka u telekomunikacijama. Sastanak je održan od 22. do 23. novembra 2016. godine u Berlinu. Na sastanku je bilo riječi o privatnosti platforme e-učenja, pitanjima privatnosti nove generacije usluga za registraciju u imenik Internet korporacije za dodijeljena imena i brojeve, odgovornosti u kontekstu ažuriranja softvera, Google-u, privatnosti na društvenim mrežama, upotrebe biometrije pri elektronskoj potvrdi identiteta, međunarodnoj i standardizaciji privatnosti i praćenju na netu.
- U Sarajevu je od 10. do 12. maja 2016. godine održana redovna Konferencija tijela za zaštitu podataka zemalja Centralne i Istočne Evrope (CEEDPA), na kojoj je učešće imala i delegacija Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama Crne Gore. Cilj konferencije je bio, kao i na dosadašnjim sastancima, razmjena praktičnih iskustva i stečenih znanja u vezi sa sprovođenjem zaštite privatnosti, što je osnova povjerenja neophodna za efikasnu saradnju. Konferenciji je prisustvovalo oko 50 učesnika iz 16 zemalja članica, kao i predstavnici Savjeta Evrope. Konferencija je bila usmjerena na razmjenu nacionalnih iskustava i najboljih praksi vezanih za teme od interesa svih prisutnih zemalja, putem obrade određenih slučajeva načina rješavanja problema, te alata koji pri tome mogu pomoći, sa ciljem razrade akcija koje se sprovode na nacionalnim nivoima, te planiranja budućih aktivnosti i nastavka saradnje.
- U Ljubljani je 06. i 07. jula 2016.godine održan je sastanak pod nazivom: Okupljanje „Prijatelja predsjedavajuće grupe“ za zaštitu podataka. Predstavnici Crne Gore, Moldavije, Rumunije, Mađarske i Makedonije su, u sastavu od po jednog predstavnika MUP-policije i nezavisnog tijela za zaštitu ličnih podataka,

svoje mandate crpili po osnovu saradnje u primjeni Konvencije o policijskoj saradnji u Jugoistočnoj Evropi. Sastanku je prisustvovao član Savjeta Agencije Aleksa Ivanović. Cilj sastanka je bio da se ekspertski analizira materijal sakupljenih upitnika iz maja ove godine, te da se pripremi komparativna analiza. Takođe se radilo na zajedničkom izvještaju sa glavnim zaključcima, koji će biti predstavljen ugovornim stranama u relevantnom PCC SEE okviru. Radna grupa je pregledala i raspravljala sve odgovore iz upitnika i komparativnim metodom pripremila odgovore. Posebno se vodilo računa o pitanju zaštite ličnih podataka u procesu primjene Konvencije.

- Kao nastavak julske konferencije, od 05. do 07. decembra je u Ljubljani održan sastanak PCC SEE. Predstavnici Crne Gore, Moldavije, Rumunije, Mađarske i Makedonije su, u sastavu od po jednog predstavnika MUP-policije i nezavisnog tijela za zaštitu ličnih podataka, nastavili sa ekspertskom analizom materijala sakupljenih iz upitnika iz maja ove godine. Sastanku je prisustvovao član Savjeta Agencije Aleksa Ivanović.
- 59. Sastanak Međunarodne Radne Grupe za zaštitu ličnih podataka u telekomunikacijama (59 th Meeting of the International Working Group on Data Protection in Telecommunications) je održan 25. i 26. aprila 2016. godine u Oslu u Norveškoj, na inicijativu nezavisnih tijela koja se bave zaštitom ličnih podataka sa ciljem zaštite prava na privatnost i ličnih podataka u telekomunikacionom saobraćaju i medijima. Učesnici sastanka su razmjenjivali informacije o problemima u oblasti inspekcijog nadzora u slučajevima koji su inicirani zahtjevima za zaštitu prava njihovih građana, kad je upitanju zaštita privatnosti na internetu. U ime Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama učesnici su bili Radneko Lacmanović, član Savjeta Agencije i Biljana Božić, Šef Odsjeka za pristup informacijama. Učesnici Međunarodne Radne Grupe za zaštitu ličnih podataka u telekomunikacijama su predstavili izvještaje svojih zemalja i dali saglasnost na usvanje dokumeta koji se odnosio na privatnost i sigurnost u Interent telekomunikacijama koji je razmatran na 58-om sastanku Međunarodne Radne Grupe za zaštitu ličnih podataka u telekomunikacijama u Berlinu. Član Savjeta Agencije Radneko Lacmanović je predstavio Izvještaj Crne Gore za 2016. godinu u oblasti zadržanih podataka u telekomikacionom saobraćaju.

1.5.7. Aktivnosti u vezi pretpristupnih pregovora

Član Savjeta Agencije Aleksa Ivanović i Biljana Božić, Šef Odsjeka za pristup informacijama, su aktivno učestvovali u radu Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 23 - Pravosuđe i temeljna prava.

2. OPŠTI PRAVNI OKVIR

Zaštita ličnih podataka se obezbjeđuje primjenom normi pravnog okvira koji čine Ustav, ratifikovani međunarodni ugovori i opšte prihvaćena pravila međunarodnog prava, kao i domaće zakonodavstvo.

2.1. Ustav Crne Gore

Ustav Crne Gore iz 2007. godine u preambuli kaže da su opredjeljena građana Crne Gore da žive u državi u kojoj su osnovne vrijednosti, između ostalih i poštovanje ljudskih prava i sloboda, kao i demokratija i vladavina prava. Ustav članom 6 jemči i štiti prava i slobode, proklamuje ih nepovredivim i obavezuje svakoga da ih poštuje.

U članu 9 Ustava stoji da su potvrđeni i objavljeni međunarodni ugovori i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka, te da imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnose uređuju drugačije od unutrašnjeg zakonodavstva. Jedno od osnovnih ljudskih prava je i pravo na privatnost. Pravo na privatnost se razrađuje članom 40, na način da se svakom garantuje poštovanje privatnog i porodičnog života.

Nepovredivost tajnosti pisama, telefonskih razgovora i drugih sredstava opštenja se garantuje u članu 42. Odstupanje od ovog načela je moguće samo na osnovu odluke suda, ako je to neophodno za vođenje krivičnog postupka ili iz razloga bezbjednosti Crne Gore.

Zaštita podataka o ličnosti se jemči članom 43, zabranjuje se upotreba podataka ličnosti van namjene za koju su prikupljeni i daje se pravo svakome da bude upoznat sa podacima koji su prikupljeni o njegovoj ličnosti i pravo na sudsku zaštitu u slučaju zloupotrebe. Iz ove odredbe Ustava proizilaze i principi na kojima se mora temeljiti obrada i zaštita podataka o ličnosti

- načelu zakonitosti i poštene obrade podataka;
- načelu srazmjernosti;
- načelu tačnosti podataka;
- načelu zaštite podataka;
- načelu zabrane obrade posebne kategorije podatka;
- pravu na informaciju;
- pravu na pristup podacima;
- pravu na sudsku zaštitu lica čiji se podaci obrađuju i pravu na odštetu;

Takođe, odredbom člana 51 najvišeg pravnog akta Crne Gore propisano je pravo na pristup informacijama u posjedu državnih organa i organizacija koja vrše javna ovlašćenja i regulisano da se pristup informacijama može ograničiti ako je to u interesu

zaštite života, javnog zdravlja, morala i privatnosti, vođenja krivičnog postupka, bezbjednosti i odbrane, spoljne, monetarne i ekonomske politike.

2.2. Zakonski okvir

Što se tiče domaćeg pravnog okvira u oblasti zaštite ličnih podataka, on postoji još od Ustava SRJ iz 1992. godine i Zakona o zaštiti podataka o ličnosti SRJ iz 1998. godine, ipak treba dodati da nijesu poznati slučajevi zaštite ovog prava po ovom pravnom osnovu. To, prije svega, vodi zaključku da građani nijesu bili upoznati o svojim pravima, a ne da je ovo pravo u praksi šticeeno, te da nije bilo razloga za pokretanje postupaka. Još jedan veliki razlog je to što po Zakonu iz 1998. godine nije postojalo nezavisno tijelo koje bi šttililo lične podatke već je za to bilo nadležno Savezno Ministarstvo pravde.

Donošenjem novog Ustava nezavisne Crne Gore postojala je i potrebna zakonskog definisanja oblasti zaštite ličnih podataka. Zakon o zaštiti podataka o ličnosti (donijet 2008. godine, a izmjene i dopune istog 2009. i 2012. godine) upravo razrađuje garanciju iz člana 43 Ustava Crne Gore.

Zakon o slobodnom pristupu informacijama iz 2005. godine sadržavao je širi obim interesa radi čije zaštite se može ograničiti pristup informacijama, zbog čega je bilo neophodno izvršiti usaglašavanje Zakona sa Ustavom u tom pogledu. Zbog toga je 2012. godine donešen novi Zakon o slobodnom pristupu informacijama, čija primjena je počela u februaru 2013. godine.

2.3. Međunarodna dokumenta

Osim ovih domaćih propisa dio pravnog poretka su i Evropska konvencija o osnovnim pravima i slobodama koju je Državna zajednica Srbija i Crna Gora ratifikovala 2004. godine i Konvencija za zaštitu lica vezano za automatsku obradu ličnih podataka Savjeta Evrope iz 1981. godine koju je Državna zajednica Srbija i Crna Gora ratifikovala 2005. godine. Član 8 Evropske Konvencije o ljudskim pravima između ostalog štiti privatni život i prepisku pojedinaca. Konvencija za zaštitu lica vezano za automatsku obradu podataka sadrži osnovna pravila za kvalitetnu zaštitu ličnih podataka u procesu automatske obrade. Tu se zapravo radi o minimumu standarda koji države, koje su je ratifikovale, moraju da primijene. Ova Konvencija je i osnova za Direktive Evropske Unije.

Izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti podataka o ličnosti postigla se usklađenost sa relevantnim međunarodnim dokumentima i propisima koji se odnose na oblast zaštite podataka o ličnosti i privatnosti ličnosti, a naročito sa:

- Evropskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (1950. godine) koja u članu 8 tretira pitanje zaštite prava na poštovanje privatnog i porodičnog života;
- Poveljom Evropske unije o osnovnim pravima (07. decembra 2000. godine);
- Direktivom Evropskog parlamenta i Savjeta o zaštiti građana u vezi sa obradom ličnih podataka i slobodnom kretanju takvih podataka (95/46 od 24.10.1995. godine);

- Direktivom Evropskog parlamenta i Savjeta u vezi obrade ličnih podataka i zaštite privatnosti u elektronskim komunikacionim sektorima (2002/58 FC od 12.07.2002. godine);
- Direktivom Evropskog parlamenta i Savjeta o zadržavanju generisanih ili obrađenih podataka u vezi sa odredbom u javnosti raspoloživih elektronskih komunikacionih servisa ili javne komunikacione mreže i dopune Direktive 2002/58/ec i (2006/24) EU od 15.03.2006. godine;
- Evropskom Konvencijom o zaštiti lica u pogledu automatske obrade ličnih podataka Savjeta Evrope (ETSNo 108);
- Direktivom 2009/136/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta (od 25.11.2009. godine) o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi sa mrežama i uslugama elektronskih komunikacija;
- Presudama Evropskog suda pravde.

Kada je u pitanju oblast pristupa informacijama, najznačajniji međunarodni dokument je Konvencija Savjeta Evrope o pristupu službenim dokumentima, koja je usvojena 18.06.2009. god, a koju je Skupština Crne Gore potvrdila 26.05.2011. god. Pomenutom Konvencijom propisani su minimalni standardi u pogledu pristupa službenim dokumentima, kaje je svaka država članica dužna da ispoštuje i da svojim zakonodavstvom obezbijedi njihovu odgovarajuću implementaciju i efikasnu primjenu. Konvencija sadrži određene standarde i zahtjeve koji nisu bili definisani Preporukom Komiteta ministara Savjeta Evrope iz 2002 god. po kojoj je rađen bivši Zakon, zbog čega je bilo neophodno obezbijediti adekvatnu primjenu Konvencije u tom pogledu.

Takođe, Zakon o slobodnom pristupu informacijama usaglašen je sa:

- Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima (član 19) i Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima (član 19) kojim je predviđeno da svako ima pravo da traži, prima i saopštava informacije. Navedena odredba predstavlja obavezujući međunarodni pravni standard.
- Evropskom konvencijom o ljudskim pravima (član 10) koja svakome garantuje pravo da prima i saopštava informacije. Ovaj međunarodni standard pristup informacijama koje se nalaze u posjedu države promoviše kao ljudsko pravo koje se može ograničiti samo zakonom, radi zaštite interesa predviđenih u stavu 2 člana 10 Konvencije.
- Konvencijom Savjeta Evrope o pristupu službenim dokumentima, u pogledu principa, standarda, obveznika davanja informacija, značenja pojma informacija, procedura i instrumenata zaštite za ostvarivanje prava na pristup informacijama u posjedu ogana vlasti.
- Preporukom br. R (2000 13) Odbora ministara članicama o evropskoj politici o dostupnosti arhivske građe, kojom su, između ostalog, utvrđeni rokovi u pogledu trajanja ograničenja pristupa informacijama koje sadrže lične podatke koji mogu uticati na privatnost.

ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

1. NADZOR

Nadzor je postupak kojim se ostvaruje neposredan uvid u zakonitost rada i postupanja subjekta nadzora – rukovaoca zbirke ličnih podataka, obrađivača i trećeg lica, odnosno korisnika, s ciljem provjere usklađenosti njihovog rada sa Zakonom i drugim propisima koji se odnose na obradu i zaštitu ličnih podataka, preduzimanje i izvršenje upravnih mjera i radnji.

Nadzor ima prvenstveno svrhu preventivnog djelovanja radi podspješivanja odgovornog odnosa subjekta nadzora prema zakonskim obavezama. Agencija vrši nadzor u skladu sa zakonom preko zaposlenih lica u tom organu, koja su ovlašćena za obavljanje poslova nadzora, u skladu sa aktom o sistematizaciji (u daljem tekstu: kontrolor). Kontrolori su zaposleni u Agenciji – Odsjeku za nadzor, sa ovlašćenjima da sprovode nadzor, samostalni su u vršenju nadzora iz oblasti zaštite ličnih podataka u okviru zakonskih ovlašćenja.

Kontrolori imaju pravo i obavezu da neposredno pregledaju poslovne prostorije i druge objekte u kojima se vrši obrada ličnih podataka, proces rada, isprave i druge dokumente, kao da obavljaju druge radnje u skladu sa predmetom nadzora. Kontrolor ima pravo pristupa ličnim podacima sadržanim u zbirkama ličnih podataka, bez obzira da li se evidencije o tim zbirkama vode u Registru, kao i pravo pristupa spisima i drugoj dokumentaciji koja se odnosi na obradu ličnih podataka i sredstvima elektronske obrade ličnih podataka. Postupak nadzora se pokreće i vodi po službenoj dužnosti. Svako može podnijeti inicijativu za pokretanje postupka nadzora. Nadzor se vrši kod svih rukovaoca zbirke ličnih podataka koji su obavezni da postupaju shodno odredbama Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, a odnosi se na: državne organe, organe državne uprave, organe lokalne samouprave i lokalne uprave, privredno društvo i drugo pravno lice, preduzetnik i fizičko lice koji vrše obradu ličnih podataka u skladu sa zakonom o Zaštiti podataka o ličnosti.

Po ovom zakonu obavezni su da postupaju rukovaoci zbirke ličnih podataka koji obrađuju lične podatke na teritoriji Crne Gore ili van Crne Gore gdje se u skladu sa međunarodnim pravom primjenjuju propisi Crne Gore. Ovaj zakon primjenjuje se i na rukovaoca zbirke ličnih podataka koji je osnovan van Crne Gore ili nema prebivalište u Crnoj Gori, ako se oprema za obradu ličnih podataka nalazi u Crnoj Gori, izuzev ako se ta oprema koristi samo za prenos ličnih podataka preko teritorije Crne Gore. Rukovalac zbirke ličnih podataka, treće lice, odnosno korisnik ili obrađivač ličnih podataka obavezni su da omoguće pristup zbirkama, spisima i drugoj dokumentaciji, kao i sredstvima elektronske obrade i da, na zahtjev kontrolora, dostave tražene spise i drugu dokumentaciju.

O obavljenom nadzoru kontrolor je obavezan da sačini zapisnik i u njemu navede činjenično stanje utvrđeno nadzorom. Zapisnik se sačinjava u roku od osam (zahtjev za zaštitu prava) odnosno 15 dana od dana izvršenog nadzora.

Nadzorom kod rukovaoca zbirke ličnih podataka obuhvataju se:

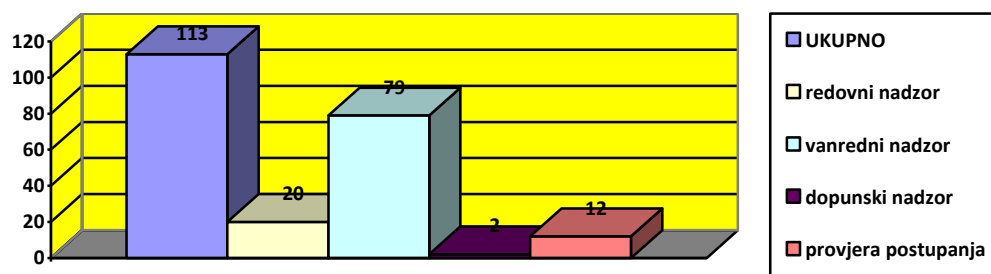
- zbirke ličnih podataka sa nazivom zbirke;
- pravni osnov za obradu ličnih podataka;
- naziv rukovaoca zbirke;
- svrhu obrade ličnih podataka;
- kategoriju lica, vrste ličnih podataka sadržanih u zbirci;
- način prikupljanja i čuvanja ličnih podataka;
- rok čuvanja i korišćenja ličnih podataka;
- naziv korisnika zbirke ličnih podataka;
- iznošenje ličnih podataka iz Crne Gore;
- interna pravila obrade i zaštite ličnih podataka rukovaoca zbirke podataka;
- posebni vidovi obrade ličnih podataka;
- biometrijske mjere;
- video nadzor i
- ulazak i izlazak iz službenog odnosno poslovnog prostora.

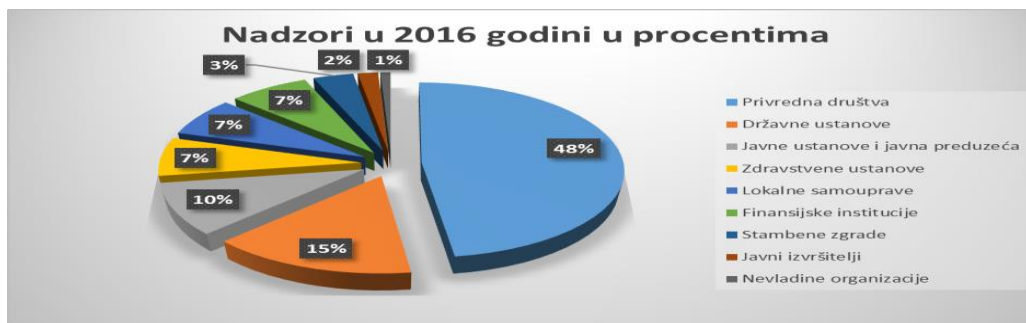
Pravilnikom o načinu vršenja nadzora u oblasti zaštite ličnih podataka je predviđeno da Agencija vrši:

- redovan nadzor
- vanredan nadzor /po zahtjevima i inicijativi za zaštitu prava/
- provjera postupanja po ukazanim nepravilnostima

Ukupno je izvršeno 113 (stotinaest) nadzora u 2016. godini, 2 (dva) dopunska nadzora, dok je po provjeri postupanja po zapisniku bilo 12 (dvanaest) nadzora, tri (3) zahtjeva za dopunu zahtjeva za zaštitu prava i 22 (dvadesetdva) zaključka o odbacivanju, odnosno o obustavljanju postupka.

Redovnih nadzora je bilo 20 (dvadeset), a vanrednih 79 (sedamdesetdevet), od čega nadzora po zahtjevima za zaštitu prava 32 (tridesetdva) i nadzora po inicijativi 47 (četrdesetsedam).

Struktura nadzora data je u grafičkom prikazu i to:

- Kod privrednih društava D.O.O, A.D.- izvršeno je 54 (pedesetčetiri) nadzora, što čini 48%.
- U državnim ustanovama 17 (sedamnaest) nadzora, što čini 15%.
- U javnim ustanovama i javnim preduzećima izvršeno je 11 (jedanaest) nadzora, što čini 10%.
- U okviru zdravstvenih ustanova izvršeno je 8 (osam) nadzora, što čini 7%.
- Kod lokalnih samouprava izvršeno je 8 (osam) nadzora, što čini 7%.
- Finansijske institucije - izvršeno je 8 (osam) nadzora, što čini 7%.
- U stambenim zgradama izvršeno je 4 (četiri) nadzora, što čini 3%.
- Kod Javnih izvršitelja 2 (dva) nadzora, što čini 2%.
- Nevladine organizacije - 1 (jedan) nadzor, što čini 1%.

1.1. Redovan nadzor

Redovan nadzor vrši se na bazi godišnjeg plana Agencije kod rukovaoca zbirki ličnih podataka, odnosno svih kategorija rukovaoca, koji su predviđeni godišnjim planom. Godišnji plan nadzora donosi se sa ciljem da se aktivnosti u odnosu na ovo ovlašćenje usmjere prema tačno određenim sektorima, a u cilju sagledavanja stanja u toj oblasti, počev od zbirke ličnih podataka koje vode rukovaoci zbirki do propisa koje primjenjuju. U 2016. godini izvršeno je manje redovnih nadzora u odnosu na 2015. godinu, a ovo iz razloga što se broj vanrednih nadzora u 2016. godini povećao za 70%.

Tokom 2016. godine redovnim nadzorima obuhvaćeni su slijedeći subjekti (javne i privatne predškolske ustanove, javna ustanova, državni organ, privatne zdravstvene ordinacije i privredna društva):

1. JPU „Djina Vrbica“, Podgorica,

2. JPU „Ljubica Popović“, Podgorica,
3. PPU „Dvor“, Podgorica,
4. PPU „Kockica“, privatna predškolska ustanova - Podgorica,
5. PPU „Kockica“, privatna predškolska ustanova - Podgorica,
6. JU Uprava za šume, Područna jedinica Pjevlja,
7. PZU opšta stomatološka ambulanta sa ortodoncijom, „Dr Ražnatović“ - Podgorica,
8. PZU „Lopičić“, stomatološka ordinacija (studio za dentalnu estetiku) - Podgorica,
9. PZU „VIVADENT“, stomatološka ordinacija - Podgorica,
10. Skupština Crne Gore, bulevar Svetog Petra Cetinjskog br.10, Podgorica,
11. Hotel „Forza Mare“ („Mibost-Joketić“ d.o.o.), Kotor,
12. Privredno društvo „DAMA“ - Podgorica,
13. Privredno društvo „RIVA R“ d.o.o. - Podgorica,
14. Hotel „Hemera“ d.o.o. - Podgorica,
15. Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić–Snadbijevanje (poslovnica Žabljak),
16. Hotel „Žabljak“ (HM Durmitor), ulica Trg durmitorskih ratnika 1, Žabljak,
17. Hotel „Zlatni bor“ (Bjelobor d.o.o.), ulica Cmajeveci b.b. - Žabljak,
18. Privredno društvo „LUPO D'ARGENTO“, Vuka Karadžića b.b. - Žabljak,
19. Hotel „Centre Ville Hotel „Experiences“ - Podgorica,
20. Hotel „Verde lux“ (Verde complex, Čelebić City d.o.o.) - Podgorica.

Kontrolom su obuhvaćene sve zbirke ličnih podataka, koje posjeduju subjekti nadzora. Utvrđene su nepravilnosti kod nekih subjekta i to, da nijesu dostavili zbirke Agenciji, shodno čl.26 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.

Kontrole kod privatnih zdravstvenih ustanova ogledao se u mjerama zaštite ličnih podataka, obzirom da se obrađuju lični podaci iz posebne kategorije. Uvidom u elektronsku evidenciju odnosno zbirku pacijenata, ustanovili smo da se primjenjuju tehničke mjere iz čl.24 ZZPL, kao i uputstva odnosno pravila unosa ličnih podataka pacijenata propisana od strane Fonda zdravstva.

Kod većine kontrolisanih subjekata kao jedna od nepravilnosti bila uglavnom postavljanje sistema video nadzora bez prethodno donjete odluke o uvođenju video nadzora sa jasnim razlozima za uvođenje video nadzora, odgovornog lica rukovaoca zbirke ličnih podataka, da je u nekoliko slučajeva korišćen internet prilikom video nadzora, da u objektima gdje su dozvoljene video kamere (kuhinja, šank, magacinski prostor) nije pribavljeno mišljenje zaposlenih, da ne postoji vidno obavještenje da se vrši video nadzor i da pojedine postavljene kamere vrše povredu privatnosti, pa su samim tim prekršena elementarna ljudska prava, na privatnost i lični integritet. U dijelu prikupljanja ličnih podataka kod zbirki korisnika usluga, rukovaci su u većini slučajeva poštovali preporuke Agencije, da ne kopiraju odnosno skeniraju indetifikaciona dokumenata, ne zadržavaju iste bez saglasnosti korisnika.

Svim subjektima nadzora zapisnički je ukazano na utvrđene nepravilnosti i ostavljen je rok od 7-15 dana, da iste otklone. Nakon dobijenog zapisnika, subjekti nadzora otklonili su utvrđene nedostatke i obavijestili Agenciju. Kontrolom je ustanovljeno da su navedeni subjekti u svemu postupili po ukazanim nepravilnostima i ostavljenom roku, što je i zapisnički konstatovano i donijet zaključak o obustavljanju postupka.

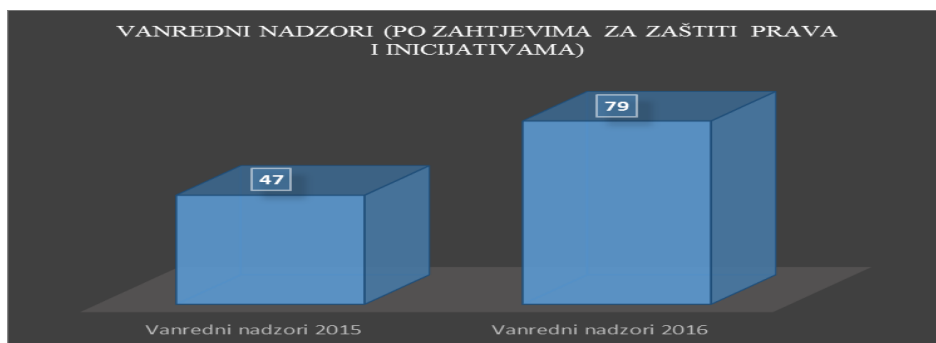
1.2. Vanredan nadzor

Vanredni nadzori nisu obuhvaćeni godišnjim mjesečnim planovima, ali povodi za njihovo vršenje su nastali na osnovu podnesenih zahtjeva za zaštitu prava ili inicijativa nosilaca ličnih podataka ili kada je u postupku po službenoj dužnosti ocijenjeno da je za rješavanje konkretnog predmeta neophodno izvršiti nadzor.

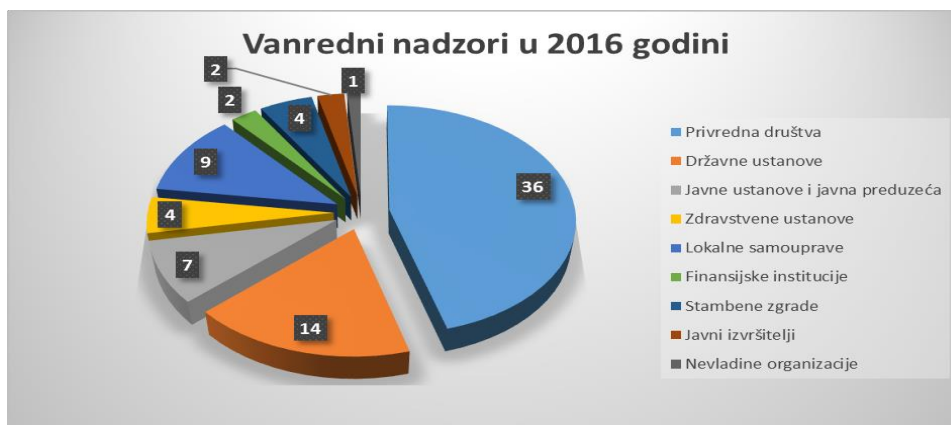
Vanredan nadzor može biti:

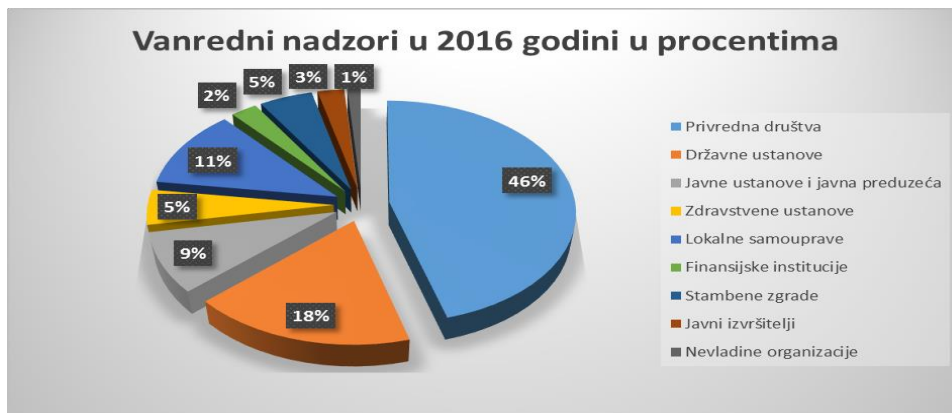
- nadzor po zahtjevu za zaštitu prava;
- nadzor po osnovu inicijative za vršenje nadzora;
- nadzor po nalogu starješine organa.

Vanredni nadzori su izvršeni na osnovu podnesenih zahtjeva za zaštitu prava ili inicijativa nosilaca ličnih podataka ili kada je u postupku po službenoj dužnosti ocijenjeno da je za rješavanje konkretnog predmeta neophodno izvršiti nadzor. Imajući u vidu karakter, odnosno prioritet postupanja, Agencija je u cilju što efikasnijeg rješavanja problema, prevashodno vodila računa da postupi po svim zahtjevima građana i time spriječi povredu privatnosti, koja je mogla nastati zbog nezakonite obrade ličnih podataka.

U 2016. godini izvršeno je ukupno 79 (sedamdesetdevet) vanredna nadzora, i to: Po zahtjevima za zaštitu prava 32 (tridesetdva) i po osnovu inicijative za vršenje nadzora 47 (četrdesetsedam).

1.2.1. Vanredan nadzor po zahtjevima za zaštitu prava

U 2016. godini je izvršeno ukupno 32 (tridesetva) nadzora i to kod sljedećih subjekata:

1. Javni izvršitelj Aleksandar K. Zloković iz Podgorice,
2. Javni izvršitelj, Mato Jovičević iz Danilovgrada,
3. "Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Danilovgrad,
4. JZU Dom zdravlja Podgorica,
5. Stečajni upravnik KAP-a a.d. Podgorica,
6. Uprava za inspekcijske poslove Crne Gore, Gradjevinska inspekcija - Odsjek za inspekciju zaštite prostora, Podgorica,
7. Ministarstvo finansija - Poreska uprava Crne Gore,
8. Societe Generale banke Montenegro A.D. Podgorica,
9. Lovćen banka A.D. Podgorica,
10. Crnogorska komercijalna banka A.D. Podgorica,
11. Crnogorska komercijalna banka A.D. Podgorica – Filijala,
12. JZU Specijalna bolnica za psihijatriju „ Dobrota“-Kotor,
13. Privredno društvo "Kuća hemije", Tološi, Podgorica,
14. "Vodovod i kanalizacija" d.o.o. Podgorica,
15. „OKOV“ d.o.o. Podgorica,
16. Atlas banka a.d. Podgorica,
17. M-tel d.o.o.- Crna Gora,
18. Privredno društvo "Čistoća" D.O.O.Zetskih Vladara bb, Podgorica,
19. Crnogorska komercijalna banka A.D. Podgorica (CKB),
20. „Uniq životno osiguranje“ A.D. Podgorica,
21. Privatna kuća u Škaljarima bb, Kotor,
22. Advokatsko ortačko društvo Iustitia – Podgorica,
23. Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić FC – Snabdijevanje,
24. Ministarstvo unutrašnjih poslova - Područna jedinica Herceg Novi,
25. Privatni preduzetnik "Apartmani Kaluđerović", Ulcinj,
26. JU Centar za kulturu "Nenad Rakočević", Mojkovac,
27. Crnogorski Telekom A.D Podgorica,
28. „Cungu & Co“ d.o.o., Vojisavljevića br. 80, Podgorica,
29. "Sportina" d.o.o Podgorica, ul.Cetinjski put 107 A, Podgorica,

30. Zavod za Hitnu medicinsku pomoć – Podgorica,
31. Stambena zgrada, ulici Sunčana obala 163, Zelenika, Herceg Novi,
32. Skupština Crne Gore, bulevar Svetog Petra Cetinjskog br.10 Podgorica.

1.2.2. Vanredan nadzor po osnovu inicijative za vršenje nadzora

U 2016. godini izvršeno je ukupno 47 (četrdesetsedam) vanrednih nadzora po osnovu inicijative za vršenje nadzora, i to kod sljedećih subjekata:

1. Ministarstvo rada i socijalnog staranja Crne Gore,
2. Ministarstvo pravde Crne Gore,
3. Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava,
4. Telenor d.o.o., Crna Gora,
5. MTEL d.o.o., Crna Gora Podgorica,
6. "Ziraat Bank" Montenegro AD, Podgorica,
7. Javno preduzeće Nacionalni park Skadarsko jezero, Vranjina,
8. Crnogorski Telekom a.d., Podgorica,
9. Crnogorska komercijalna banka (CKB),
10. Glavni grad – Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj Podgorica,
11. Borislav Čukić, novinar, „Suza“ u Parlamentu „Neću baru hoću Taru“,
12. Opština Herceg Novi – Služba komunalne policije,
13. B&S Auto centar, Žrtava fašizma br. 26, Podgorica,
14. Stomatološka ordinacija „dr. Lekić“, Tuzi,
15. DOO „Parking servis“ Berane,
16. Biro rada - Rožaje (Područna jedinica Berane, za opštine Berane, Andrijevica, Plav, Rožaje, Petnjica i Gusinje),
17. Opština Ulcinj– Služba komunalne policije,
18. Elektro privreda Crne Gore AD Nikšić,
19. Gaby d.o.o. („Caffe bar Ribnica“ i „Maag caffe & lounge bar“) Podgorica,
20. Stambena zgrada, Vladimir Koprivica, ul. Radosava Burića br.185 Podgorica,
21. Hotel "Avala Resort & Villas" Budva,
22. Hotel "The Queen of Montenegro" Bečići - Budva,
23. DOO „Tošmil hidraulik“ - privredno društvo Podgorica,
24. Opština Herceg Novi – Služba komunalne policije,
25. Tabacco shop Herceg Novi,
26. „Pomorski Sabračaj“ AD Bijela-Herceg Novi,
27. Crnogorski Telekom Podgorica,
28. Osnovni sud u Podgorici,
29. Viši sud u Podgorici,
30. Područna jedinica Zavoda za zapošljavanje Herceg Novi, za opštine Herceg Novi, Kotor i Tivat,
31. Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore,
32. Ministarstvo prosvjete Crne Gore - Podgorica,
33. JU Osnovna škola „Štampar Makarije“ Podgorica,
34. JU Osnovna škola „Radojica Perović“ Podgorica,
35. Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore,

36. AD Ski Resort – Kolašin 1450,
37. Opština Kotor- Komunalna Policija, Stari grad 317,
38. HP Fjord, kafana „Dojmi“, Stari grad Kotor 476,
39. Shopping centar kamelija, a.d. Napredak,
40. Plažni bar "Premijer", Sveti Stasije, Kotor,
41. Hotel "Cattaro" (Unique Projects D.O.O.), Stari grad 433, Kotor,
42. Diskoteka "Maximus" (d.o.o.Virtus mne), Stari grad, Kotor,
43. "Aroma" market, Sveti Stasije, Kotor,
44. Stambena zgrada na Kat. parceli 407 Ko Kumbor Herceg Novi,
45. Ekonomski fakultet – Podgorica,
46. Ministarstvo finansija - poreska uprava, Područna jedinica Podgorica,
47. Ministarstvo unutrašnjih poslova - Uprava Policije Crne Gore.

1.3. Dopunski nadzor

U 2016. godini izvršena su dva dopunska nadzora i to kod sljedećih subjekata:

1. U poslovnom objektu "Apartmani Kaludjerović", vlasništvo preduzetnik Z.K., adresa: Ivana Milutinovića br.1 (Hafiz Ali Ulcinaku) Ulcinj;
2. Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore Podgorica.

1.4. Provjera postupanja

U izvještajnom periodu izvršeno je 12 (dvanaest) ponovljenih nadzora – provjera postupanja, i to kod sljedećih subjekata:

- 1) Ziraat Bank" Montenegro AD, Podgorica
- 2) Privatna zdravstvena ustanova „DAMA“
- 3) Stomatološka ordinacija „DR. Lekić“, Tuzi bb
- 4) Hotel "Forza Mare" ("Mibost-Joketić" d.o.o.), Kriva ulica Dobrota bb, Kotor
- 5) Javno preduzeće Nacionalni park Skadarsko jezero, Vranjina
- 6) Gaby d.o.o. („Caffe bar Ribnica" i „Maag caffe & lounge bar")
- 7) AD Ski Resort – Kolašin 1450, Kolašin
- 8) „Hotel "Centre Ville Hotel & Experiences" Podgorica Montenegro
- 9) Hotel "Hemera" d.o.o., ulica Njegoševa br. 17, Podgorica
- 10) Hotel "Verde lux" (Verde complex, Čelebić City d.o.o.), Podgorica
- 11) Privrednog društva „Kuće hemije" Podgorica
- 12) „RIVA R" D.O.O., ulica 18 jula broj 49, Podgorica

1.5. Primjeri obavljenih nadzora

Primjer 1.

Ministarstvo pravde Crne Gore

Izvršen je nadzor po inicijativi br. 06-11-436-1/16 od 29.01.2016. godine upućene Agenciji od strane NVO Građanska alijansa, a vezano za obradu ličnog podatka – **narodnost** - u okviru Osuđeničke legitimacije koja se izdaje osuđenima koji izdržavaju kaznu zatvora u ZIKS-u.

Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja u postupku inspekcijskog nadzora konstatuje se sljedeće:

Obrada ličnog podatka **narodnost (nacionalnost/etničko porijeklo)** u okviru Osuđeničke legitimacije predstavlja obradu suprotnu članu 2 stavovi 1 i 2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti kojim je propisano da se lični podaci moraju obrađivati na pošten i zakonit način te da se ne mogu obrađivati u većem obimu nego što je potrebno da bi se postigla svrha obrade niti na način koji nije u skladu sa njihovom namjenom.

Članom 4 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti garantuje se zaštita ličnih podataka svakom licu bez obzira na državljanstvo, prebivalište, rasu, boju kože, pol, jezik, vjeru, političko i drugo uvjerenje, nacionalnost, socijalno porijeklo, imovno stanje, obrazovanje, društveni položaj ili drugo lično svojstvo.

Lični podatak - **etničko porijeklo** shodno članu 9 stav 1 tačka 7 predstavlja posebnu kategoriju ličnih podataka.

Uslovi za obradu posebne kategorije ličnih podataka predviđeni su članom 13, i u konkretnom slučaju nijesu ispunjeni.

Imajući u vidu navedeno, lični podatak **narodnost** ne predstavlja podatak neophodan za postizanje svrhe obrade ličnih podataka jer je istu moguće postići bez njegove obrade poštovanjem načela srazmjernosti i svrsishodnosti obrade ličnih podataka.

Shodno utvrđenim nepravilnostima ukazuje se rukovaocu zbirki podataka da u skladu sa odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru članom 15 stav 1 tačka 2 i članom 36 **otkloni sljedeće nepravilnosti:**

- da odmah obustavi dalju obradu ličnog podatka **narodnost** koja je suprotna članovima 2 i 13 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti;
- da u što kraćem roku, najkasnije do 30 dana od dana prijema ovog Zapisnika, izvrši brisanje do sada obrađenih ličnih podataka o narodnosti iz Osuđeničkih legitimacija;
- da u roku propisanom Zakonom o izvršenju kazni zatvora, novčane kazne i mjera bezbjednosti donese Pravilnik čiji će sastavni dio biti obrazac Legitimacije zatvorenika koji ne smije sadržati podatak o etničkom porijeklu odnosno narodnosti.

Subjekt nadzora u svemu je postupio po ukazanim nepravilnostima.

Primjer 2.**Privredno društvo "Čistoća" d.o.o. Zetskih Vladara bb, Podgorica**

Izvršen je nadzor po Zahtjevu za zaštitu prava br. 05-18-2596-1/16 od 16.05.2016. godine koji je upućen Agenciji od strane, P. J. Tuzi bb, a vezano za obradu njenog ličnog podatka JMB, od strane "Čistoće" d.o.o. Podgorica.

Nakon utvrđenih činjenica konstatovano je da podnosilac Zahtjeva za zaštitu prava J. P. sa JMB 2403954.....nije vlasnik prava i na nepokretnost niti je upisana u evidenciju e-katastra Uprave za nekretnine Crne Gore. Budući da je u Zapisniku o utvrđenoj površini stambenog prostora od 24.12.2014.god. sačinjenom od strane ovlašćenog službenika "Čistoće" d.o.o. Podgorica, evidentirana kao novi korisnik, u kojem je upisan njen matični broj, a isti nije potpisan od njen strane, jasno i nedvosmisleno proizilazi da je ovlašćeno lice subjekta nadzora obrađivao njene lične podatke koji se odnose na ime i prezime i JMB suprotno čl. 10 stav 1 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Ovo posebno iz razloga jer je subjekt nadzora neovlašćeno i na nezakonit način obradio i dalje koristio matični broj podnositeljke zahtjeva što je suprotno članu 2 stav 1 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Pored toga, subjekt nadzora je bio obavezan da obezbijedi da se lični podaci koje obrađuju budu tačni i potpuni, uzimajući u obzir svrhu za koju su prikupljeni, što nije učinjeno, imajući u vidu da Zapisnik o utvrđenoj površini stambenog prostora od 24.12.2014.god. nije potpisalo lice na koje se podaci odnose, što je suprotno članu 22 stav 1 ovog Zakona, niti je utvrdio da su lični podaci nepotpuni i/ili netačni, a na što je kao rukovalac zbirke ličnih podataka bio obavezan da uradi na način da ih dopuni ili izmjeni u smislu stava 2 ovog člana Zakona.

Shodno utvrđenim nepravilnostima ukazuje se subjektu nadzora da otkloni sljedeće nepravilnosti:

- Da iz evidencije korisnaka usluga, "Čistoća" d.o.o. Podgorica izvrši brisanje ličnih podataka J. P., a uvede A. J., kao vlasnika kuće Tuzi bb, na osnovu priloženog Posjedovnog lista 1305-izvod od 12.05.2016.godine.
- Da subjekt nadzora saglasno čl.22 stav 1 i čl. 23 stav 1 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti obezbijedi da lični podaci koje obrađuje budu tačni i potpuni, uzimajući u obzir svrhu za koju su prikupljeni i da na zahtjev lica, briše lične podatke ako njihova obrada nije u skladu sa zakonom.
- Da subjekt nadzora na osnovu čl.44 stav 2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, obavjesti Podnosioca zahtjeva, J. P. o izmjeni i brisanju njenih ličnih podataka, u roku od osam dana od dana prijema zapisnika.

Subjekt nadzora u svemu je postupio po ukazanim nepravilnostima i isti izvršio ispravku u evidenciji korisnika usluga-potrošača i obavjestio podnositeljku Zahtjeva.

Primjer 3.**„ UNIQA ŽIVOTNO OSIGURANJE“ A.D. Podgorica**

Izvršen je nadzor po Zahtjevu za zaštitu prava V. R., br.05-18-2196-1/16 od 25.04.2016.godine vezano za zakonitost obrade ličnih podataka od strane Uniqa životno osiguranje DOO iz Podgorice po osnovu isplate polise životnog osiguranja podnosioca zahtjeva. U zahtjevu se, u bitnom navodi, da je podnosilac zahtjeva dana 10.09.2008. godine zaključio Ugovor o životnom osiguranju sa Uniqa životno osiguranje DOO, koji je istekao dana 01.10.2015.godine i da mu je u cilju isplate iznosa po tom ugovoru traženo da im dostavi fotokopiju lične karte po osnovu Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, što je pisanim putem odbio (dana 05.10.2015.godine), obzirom da je službenom licu u poslovnici Uniqa osiguranja u Nikšiću dao na uvid ličnu kartu, a koje je o izvršenoj identifikaciji i utvrđivanju njegovog identiteta na osnovu lične karte istog dana sačinilo službenu zabilješku; ističe da je njegov identitet utvrđen upravo na način propisan odredbama čl. 8 stav 2 tačka 1, stav 3 i čl. 9 i 10 ovog Zakona, te da se obrada njegovih ličnih podataka vrši u većem obimu od potrebnog i na nepošten i nezakonit način. U prilogu ovog zahtjeva dostavljena su tri podneska, i to: dopis Uniqa osiguranja-Sektor za procjenu likvidaciju šteta, br. 17556 od 21.10.2015. godine; dopis V. R. upućen Uniqa osiguranju od 26.10.2015. godine i Prigovor V. R. na Rješenje o pravu na naknadu ŽD-19/15 od 11.12.2015. godine upućen 16.12.2015.godine.

Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja u postupku nadzora konstatuje se sljedeće :

Na osnovu člana 4 stav 2 tačka 9 Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, Uniqa životno osiguranje a.d. kao obveznik ovog Zakona dužna je, prilikom obavljanja djelatnosti, da preduzima mjere za otkrivanje i sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma koje se preduzimaju prije, prilikom i nakon završetka svih poslova primanja, ulaganja, zamjene, čuvanja ili drugog raspolaganja novcem ili drugom imovinom, odnosno transakcija **za koje postoji osnov sumnje da se radi o pranju novca ili finansiranju terorizma** (član 4 stav 1 Zakona). Obveznik je dužan da, između ostalog, sprovodi mjere utvrđivanja i provjere identiteta klijenta i praćenja poslovanja klijenta, a naročito da **utvrdi i provjeri identitet klijenta na osnovu dokumenata, podataka i informacija iz vjerodostojnih, nezavisnih i objektivnih izvora** (član 8 stav 1 t.1 ovog Zakona). Prilikom zaključivanja ugovora o životnom osiguranju obveznik je dužan da izvrši identifikaciju korisnika po polisi životnog osiguranja, i to ako je kao korisnik imenovano fizičko lice-uzimanjem podataka o imenu, odnosno nazivu korisnika (st. 2 t .1 ovog člana Zakona). Provjera identiteta vrši se u vrijeme isplate (st. 3 ovog člana). Prednje citirane odredbe zakona predstavljaju pravni osnov za obradu ličnih podataka u smislu člana 10 stav 2 tačka 1 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Prema odredbi člana 6 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti propisano je da ukoliko su svrha i način obrade ličnih podataka propisani zakonom, to se rukovalac određuje tim zakonom. Nedvosmisleno je utvrđeno da se u vrijeme isplate ugovorene osigurane sume za slučaj doživljenja po polisi osiguranja br.147-001358, V. R. kao osiguraniku, ne vrši utvrđivanje identiteta, već provjera identiteta na osnovu lične karte kao vjerodostojnog, nezavisnog i objektivnog izvora

uzimanjem podataka o imenu, odnosno nazivu korisnika iz predmetne polise na način kako je to uređeno eksplicitnom odredbama iz člana 8 st. 1, 2 i 3 u smislu člana 9 stav 2, čl. 10 st. 3 i čl. 11 st. 1 Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma. Budući da u konkretnom predmetu nije utvrđeno da postoji osnov sumnje da se radi o pranju novca ili finansiranju terorizma koje mjere je obveznik dužan da sprovodi naročito u slučajevima predviđenim članom 9 stav 1 tačke 2 i 3 i stava 2 ovog Zakona, jer se ne radi o jednoj ili više povezanih transakcija u vrijednosti od 15.000 eura ili više, **niti postoji sumnja u tačnost ili vjerodostojnost pribavljenih podataka o klijentu**, to postupak Uniqa životno osiguranje kojim je zatražena fotokopija lične karte po osnovu člana 14 stav 5 ovog Zakona predstavlja neproporcionalnu i nesvrshodnu mjeru, te je zahtjevanje dostavljanja fotokopije lične karte suprotno članu 2 stav 2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Osim toga, u postupku nadzora nesporno je utvrđeno da je V. R. službenom licu Uniqa životnog osiguranja u Nikšiću dana 05.10.2015. godine dao na uvid ličnu kartu (br. 29774... izdatu 21.08.2008. u PJ Nikšić), prilikom procedure provjere identiteta osiguranika u svrhu isplate osigurane sume za slučaj doživljenja po polisi br. 001358 u kojoj je on označen i kao osiguranik i korisnik osiguranja sa navedenim ličnim podacima koji se odnose na ime i prezime, JMBG mjesto i adresu stanovanja, te je njegov identitet nedvosmisleno utvrđen u smislu člana 9 stav 1 tačka 9 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti kojim je, između ostalog, propisano da lice -fizičko lice čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi, neposredno ili posredno, a naročito pozivanjem na ličnu identifikacionu oznaku. Shodno članu 1 Zakona o ličnoj karti, lična karta je javna isprava kojom građanin koji ima crnogorsko državljanstvo dokazuje identitet i državljanstvo.

Shodno utvrđenim nepravilnostima ukazuje se rukovaocu zbirke podataka da u skladu sa odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru članom 15 stav 1 tačka 2 i članom 36 otkloni slijedeće nepravilnosti:

- Da provjeru identiteta klijenta – fizičkog lica u vrijeme isplate polise životnog osiguranja za koja ne postoji osnov sumnje da se radi o pranju novca i finansiranja terorizma ne zahtijeva fotokopiju lične karte, što je u suprotnosti sa članom 8 st. 1, 2 i 3 Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i člana 2 stav 2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti
- da u roku od 15 dana izvrši izmjenu formulara Zahtjev za isplatu osigurane sume za slučaj doživljenja na način što će tačku 3 priloga kojom se zahtijeva dostavljanje fotokopije lične karte za slučaj doživljenja označiti kao opcionu.

Primjer 4.

Crnogorski Telekom a.d., Podgorica

Izvršen je nadzor po Zaključku sa XI sjednice Savjeta Agencije od 17.03.2016. godine, kojem je odlučeno da se pokrene postupak nadzora kod mobilnih opratora, te da predmet nadzora bude dostavljanje zadržanih podataka iz telekomunikacionog sabračaja Upravi policije, a koji se dostavljaju po naredbi suda.

Na osnovu uvida u u predmetne spise utvrđeno je sledeće činjenično stanje: da su svi zadržani podaci koji se dostavljaju nadležnom državnom organu, nalaze u evidenciji korisnika T-mobil/Crnogorski Telekom u Crnoj Gori.

Kontrolom je takodje utvrđeno da se zadržani podaci ne prosljeđuju sudovima za prekršaje.

Konstatuje se da je u 2015. godini, utvrđeno da postoji ukupno 13 naloga za izuzimanje listinga baznog saobraćaja za cijelu Crnu Goru i 4 naloga u 2016. godini.

Konstatuje se da je u 2015. godini, utvrđeno da postoji ukupno 12 naloga za izuzimanje listinga baznog saobraćaja za cijelu Crnu Goru i 4 naloga u 2016. godini.

Takođe je konstatovano da je u 2015. godini postoje 18 sudskih naloga za izuzimanje listinga baznog saobraćaja za pojedine opštine, odnosno za 2016. godinu za 8 opština.

Da je operator T-mobile/Crnogorski Telekom u svemu postupio po Naredbi suda, odnosno sudije za istragu.

Primjer 5.

Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore - Uprava policije Podgorica, Sektor za kriminalističko obavještajne poslove Podgorica

Uprava Policija - Odsjek za kriminalističko obavještajne poslove o prikupljenjim, obrađenim i korišćenim podacima, vezano za predmet nadzora, vodi u **Evidenciji o mjerama preduzetim u skladu sa zakonom kojim se uređuje krivični postupak koja se vodi u papirnoj formi**. Vođenje ove evidencije u elektronskoj formi i elektronska obrada obrada ličnih podataka koji su sadržani u njoj trebalo bi da otpočne u prvom kvartalu 2017. godine u okviru informacionog sistema Uprave policije. U 2016. godini u Sektoru za kriminalističko obavještajne poslove formirano je ukupno 12 krivičnih predmeta u kojim spisima, pored ostalog, se nalaze nalozi za izuzimanje listinga baznog saobraćaja, dok je u 2015. godini formiran ukupno 31 krivični predmet. Obrada zadržanih podataka sa CD-a vrši se u okviru službene evidencije propisane članom 44 stav 1 tačka 16 Zakona o unutrašnjim poslovima ("Službeni list Crne Gore", br. 044/12 od 09.08.2012, 036/13 od 26.07.2013, 001/15 od 05.01.2015). Prema navodima ovlašćenog lica prisutnog nadzoru podaci sa CD-a, se tokom obrade ne čuvaju u elektronskoj evidenciji već se nalaze na dostavljenom CD-u. Obrada zadržanih podataka podrazumijeva dodjelu zadatka nekom od službenika grupe koja je zadužena za sprovođenje postupka analize, po čijem završetku se originalni CD-a sa zadržanim podacima dostavlja na dalje potupanje policijskom službeniku – inspektor koji je zadužen krivičnih predmetom.

Dakle, inspektorima zaduženim za krivični predmet se dostavlja originalni CD sa sadržanim podacima, kao i novi CD na kojem se sadržani zadržani podaci samo u onom obimu koji je potreban za dalje vršenje operativnih radnji, kao dio radnog materijala.

Prema iskazu, CD koji je dobijen od strane operatora, kao i ostali narezani CD daju se na dalje korišćenje nadležnom državnom tužiocu, odnosno nadležnom sudiji. Narezani CD-ovi, kao dokazni materijal se čuvaju u spisima formiranih predmeta.

Podaci su operativni 5 godina, odnosno, rok čuvanja zadržanih podataka iz prednje navedene evidencije određen je zakonom u trajanju od 5 godina.

Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja u postupku nadzora konstatuje se sljedeće :

Svrha, način obrade i rok čuvanja ličnih podataka vezano za predmet nadzora određen je posebnim zakonom u smislu čl. 3 stav 2 i čl. 4a stav 1 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Odredbom iz člana 44 stav 1 tačka 16 Zakona o unutrašnjim poslovima propisano je da policija o prikupljenim, obrađenim i korišćenim podacima vodi **evidenciju o mjerama preduzetim u skladu sa zakonom kojim se uređuje krivični postupak**. Podaci u ovoj evidenciji se čuvaju **pet godina od unosa podataka** (član 46 stav 1 tačka 1 Zakona). Na osnovu člana 46 stav 2,3 i 4 Zakona uređeno je da kad rok za čuvanje podataka iz evidencije istekne (pet godina) vrši se preispitivanje opravdanosti daljeg čuvanja podataka za vršenje policijskih poslova, podaci čije dalje čuvanje nije opravdano brišu se iz evidencija po isteku roka propisanog za čuvanje; podaci koji su prikupljeni suprotno zakonu ili su pogrešni moraju se odmah brisati ili ispraviti; lični podaci brišu se iz svih evidencija za lice koje je pravosnažnom sudskom odlukom oslobođeno krivične odgovornosti za određeno krivično djelo, kao i za lice protiv kog je pravosnažnom presudom tužba odbijena ili krivični postupak za određeno krivično djelo obustavljen. Prema članu 47 ovog zakona podatke iz evidencija policija može da daje na korišćenje državnim organima, organima državne uprave, organima lokalne samouprave i pravnim licima, ako je to neophodno za izvršenje njihovih zakonom utvrđenih ovlašćenja i do tih podataka nije moguće doći na drugi način ili bi njihovo pribavljanje zahtijevalo nesrazmjerno visoke troškove.

Iz prednje izloženog konstatuje se da podaci iz telekomunikacionog saobraćaja koji su dobijeni na osnovu naloga sudija za istragu o izuzimanju podataka od crnogorskih operatora u periodu 2015 – 2016. godina, a koji su prikupljeni radi pokretanja i vođenja krivičnog postupka, nisu brisani, već se u formi CD-a čuvaju u Evidenciji o mjerama preduzetim u skladu sa zakonom kojim se uređuje krivični postupak (u spisima 43 formirana predmeta). Rok čuvanja podataka propisan je zakonskom odredbom iz člana 46 stav 1 tačka 1 Zakona o unutrašnjim poslovima, a u smislu člana 3 stav 2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, te shodno tome nije vršeno njihovo brisanje.

Primjer 6.

Zavod za hitnu medicinsku pomoć – Podgorica

Izvršen je nadzor po Zahtjevu za zaštitu prava br. br.05-18-5628-1/16 od 23.09.2016. godine kojim se ukazuje na navodnu nezakonitu obradu ličnih podataka fizičkog lica D.B. od strane dr. M.N. iz Hitne medicinske pomoći-Podgorica.

Zahtjevom D.B. je u bitnom navedeno sljedeće: da je dana 11.avgusta komšinica u njeno ime pozvala HMP i tražila pomoć, jer zbog otežanog disanja i bola u grudima nije bila u stanju da to sama učini; da je doktorica HPM zatražila njenu adresu; da je doktorica odbila da pošalje ekipu nakon što joj je saopšteno da ima 30 godina; da se zbog tog postupka obratila pritužbom Zaštitniku za prava pacijenta, nakon čega je

Zavod za hitnu medicinsku pomoć pokrenuo disciplinski postupak protiv dr. M.N.; da je rasprava održana 21.09.2016. godine i da je tom prilikom dr. M.N., u prisustvu svog advokata Bojane Bošnjak, dostavila pisanu izjavu u kojoj je saopštila da joj u prilog ide informacija koju posjeduje da se tog dana D.B. nije javila Urgentnom centru KCCG, kao ni jednoj drugoj zdravstvenoj ustanovi u CG, ne otkrivajući na koji način je došla do tog podatka. Nadalje ističe, da opravdano sumnja da je dr. M.N. zloupotrijebila službeni položaj i tražila od kolega iz drugih ustanova podatke o njenom zdravstvenom ili je posredstvom sistema umreženih zdravstvenih kartona sa podgoričkim Domom zdravlja i Urgentnom centru KCCG **ostvarila uvid u njen zdravstveni karton**, iako je prethodno odbila da joj pruži pomoć. **Kontrolom je konstatovano:**

Zaposleni u Zavodu za HMP Crne Gore nemaju mogućnost vršenja obrade podataka u elektronski karton pacijenata. To je nadležnost izabranog doktora u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Doktori iz Zavoda za HMP imaju isključivo mogućnost evidencije intervencija obavljenih na terenu i ambulanti naše ustanove.

Uvidom u evidenciju odrađenih aktivnosti za dr. M.N. u ambulanti i na terenu u IS Zavoda za HMP za datum 10.08.2016. godine utvrdili smo da pacijentkinja D.B. nije najavljivana od strane medicinske sestre za doktoricu M.N., tako da doktorica nije mogla imati uvid u karton pacijentkine (u obimu predviđenom za doktore iz Zavoda za HMP).

Doktorica, M.N. je imala 10 pacijenata u ambulanti i 6 pacijenata na terenu. Za pacijente iz ambulante doktorica je imala pristup kartonu pacijenata, a za pacijente sa terena imala je pristup faktorima rizika. Članom 9 stav 1 t. 1 i 9 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti definisano je da su lični podaci sve informacije koje se odnose na fizičko lice čiji je identitet utvrđen ili se može utvrditi neposredno ili posredno, a naročito pozivanjem na ličnu identifikacionu oznaku ili jednu ili više karakteristika koje su specifične za fizički, fiziološki, mentalni, ekonomski, kulturni ili društveni identitet tog lica. Istim članom pod tačkom 2 ovog Zakona definisano je da je obrada ličnih podataka radnja kojom se automatskim putem ili na neki drugi način lični podaci prikupljaju, evidentiraju, snimaju, organizuju, čuvaju, mijenjaju, povlače, koriste, vrši uvid u njih, otkrivaju putem prenosa, objavljuju ili na neki drugi način čine dostupnim, svrstavaju, kombinuju, blokiraju, brišu, uništavaju, kao i bilo koja druga radnja koja se vrši na ličnim podacima. Imajući u vidu prednje citirane odredbe Zakona, a na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja vezano za predmet nadzora, uvida u službene spise Zavoda za HMP Podgorica, izjašnjenja punomoćnika adv.Bojane Bošnjak i informacije Zavoda za HMP vezano za korišćenje IS Zavoda sa korisničkog naloga dr. M.N. za dan 10.08.2016. godine, jasno i nedvosmisleno proizilazi da nije vršena obrada ličnih podataka D.B. koji se odnose na njen zdravstveni karton, odnosno zdravstveno stanje od strane dr. M N.

Sa aspekta zaštite ličnih podataka nepravilnosti vezano za obradu ličnih podataka podnositeljke zahtjeva nisu utvrđene.

Primjer 7.**Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne Gore**

Izvršen je nadzor po nalogu direktora Agencije za vršenje nadzora br. 06-11-4757-23/16 od 22.09.2016. godine. Predmet nadzora odnosi se na utvrđivanje detaljnog činjeničnog stanja da li je od strane Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore bilo obrade u smislu dostavljanja ličnih podataka iz Biračkog spiska i svih izvornih registara, u kojem obimu, po kojem osnovu i na koji način Koordinacionom tijelu za praćenje implementacije izbornog procesa.

Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja u postupku nadzora konstatuje se sljedeće:

Na osnovu dokumentacije u koju je kontrolor imao uvid kao i izjava datih od strane Sandre Bugarin, Generalne direktorice Direktorata za upravne unutrašnje poslove i Nataše Starovlah Knežević, konstatuje se da su podaci iz Biračkog spiska i Izvornih registara korišćeni suprotno namjeni za koju su prikupljeni i od strane MUP-a kao rukovaoca dostavljani članovima Koordinacionog tijela koje ne spada u kategoriju zakonskih korisnika predmetnih podataka.

Podaci su dostavljani na CD-u na način što Služba za informacione tehnologije dostavlja jedan CD, a nakon toga službenici Direktorata za upravne unutrašnje poslove narezuju CD-ove za sve članove Koordinacionog tijela i iste im dostavljaju lično (na ruke).

Članovima Koordinacionog tijela dostavljena su **rješenja za lica koja su izgubila poslovnu sposobnost.**

Da su na 7 sastanku Koordinacionog tijela održanog 07.09.2016. godine dostavljeni sljedeći lični podaci: **spisak lica koja su dobila otpust iz crnogorskog državljanstva i spisak maloljetnih lica po opštinama u CG koja će do 16.10.2016. godine napuniti 18 godina.**

Dostavljanje ličnih podataka iz Biračkog spiska i izvornih registara (**ime i prezime, JMB birača, datum i mjesto rođenja, državljanstvo, pol, mjesto prebivališta i adresa, datum prijave posljednjeg prebivališta, naziv jedinice lokalne samouprave, broj i naziv biračkog područja, brojevi biračkih mjesta koji mu pripadaju, broj i naziv biračkog mjesta. Podaci iz izvornih registara: matičnih registara rođenih i umrlih, registar crnogorskih državljana, registar prebivališta, spisak lica koja su dobila otpust iz crnogorskog državljanstva i spisak maloljetnih lica po opštinama u CG koja će do 16.10.2016. godine napuniti 18 godina, rješenja za lica koja su izgubila poslovnu sposobnost**), od strane rukovaoca zbirke ličnih podataka Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore na uvid, (dostavljanjem CD-a) članovima Koordinacionog tijela za praćenje implementacije izbornog procesa, koje je obrazovano Rješenjem br.050/16-42220/1 od 01.07.2016 godine je u suprotnosti sa članovima 2, 6, 10, 17 i 24 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.

Zakonom o biračkom spisku koji predstavlja pravni osnov za vršenje obrade ličnih podataka, putem uvida u lične podatke iz biračkog spiska od strane, korisnika ličnih podataka, odnosno treće strane je propisano u članu 21, da se pravo na uvid u birački spisak ostvaruje na način što je Ministarstvo dužno da opštinskoj izbornoj komisiji za

birački spisak opštine, parlamentarnoj stranci, podnosiocu potvrđene izborne liste i nevladinoj organizaciji kojoj je od strane nadležnog organa izdato ovlašćenje za praćenje izbora, na njihov zahtjev, u roku od 48 časova od dana prijema zahtjeva, elektronskim putem omogući uvid u birački spisak, kao i u promjene koje su u njemu izvršene.

Uvid u promjene iz stava 1 ovog člana podrazumijeva i uvid u promjene izvršene u izvornim registrima i dokumentaciju na osnovu koje su te promjene izvršene.

Ministarstvo je dužno da subjektima iz stava 1 ovog člana, na njihov zahtjev, omogući pristup biračkom spisku i podacima iz stava 2 ovog člana, putem kompjuterske veze korišćenjem naprednog elektronskog sertifikata za korišćenje programskog rješenja iz stava 2 ovog člana, u vremenu od dana raspisivanja izbora do dana proglašenja konačnih rezultata izbora.

Ostvarivanje prava iz st. 1, 2 i 3 ovog člana Ministarstvo je dužno omogućiti parlamentarnoj stranci, na njen zahtjev, i u vremenu koje nije obuhvaćeno izbornom kampanjom. Pravo na uvid u službenu dokumentaciju je propisano članom 24 Zakona o biračkom spisku na način da je Ministarstvo dužno da ovlašćenom predstavniku parlamentarne stranke i potvrđene izborne liste, na njihov zahtjev, omogući uvid u službenu dokumentaciju na osnovu koje se vrši promjena u biračkom spisku (dokumentacija: državljanstva, ličnih karata građana, odjave i prijave mjesta prebivališta, matičnog broja građana, matične registre rođenih i umrlih).

Uvid se vrši u službenim prostorijama organa kod kojih se službena dokumentacija nalazi. Način ostvarivanja uvida u službenu dokumentaciju iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Pravo na dostavu podataka, propisano je članom 25 Zakona o biračkom spisku kojim se precizira da je Ministarstvo dužno da parlamentarnoj stranci, podnosiocu potvrđene izborne liste i nevladinoj organizaciji kojoj je od strane nadležnog organa izdato ovlašćenje za praćenje izbora, na njihov zahtjev, dostavi podatke koji utiču na tačnost i ažurnost vođenja biračkog spiska, u roku od 48 časova od dana prijema zahtjeva.

Podaci iz stava 1 ovog člana su podaci o: postupanju po podnijetim zahtjevima građana za sticanje crnogorskog državljanstva i otpustu iz crnogorskog državljanstva, prijavi i odjavi prebivališta, postupanju po podnijetim zahtjevima za dobijanje lične karte i izdatim ličnim kartama, promjeni imena lica, promjeni jedinstvenog matičnog broja građana, kao i drugi podaci o građanima koji utiču na tačnost i ažurnost biračkog spiska.

Članom 26 Zakona o biračkom spisku utvrđeno je da nadzor nad primjenom ovog zakona vrši Državna izborna komisija.

Članom 2 stavovi 1 i 2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti je propisano da se podaci o ličnosti (u daljem tekstu: lični podaci) moraju obrađivati na pošten i zakonit način. Lični podaci ne mogu se obrađivati u većem obimu nego što je potrebno da bi se postigla svrha obrade niti na način koji nije u skladu sa njihovom namjenom.

Članom 6 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti je propisano da u slučaju kad su namjena ličnih podataka i način njihove obrade propisani zakonom, rukovalac zbirke ličnih podataka određuje se tim zakonom.

Obrada ličnih podataka u smislu člana 9 stav 1 tačka 2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti je radnja kojom se automatski ili na drugi način lični podaci prikupljaju, evidentiraju, snimaju, organizuju, čuvaju, mijenjaju, povlače, koriste, **vrši uvid u njih**, otkrivaju putem prenosa, objavljuju ili na drugi način čine dostupnim, svrstavaju, kombinuju, blokiraju, brišu, uništavaju, kao i bilo koja druga radnja koja se vrši na ličnim podacima.

Članom 9 stav 1 tačka 4 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti predviđeno je da je treća strana, odnosno korisnik ličnih podataka je svako fizičko ili pravno lice, državni organ, organ državne uprave, organ lokalne samouprave ili lokalne uprave i drugi subjekti koji vrše javna ovlašćenja, koji imaju pravo da obrađuju lične podatke, a nije lice čiji se lični podaci obrađuju, prvobitni rukovalac zbirke ličnih podataka, obrađivač ličnih podataka ili lice zaposleno kod rukovaoca zbirke ličnih podataka ili obrađivača ličnih podataka.

Obrada ličnih podataka u smislu člana 10 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti može se vršiti po prethodno dobijenoj saglasnosti lica čiji se lični podaci obrađuju, koja se može opozvati u svakom trenutku. Obrada ličnih podataka vrši se bez saglasnosti lica ako je to neophodno radi: 1) izvršavanja zakonom propisanih obaveza rukovaoca zbirke ličnih podataka; 2) zaštite života i drugih vitalnih interesa lica koje nije u mogućnosti da lično da saglasnost; 3) izvršenja ugovora ako je lice ugovorna strana ili radi preduzimanja radnji na zahtjev lica prije zaključivanja ugovora; 4) obavljanja poslova od javnog interesa ili u vršenju javnih ovlašćenja koja su u djelokrugu rada, odnosno nadležnosti rukovaoca zbirke ličnih podataka ili treće strane, odnosno korisnika ličnih podataka; 5) ostvarivanja na zakonu zasnovanog interesa rukovaoca zbirke ličnih podataka ili treće strane, odnosno korisnika ličnih podataka, izuzev ako takve interese treba ograničiti radi ostvarivanja i zaštite prava i sloboda lica.

Davanje ličnih podataka na korišćenje trećoj strani, odnosno korisniku ličnih podataka, je propisano članom 17 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti na način da, ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 10 i 13 ovog zakona, rukovalac zbirke ličnih podataka mora trećoj strani, odnosno korisniku ličnih podataka, na njegov zahtjev, dati lične podatke koji su mu potrebni.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana sadrži informacije o kategorijama ličnih podataka koji se traže, njihovoj namjeni, pravnom osnovu za korišćenje i davanje podataka na korišćenje, vremenu korišćenja i dovoljno podataka za identifikaciju lica čiji se podaci traže.

Naime, jasno se članom 17 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti propisuje da mora biti ispunjen uslov a to je postojanje pravnog osnova, za korišćenje i davanje podataka na korišćenje trećoj strani odnosno korisnicima ličnih podataka. U konkretnom slučaju, Koordinaciono tijelo obrazovano Rješenjem MUP-a nema status zakonskog korisnika, obzirom da isto nije prepoznato Zakonom o biračkom spisku, a samim tim ne može imati status korisnika ličnih podataka u smislu Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. U konkretnom se utvrđuje da se dostavljanje ličnih podataka iz biračkog spiska od strane rukovaoca zbirke ličnih podataka Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore članovima Koordinacionog tijela za praćenje implementacije izbornog procesa, kao trećoj strani odnosno korisniku ličnih podataka u smislu člana 9 stav 1 tačke 4 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti nije propisano Zakonom o biračkom spisku, kao pravnim

osnovom za obradu ličnih podataka putem uvida, već je isti utvrđen stavom 6 predmetnog rješenja Ministarstva unutrašnjih poslova što je u suprotnosti sa članom 2, 6, 10, 17, Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.

Kako je članom 2 stavovi 1 i 2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti definisano da se podaci o ličnosti moraju obrađivati na pošten i zakonit način te da se ne mogu obrađivati u većem obimu nego što je potrebno da bi se postigla svrha obrade niti na način koji nije u skladu sa njihovom namjenom a koja je precizirana članovima 21, 24 i 25 Zakona o biračkom spisku, dostavljanje podataka od strane MUP-a članovima Koordinacionog tijela je bez zakonskog osnova i suprotno namjeni propisanoj Zakonom o biračkom spisku, kao i suprotno članu 17 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.

Članom 24 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti propisuje se: da rukovalac zbirke ličnih podataka i obrađivač ličnih podataka obavezni su da obezbijede tehničke, kadrovske i organizacione mjere zaštite ličnih podataka, radi zaštite od gubitka, uništenja, nedopuštenog pristupa, promjene, objavljivanja, kao i od zloupotrebe. Mjere zaštite ličnih podataka iz stava 1 ovog člana moraju odgovarati prirodi i karakteru podataka koji se obrađuju, uzimajući u obzir najviši nivo tehnologije i troškove njihovog sprovođenja. Ako se obrada ličnih podataka vrši elektronskim putem, rukovalac zbirke ličnih podataka obavezan je da obezbijedi da se u informacionom sistemu automatski evidentiraju korisnici ličnih podataka, podaci koji su obrađivani, pravni osnov za korišćenje podataka, broj predmeta, vrijeme odjave i prijave sa sistema i po potrebi datum do kad podaci o korisniku nijesu dostupni licu čiji su podaci obrađivani.

Rukovalac zbirke ličnih podataka obavezan je da odredi koji zaposleni i kojim ličnim podacima imaju pristup, kao i kategorije podataka koje se mogu dati na korišćenje i pod kojim uslovima.

Rukovalac zbirke ličnih podataka dozvoljava pristup zbirkama ličnih podataka i vodi evidenciju o korisnicima ličnih podataka u skladu sa svojim aktom.

Članom 24 stav 3 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti je na jasan i nedvosmislen način propisana zakonska obaveza rukovaoca zbirke ličnih podataka u ovom slučaju Ministarstva unutrašnjih poslova da obezbijedi da se u informacionom sistemu automatski evidentiraju korisnici ličnih podataka, podaci koji su obrađivani i pravni osnov za korišćenje podataka koji je u smislu člana 6 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti propisan Zakonom o biračkom spisku kojim je preciziran krug subjekata koji mogu ostvariti uvid u birački spisak.

Radnja dostavljanja ličnih podataka na uvid od strane rukovaoca zbirke birački spisak Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore članovima Koordinacionog tijela za praćenje implementacije izbornog procesa je u suprotnosti sa članom 24 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.

Ministarstvo unutrašnjih poslova u svojstvu rukovaoca zbirke ličnih podataka je dužno u smislu članova 21 i 24 i 25 Zakona o biračkom spisku omogućiti pristup biračkom spisku, trećoj strani, odnosno korisniku ličnih podataka i to: opštinskoj izbornoj komisiji za birački spisak opštine, parlamentarnoj stranci, podnosiocu potvrđene izborne liste, i nevladinoj organizaciji kojoj je od strane nadležnog organa izdato ovlašćenje za praćenje izbora a da istim nije prepoznato pravo na obradu putem uvida članovima Koordinacionog tijela za praćenje implementacije izbornog procesa.

Kako Zakonom o biračkom spisku nije utvrđen pravni osnov za obradu ličnih podataka drugih korisnika ličnih podataka osim za subjekte precizirane članom 21 stav 1 Zakona o biračkom spisku bilo koji vid obrade ličnih podataka u smislu člana 9 stav 1 tačka 2 a suprotno članu 2, 6, 10, 17 i 24 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti predstavlja direktnu povredu odredaba Zakona o zaštiti podataka o ličnosti kojima se reguliše zakonita obrada ličnih podataka.

Koordinaciono tijelo nije prepoznato kao korisnik ličnih podataka u Zakonu o biračkom spisku čiji članovi mogu ostvariti pravo uvida u birački spisak, pravo na davanje podataka i pravo na uvid u službenu dokumentaciju iz kog razloga nijesu ispunjeni uslovi iz člana 10 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.

Rukovalac zbirke ličnih podataka Ministarstvo unutrašnjih poslova u konkretnom slučaju nema pravni osnov definisan u Zakonu o biračkom spisku za pravilnu primjenu člana 17 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti da Koordinacionom tijelu za praćenje implementaciju izbornog procesa kao korisniku ličnih podataka, na njegov zahtjev, da lične podatke koji su mu potrebni, niti je Zakonom o biračkom spisku propisani pravni osnov za korišćenje podataka od strane članova Koordinacionog tijela, a koji bi morao od strane rukovaoca zbirke ličnih podataka u ovom slučaju Ministarstva unutrašnjih poslova biti naveden u informacionom sistemu u kojem se automatski evidentiraju svi korisnici ličnih podataka u smislu člana 24 stav 3 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti a u vezi člana 4 Zakona o biračkom spisku kojim je propisano da se birački spisak vodi kao elektronska zbirka ličnih podataka.

Zakonski korisnici ličnih podataka propisani su Zakonom o biračkom spisku, te se podaci iz Biračkog spiska i Izvornih registara mogu dostavljati isključivo subjektima koji su prepoznati navedenim Zakonom. MUP-a kao rukovalac zbirke ličnih podataka „Birački spisak evidencija biračkih područja i biračkih mjesta“ je dužno da se prilikom davanja ličnih podataka na korišćenje trećoj strani pridržava odredbi Zakona o biračkom spisku kao i Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, te cijeneći da se radi o podacima u elektronskoj formi, u potpunosti primjenjuje član 24 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, kako bi se navedeni podaci koristili isključivo od strane ovlašćenih subjekata i u svrhe propisane zakonom.

Primjer 8.

Opština Kotor - Komunalna policija, Stari grad 317

Izvršen je nadzor po inicijativi Savjeta Agencije br.01-50-7558-2/16 od 14.12.2016 godine, javnih površina u opštini Kotor, zbog mogućnosti nezakonite obrade ličnih podataka putem video nadzora.

Da snimanje javnih površina putem video nadzora kao posebnog vida obrade ličnih podataka može se vršiti pod uslovima i na način predviđen Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti. Ovim Zakonom u članu 2 stav 1 i 2 propisano je da se podaci o ličnosti moraju obrađivati na pošten i zakonit način i da se ne mogu obrađivati u većem obimu nego što je potrebno da bi se postigla svrha obrade niti na način koji nije u skladu sa njihovom namjenom. Članom 40 ovog Zakona propisano je da odredbe člana 35 ovog zakona shodno se primjenjuju na **vršenje video nadzora javnih**

površina, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno. Članom 35 st. 1, 2 i 3 ovog Zakona propisano je da javni sektor, privredno društvo, drugo pravno lice i preduzetnik može da vrši video nadzor pristupa u službeni ili poslovni prostor, radi bezbjednosti lica i imovine, kontrole ulaska ili izlaska iz službenog ili poslovnog prostora ili, ako zbog prirode posla, postoji mogući rizik za zaposlene; da pisanu Odluku o uvođenju video nadzora koja sadrži razloge za uvođenje video nadzora donosi starješina državnog organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave ili lokalne uprave ili odgovorno lice u privrednom društvu ili drugom pravnom licu, odnosno preduzetnik, ukoliko uvođenje video nadzora nije propisano zakonom. Stavom 5 ovog člana Zakona zabranjen je pristup snimcima sistema video nadzora iz stava 1 ovog člana preko interne kablovske televizije, javne kablovske televizije, interneta ili drugih sredstava za elektronske komunikacije kojima se takvi snimci mogu prenijeti, bilo u trenutku njihovog nastanka ili nakon toga. Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja je nedvosmisleno konstatovano da su kamere koje snimaju javne površine u opštini Kotor, odnosno kamere koje su postavljene na javnim lokacijama (na stubovima javne rasvjete i na drvetu) od strane NN lica, kao i kamere koje su postavljene na privatnom vlasništvu (na stubu dalekovoda i stubu rasvjete), a koje su fizički okrenute prema javnim površinama, predstavljaju nezakonitu obradu ličnih podataka shodno prednje navednim odredbama Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Dakle, NN lica koja vrše video nadzor javnih površina ne spadaju u kategoriju zakonskih rukovoca, te ista ni u jednom slučaju (bilo sa privatnog posjeda ili druge lokacije) ne smiju instalirati sistem video nadzora čiji perimetar uključuje javnu površinu, odnosno prevazilazi njihovo privatno vlasništvo.

Takođe, jasno i nedvosmisleno se konstatuje da uvođenje video nadzora na prednje opisan način nije propisano nijednim pozitivnim zakonom (Zakonom o unutrašnjim poslovima, Zakonom o lokalnoj samoupravi, Zakonom o komunalnoj djelatnosti, Zakonom o javnom redu i miru i Zakonom o komunalnoj policiji).

Shodno utvrđenim nepravilnostima ukazuje se subjektu nadzora Opština Kotor- Komunalna policija, da u skladu sa članom 15 stav 1 tačka 1 i članom 36 Zakona o inspekcijском nadzoru, **otkloni sljedeće nepravilnosti:**

Da kamere koje su nezakonito postavljene na javnim površinama, odnosno stubovima (javne rasvjete i dalekovodu), fizički ukloni saglasno čl. 2 stav 1 i 2, čl. 35 i čl. 40 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, sa sljedećih lokacija:

- na uglu zgrade gdje se nalazi Atlas banka, **dvije** kamere koje su fizički okrenute prema magistralnom putu u oba smjera (kod otvorenog bazena);
- na stubu javne rasvjete na glavnoj magistrali, **dvije** kamere koje su fizički okrenute u oba smjera (kod otvorenog bazena);
- **jednu** kameru koja se nalazi na drvetu (nakon izlaska iz tunela Vrmac, sa magistralnog puta Kotor-Tivat, prvo desno skretanje ka naselju Kavač - udaljenost drveta na kojem je postavljena kamera je oko 30m od glavne magistrale);
- **jednu** kameru, na betonskom stubu koji se nalazi na uglu u dvorištu kuće u naselju Kavač (nakon izlaska iz tunela Vrmac, sa magistralnog puta Kotor-Tivat, prvo desno skretanje ka naselju Kavač- udaljenost stuba na kojem je postavljena kamera je oko 50m od glavne magistrale);

- **jednu** kameru, na stubu javne rasvjete (ulaz u tunel Vrmac);
- **dvije** kamere na stubu javne rasvjete u naselju Vidikovac – Trojica, koje su postavljene u dvorištu kuće, koje su fizički okrenute prema magistralnom putu u oba smjera.

Opština Kotor - Komunalna policija obavjestila je Agenciju, da je ista postupila po Zapisniku br. 01-50-7558-3/16 i dana 19. i 23.12.2016. godine uklonila nezakonito postavljene kamere na javnim površinama.

1.6. Rješenja

Subjekti nadzora, u 2016. godini, ukupno su podnijeli 15 Prigovora na zapisnike o izvršenom nadzoru. Odlučujući po Prigovorima, Savjet Agencije je donio 12 rješenja, kojim su 3 prigovora usvojena, odbijeno 9 prigovora kao neosnovani, a dinijeto jedno rješenje po zahtjevu za zaštitu prava kojim se zabranjuje rukovaocu zbirke neovlašćeno dostavljanje ličnih podataka trećoj strani !!!!!!!!, dok o jednom prigovoru u ovom izvještajnom periodu nije donijeta odluka Savjeta Agencije.

Postupajući po presudama Upravnog suda Savjet Agencije je donio jedno rješenje.

Postupajući po Zahtjevu za odlaganje izvršenja rješenja, Savjet Agencije je donio jedno rješenje.

Saglasno svojim zakonskim ovlašćenjima, Agencija je rješenjem:

- u jednom slučaju zabranila subjektu nadzora da obustavi dalju obradu ličnih podataka putem dostavljanja podataka na korišćenje trećoj strani;
- u jednom slučaju zabranila je rukovaocu zbirke da trećoj strani neovlašćeno dostavlja na korišćenje lične podatke - fotografije iz zbirke podataka.

Protiv rješenja koje je donijela Agencija nije moguće uložiti žalbu ali je dopušteno pokretanje upravnog spora, u svrhu preispitivanja njegove zakonitosti. U ovom izvještajnom razdoblju nezadovoljne stranke su podnijele pred Upravnim sudom 3 tužbe protiv rješenja koje je donijela Agencija. Tužbe su podnijele:

- Crnogorska komercijalna banka;
- Petrović Sonja (fizičko lice);
- Ministarstvo unutrašnjih poslova.

S tim u vezi izrađeni su Odgovori na tužbe koji su zajedno sa spisima predmeta dostavljeni na nadležno postupanje Upravnom sudu. U ovim odgovorima na tužbe Agencija je predložila da se odbiju tužbeni zahtjevi, kao neosnovani, i potvrde Rješenja Agencije.

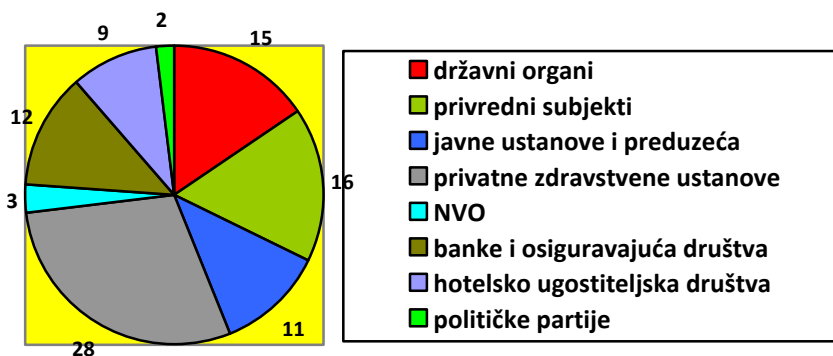
2. EVIDENCIJA ZBIRKI LIČNIH PODATAKA

2.1. Dostavljanje zbirke ličnih podataka

U izvještajnom periodu, na adresu Agencije dostavljeno je 105 evidencija o zbirka ličnih podataka. Evidencije su dostavljene od strane 96 rukovaoca.

Broj rukovaoca i zbirke razvrstanih po sektorima je sljedeći:

- državni organ, organ državne uprave i lokalne samouprave 15 rukovaoca (16 zbirki),
- privredni subjekti 16 rukovaoca (18 zbirki),
- javne ustanove i preduzeća 11 rukovaoca (13 zbirki),
- NVO sektor 3 rukovaoca (3 zbirke)
- privatne zdravstvene ustanove i laboratorija 28 (28 zbirki),
- banke i osiguravajuća društva 12 rukovoca (12 zbirki),
- hotelsko – ugostiteljska društva 9 rukovoca (9 zbirki),
- političke partije – 2 rukovaoca (6 zbirki)

2.2. Saglasnosti za uspostavljanje zbirke ličnih podataka

Jedna od nadležnosti Agencije shodno članovima 28 i 50 stav 1 tačka 4 Zakona je davanje saglasnosti u vezi sa uspostavljanjem zbirke ličnih podataka. Ukoliko rukovalac zbirke ličnih podataka planira automatsku obradu ličnih podataka koja predstavlja poseban rizik za prava i slobode lica, obavezan je da dobije saglasnost Agencije, a naročito ako se: predviđa obrada posebnih kategorija ličnih podataka; obrada ličnih podataka koji se odnose na procjenu ličnosti, sposobnosti ili ponašanje; ili obrađuju biometrijski podaci. Zakonom je regulisano da izuzeci od gore navedene obaveze se odnose na obradu ličnih podataka koja se vrši na osnovu zakona,

saglasnosti lica i kada je obrada neophodna za ispunjavanje ugovora između zbirke ličnih podataka i lica.

Tokom 2016. godine na adresu Agencije upućeno je 70 Zahtjeva za dobijanje saglasnosti za uspostavljanje zbirke ličnih podataka; izdato je 48 saglasnosti na uspostavljanje zbirke video nadzor; upućeno je 36 dopisa koji sadrže informaciju u vidu odgovora na postavljeno pitanje u vezi sa poštovanjem odredbi članova 36, 38 i 40 Zakona koji reguliše uvođenje video nadzora u poslovnim objektima, stambenim zgradama, javnim površinama.

Saglasnost na uvođenje video nadzora je data rukovodocima koji su shodno upućenim zahtjevima za davanje saglasnosti, dostavili potrebnu dokumentaciju čime su ispoštovani članovi 35, 36 i 39 Zakona kojima su propisani uslovi i način uvođenja video nadzora.

2.3. Saglasnosti za iznošenje podataka

Lični podaci koji se obrađuju mogu se iznositi iz Crne Gore u drugu državu ili davati na korišćenje međunarodnoj organizaciji, koja primjenjuje adekvatne mjere zaštite ličnih podataka propisane Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti, na osnovu prethodno pribavljene saglasnosti nadzornog organa. Adekvatnost mjera zaštite procjenjuje se na osnovu konkretnih okolnosti u kojima se sprovodi postupak prenosa ličnih podataka ili postupak prenosa skupa tih podataka, pri čemu se posebno uzima u obzir: priroda ličnih podataka; svrha i trajanje predloženog postupka ili postupka obrade; država porijekla i država krajnjeg odredišta; zakonom propisana pravila koja su na snazi u državi u koju se iznose podaci; pravila profesije i bezbjedonosne mjere koje se moraju poštovati u toj zemlji.

Za iznošenje ličnih podataka radi povjeravanja pojedinih poslova obrade, u smislu člana 16 ovog Zakona, neophodna je saglasnost nadzornog organa, osim u slučaju kada se iznose podaci u države članice Evropske Unije i evropskog ekonomskog prostora ili države koje se nalaze na listi Evropske Unije koje imaju adekvatan stepen zaštite podataka o ličnosti. U članu 42 Zakona su precizirane odredbe koje definišu slučajeve kada saglasnost Agencije nije obavezna.

U izvještajnom periodu Agenciji su upućena 4 Zahtjeva za davanje saglasnosti za iznošenje podataka. U većini slučajeva od strane Agencije je u telefonskom kontaktu podnosiocima zahtjeva ukazano na potrebu dopune dokumentacije, što su isti ispoštovali u svakom pojedinačnom slučaju. Shodno tome, izdate su 3 saglasnosti, i to:

- "Knjaz Miloš Montenegro" d.o.o., obratilo se ovoj Agenciji Zahtjevom za izdavanje saglasnosti za iznošenje ličnih podataka u "Knjaz Miloš" AD Arandjelovac, Srbija, saglasno članu 41 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. ocjenjeno je da su u pogledu uslova u kojima se sprovodi postupak prenosa skupa ličnih podataka u svrhu vođenja evidencija zaposlenih radi ostvarivanja prava i obaveze iz radnog odnosa i predmetnih podataka obezbijedene adekvatne mjere zaštite, te je na osnovu izloženog data saglasnost za elektronski transfer ličnih podataka iz dostavljenih zbirke u matičnu firmu "Knjaz Miloš" AD Arandjelovac, Srbija.

- Pivara "Trebjesa d.o.o." iz Nikšića obratila se ovoj Agenciji Zahtjevom za izdavanje saglasnosti za iznošenje ličnih podataka van Crne Gore, saglasno članu 41 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Imajući u vidu da se, u predmetnom slučaju, lični podaci iznose u Hrvatsku, državu koja se nalazi na listi Evropske Unije, i Srbiju koja ima adekvatan stepen zaštite podataka o ličnosti, kao i da ne postoje zakonske smetnje za iznošenje ličnih podataka van Crne Gore, data je pisana saglasnost Agencije.
- Ministarstvo unutrašnjih poslova - Sektor granične policije, obratilo se ovoj Agenciji Zahtjevom za dobijanje saglasnosti za iznošenje ličnih podataka u države potpisnice Protokola (Srbiju i BiH), saglasno članu 41 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. S obzirom da se navedenim Protokolom potvrđuje da su Bosna i Hercegovina i Srbija zemlje koje se nalaze na listi država koje imaju adekvatan stepen zaštite podataka o ličnosti, smatra se da su ispunjeni uslovi i da su sprovedene mjere zaštite podataka o ličnosti prilikom iznošenja podataka iz Crne Gore, te u predmetnom slučaju ne postoje zakonske smetnje za iznošenje ličnih podataka van Crne Gore, data je pisana saglasnost Agencije.

2.4. Registar evidencije o zbirkama ličnih podataka

Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti (clan 29.) propisano je da Agencija vodi Registar evidencija o zbirkama ličnih podataka. Softver, kojim raspolažemo od 28.01.2013. godine, omogućen je unos evidencija o zbirkama ličnih podataka, kako ručno, od strane zaposlenih u Agenciji, tako i elektronskim putem, što je namijenjeno rukovaocima zbirki. Ovaj servis rukovaocima daje mogućnost dostavljanja evidencija zbirki korišćenjem elektronskih obrazaca, za tu namjenu postavljenih na portalu eUprave, sa svim potrebnim uputstvima istaknutim na veb sajtu Agencije.

U ovom segmentu naših aktivnosti bilježimo povećan obim posla u odnosu na prethodni period. I dalje mali broj rukovaoca zbirki ličnih podataka svoje zbirke Agenciji dostavlja elektronskim putem, koristeći portal eUprave.

Što se tiče ručnog unosa, mnogo nam znači angažovanje volontera zahvaljujući kojim imamo gotovo ažuran registar zbirki ličnih podataka sa 566 rukovaoca i 1648 evidencije zbirki ličnih podataka.

Kako smo i ranije isticali, nismo u potpunosti zadovoljni postojećim softverskim rješenjem koji koristimo za registar. To se prije svega odnosi na vizuelni prikaz, zatim način unosa podataka, a posebno na mogućnosti statističkog izvještavanja. Imamo namjeru da se u narednom periodu, kada nam obaveze i okolnosti to dozvole, posvetimo unapređenju ovog softverskog rješenja kako bi ono bilo što efikasnije i funkcionalnije.

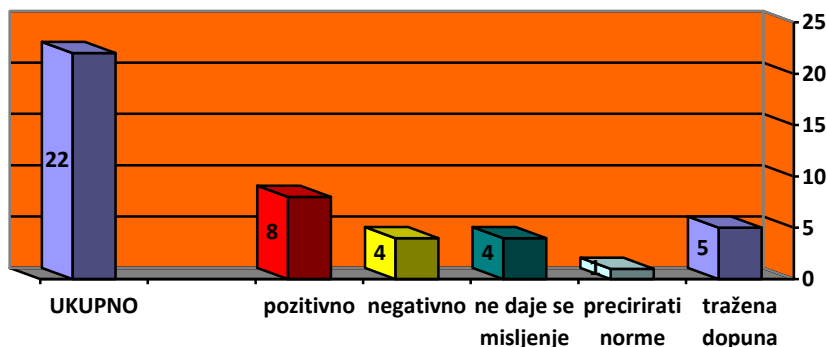

3. MIŠLJENJA U VEZI PRIMJENE ZAKONA

3.1. Mišljenja

Tokom 2016. godine Agencija je primila 22 Zahtjeva za davanje mišljenja, od toga četiri zahtjeva kojim se traži mišljenje u vezi primjene odredbi Zakona o slobodnom pristupu informacijama i 18 zahtjeva kojima se traži mišljenje u vezi primjene Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.

Agencija je u 8 slučajeva dala pozitivno mišljenje u vezi implementacije Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, dok je u četiri slučaja dala mišljenje da se obrada ličnih podataka ne vrši u skladu sa odredbama ovog Zakona, u jednom slučaju ukazala da je potrebno precizirati zakonske norme kako bi iste bile usklađene sa ovim zakonom. U 4 predmeta je upućeno obavještenje da se neće izdavati mišljenja po zahtjevima koji se odnose na primjenu Zakona o slobodnom pristupu informacijama. U 5 slučajeva u izvještajnom periodu nije donijeta odluka Savjeta Agencije iz razloga što je podnosiocu Zahtjeva zatražena dopuna.

Broj subjekata koji su tražili pravne smjernice za obradu i zaštitu ličnih podataka je na prošlogodišnjem nivou. Ovaj podatak nas navodi na zaključak da se društvena odgovornosti na polju zaštite ličnih podataka ogleda i u strukturi podnosioca zahtjeva za davanje mišljenja, imajući u vidu da se radi o državnim organima, organima državne i lokalne uprave, javnim ustanovama kao i o pružaocima telekomunikacionih usluga. U 2016. godini Agencija je, shodno svojoj zakonom propisanoj obavezi davanja mišljenja da li određeni način obrade ličnih podataka ugrožava prava i slobode lica, uputila 11 mišljenja koja se, iako pravno gledano nisu upravni akti sa obavezujućom snagom, primjenjuju, po našem saznanju, u cjelosti.

Struktura podnosioca zahtjeva je sljedeća:

- Državna izborna komisija;
- Ministarstvo održivog razvoja i turizma (2 mišljenja);

- Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić (2 mišljenja);
- Crnogorski Telekom, Telenor i Mtel;
- Ministarstvo pravde;
- Univerzitet Crne Gore;
- Advokatska kancelarija MIM;
- MFI Alter Modus;
- NVU Ljekari.

Pojedinačni zahtjevi upućeni s namjerom precizne implementacije Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, odnose se na sljedeće:

- ❖ Obrada ličnih podataka putem presnimavanja realnih izvoda iz biračkih spiskova u elektronski uređaj za identifikaciju biraču nije u suprotnosti sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti.
- ❖ Obuka članova opštinskih izbornih komisija za rad sa uređajem za elektronsku identifikaciju birača i prezentaciju načina rada isključivo se može vršiti uz prethodno dobijenu saglasnost lica čiji se podaci obrađuju.;
- ❖ Saglasnost za obradu ličnih podataka aplikatanata u Projektu 1000+ u svrhu pribavljanja podataka od Uprave za nekretnine a u cilju obezbjeđivanja dokaza da isti ne posjeduju stambene objekte na teritoriji Crne Gore mora biti eksplicitna i izostanak iste ne može biti razlog za ne učešće u projektu, što podrazumijeva da aplikat koji nije dao saglasnost može lično obezbijediti dokaz od nadležne uprave.;
- ❖ Za implementaciju projekta vizuelne identifikacije zaposlenog koji podrazumijeva fotografisanje zaposlenih u EPCG radi kompletiranja radnih dosijea (kadrovske evidencije) i korišćenje fotografija u internoj komunikaciji putem službenog e-maila , shodno članu 10 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, neophodna je prethodna pisana saglasnost lica čiji se lični podaci obrađuju odnosno zaposlenog.;
- ❖ Objavljivanje imena i prezimena izabranih korisnika, kao sastavnih dijelova rang liste, na internet stranici Ministarstva održivog razvoja i turizma i internet stranici Projekta 1000+ nije u suprotnosti sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti.;
- ❖ Operatori su dužni da, na osnovu naloga sudije za istrage , zadržane podatke prosljede Upravi policiji, Agenciji za nacionalnu bezbjednost i državnom tužilaštvu, za potrebe odbrane i nacionalne bezbjednosti i radi sprječavanja vršenja krivičnog djela, istrage, otkrivanja i krivičnog gonjenja počinitelaca krivičnih djela. Izuzetno, ako se pisana naredba ne može izdati na vrijeme, a postoji opasnost od odlaganja, operatori su obavezni prosljediti zadržane podatke na osnovu usmene naredbe sudije za istragu. U tom slučaju pisana naredba mora da bude pribavljena u roku od 24 časa od izdavanja usmene naredbe.
- ❖ Prekršajni sudovi nisu ovlašćeni za izdavanje sudskih naloga za dostavljanje zadržanih podataka, izuzev slučaju ako se nalogom prekršajnog suda poziva na pravni osnov iz član 10 stav 1, a u smislu člana 17 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.

- ❖ Prosljeđivanje zadržanih podataka od strane operatora, po zahtjevu policije shodno članu 39 stav 4 Zakona o unutrašnjim poslovima, uz prethodno dobijenu saglasnost lica čiji se podaci obrađuju, je u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti. Saglasnost na obradu podataka o saobraćaju maloljetnog lica daje roditelj/i, odnosno usvojitelj/i i staratelj, osim u slučajevima kada ista nije u suprotnosti sa interesima maloljetnog lica. Za obradu podataka o saobraćaju lica lišenog poslovne sposobnosti saglasnost daje staratelj, odnosno ovlašćeno lice organa starateljstva.
- ❖ Prosljeđivanje podatka o lokaciji i o saobraćaju od strane operatera, po zahtjevu policije shodno članu 39 Zakona o unutrašnjim poslovima, bez saglasnosti lica ako je to neophodno u slučajevima pružanja pomoći kod potrage i spašavanja, zaštite života i zdravlja člana porodice ili nekog drugog lica (npr. turista) koji nemaju krivični karakter, bez naloga nadležnog sudskog organa, nije u suprotnosti sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti.;
- ❖ Pravilnik o tehničkim i organizacionim uslovima za preuzimanje zadržanih podataka je potrebno izmjeniti i dopuniti kako bi isti bio usaglašen sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti;
- ❖ Uvid u elektronski Registar novčanih kazni i prekršajne evidencije na osnovu JMB odnosno PIB-a preko Portala eUprave nije u suprotnosti sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti.;
- ❖ Obrada ličnih podataka: ime, prezime, država, grad, mjesna zajednica, adresa, broj telefona i e-mail adresa prilikom registracije korisnika na Portalu Agroberza nije u suprotnosti sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti.;
- ❖ Za iznošenje ličnih podataka van teritorije Crne Gore korišćenjem Microsoft-ovog sistema za skladištenje podataka pod nazivom OneDrive for Business ("ODB") koji je zasnovan na cloud hosting-u, a koji bi se nalazili na serverima koji su fizički locirani u Holandiji (Amsterdamu) i Republici Irskoj (u Dublinu), nije obavezno dobijanje saglasnosti Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.;
- ❖ Prikupljanje podataka o povezanim licima sa korisnikom kredita navedenim u obrascima Zahtjeva za kredit, u slučaju kad se ustanovi da navedena povezana lica već imaju kreditne aranžmane kod MFI Alter Modus, odnosno lični podaci navedenih lica nalaze se u Zbirci podataka klijenata-MFI Alter Modus DOO, a u predmetnom zahtjevu se upisuje njihov JMBG, nije u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti ukoliko ne postoji saglasnost tih lica da se njihovi podaci obrađuju za određenu namjenu, budući da su isti prikupljeni u druge svrhe, te se ne mogu koristiti za namjenu koja bi bila vezana za lica koja žele biti korisnici kredita.;
- ❖ Pravo uvida u medicinsku dokumentaciju, tj. podatke koji se odnose na zdravstveno stanje lica, od strane Komisije za kontrolu kvaliteta rada zdravstvenih ustanova, koje se vrši bez saglasnosti lica u skladu je sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti, uz obavezno poštovanje načela srazmjernosti i svrsishodnosti obrade ličnih podataka.

- ❖ Podaci iz medicinske dokumentacije korisniku ličnih podataka se mogu dostaviti u papirnoj ili elektronskoj formi uz primjenu mjera zaštite ličnih podataka propisanih članom 24 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.;
- ❖ Dostavljanjem podataka o zaradama zaposlenih u Elektoprivredi Crne Gore AD Nikšić, odnosno dostavljanjem podataka na osnovu kojih se može utvrditi zarada istih, društvu za reviziju Ernst & Young Montenegro d.o.o. u postupku eksterne revizije, uz ograničenja koja se odnose na podatke ili informacije sadržane u obračunskim listama zarada zaposlenih kao što su: broj bankovnog računa, odbici od zarade na osnovu alimentacije, članstva u udruženju, adresa zaposlenog, JMBG i slično, čijom obradom se može narušiti privatnost lica o čijim podacima je riječ, nije u suprotnosti sa odredbama Zakona o zaštiti podataka o ličnosti.;
- ❖ Postavljanje video nadzora na prodajnim objektima Jugopetrol AD, u svrhu procjene frekvencije saobraćaja na lokacijama prodajnih objekata nije u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti.;

Agencija je dala negativno mišljenje na osnovu onih zahtjeva u kojima je obrada vršena bez izričitog pravnog osnova. Dakle, obrada nije dozvoljena bez pristanka ovlašćenog lica ili bez zakonskog ovlašćenja; ako se vrši u svrhu koja je drugačija od one za koju je određena; ako svrha obrade nije jasno određena ili je izmjenjena i ako je način obrade nedozvoljen; ako je obim obrade veći nego što je potrebno da bi se postigla svrha obrade; kao i iz drugih razloga propisanih zakonom. Izuzetno, obrada bez pristanka dozvoljena je samo u cilju ostvarivanja ili zaštite životno važnog interesa lica; u svrhu izvršenja obaveza izvršenja ugovora ako je lice ugovorna strana ili radi preduzimanja radnji na zahtjev lica prije zaključivanja ugovora; obavljanja poslova od javnog interesa i u drugim slučajevima koji su isključivo propisani zakonom.

U ovom izvještajnom periodu Agenciji je upućeno četiri zahtjeva za davanje mišljenja u vezi primjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama. S tim u vezi, podnosiocima zahtjeva su upućeni dopisi u kojima je ukazano da je Savjet Agencije, shodno članu 38 Zakona o slobodnom pristupu informacijama, drugostepeni organ koji postupa po žalbi izjavljenoj na akt prvostepenog organa, te stoga, isti ne može davati mišljenja po ovakvim zahtjevima, jer bi postojala mogućnost da o istoj stvari odlučuje dva puta.

3.2. Primjeri Mišljenja

Primjer 1.

Državna izborna komisija je uputila zahtjev u kojem traži mišljenje da li Ministarstvo unutrašnjih poslova za potrebe obuke i prezentacije načina rada uređaja za elektronsku identifikaciju birača može na istim presnimiti realne izvode iz biračkih spiskova kako bi se DIK-u omogućilo adekvatno korišćenje istih. Savjet Agencije je na sjednici održanoj 10.03.2016. godine donio mišljenje da obrada ličnih podataka putem presnimavanja realnih izvoda iz biračkih spiskova u elektronski uređaj za identifikaciju biraču nije u suprotnosti sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti, a da se obuka

članova opštinskih izbornih komisija za rad sa uređajem za elektronsku identifikaciju birača i prezentaciju načina rada može vršiti isključivo uz prethodno dobijenu saglasnost lica čiji se podaci obrađuju. Savjet Agencije, pozivajući se na član 68a Zakona o izboru odbornika i poslanika kojim je propisano da se za identifikaciju birača u toku glasanja koristi namjenski elektronski uređaj, kao i na član 32 stav 1 tačka 3 istog zakona u kojem je predviđena nadležnost Državne izborne komisije da usklađuje rad opštinskih izbornih komisija i daje uputstva u vezi primjene ovog zakona i vrši nadzor nad njihovim radom, utvrđuje da Ministarstvo unutrašnjih poslova za potrebe obuke i prezentacije načina rada uređaja za elektronsku identifikaciju birača može presnimiti realne izvode iz biračkih spiskova u elektronski uređaj, budući da se svrha obrade ne može postići na drugi način. Imajući u vidu da funkcionisanje uređaja podrazumijeva čitanje mašinski čitljivog zapisa sa lične karte ili pasoša jedino korišćenjem tih dokumenata, uz prethodnu saglasnost lica čiji se podaci obrađuju (član 10 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti), može se vršiti obuka i testiranje uređaja kao priprema za zakonito odvijanje izbornog procesa. Uputstvo o načinu korišćenja elektronskih uređaja za identifikaciju birača ("Službeni list Crne Gore", br. 002/16 od 14.01.2016, 009/16 od 11.02.2016) donijeto je od strane Ministarstva unutrašnjih poslova.

Primjer 2.

Crnogorski Telekom, Telenor i M:tel uputoli su zahtjev u kojem se traži mišljenje kojim nadležnim državnim organima, odnosno organima državne uprave su operatori obavezni, shodno pozitivnim propisima Crne Gore, proslijediti zadržane podatke. Zahtjev je upućen shodno zaključku sa sastanka održanog dana 04.aprila 2016.godine u Ministarstvu unutrašnjih poslova sa predstavnicima crnogorskih operatora, Agencije za nacionalnu bezbjednost, Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i Agencije za zaštitu ličnih podataka, vezano za Pravilnik o tehničkim i organizacionim uslovima za preuzimanje zadržanih podataka ("Sl. list Crne Gore, br.054/15). Savjet Agencije je na sjednici održanoj dana 03.06.2016. godine donio mišljenje da su operatori dužni da, na osnovu naloga sudije za istrage, zadržane podatke proslijede Upravi policije, Agenciji za nacionalnu bezbjednost i državnom tužilaštvu, za potrebe odbrane i nacionalne bezbjednosti i radi sprječavanja vršenja krivičnog djela, istrage, otkrivanja i krivičnog gonjenja počinitelja krivičnih djela. Izuzetno, ako se pisana naredba ne može izdati na vrijeme, a postoji opasnost od odlaganja, operatori su obavezni proslijediti zadržane podatke na osnovu usmene naredbe sudije za istragu. U tom slučaju pisana naredba mora da bude pribavljena u roku od 24 časa od izdavanja usmene naredbe. Prekršajni sudovi nisu ovlašćeni za izdavanje sudskih naloga za dostavljanje zadržanih podataka, izuzev slučaju ako se nalogom prekršajnog suda poziva na pravni osnov iz član 10 stav 1, a u smislu člana 17 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Prosljeđivanje zadržanih podataka od strane operatora, po zahtjevu policije shodno članu 39 stav 4 Zakona o unutrašnjim poslovima, uz prethodno dobijenu saglasnost lica čiji se podaci obrađuju, je u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti. Saglasnost na obradu podataka o saobraćaju maloljetnog lica daje roditelj/i, odnosno usvojitelj/i i staratelj, osim u slučajevima kada ista nije u suprotnosti sa interesima maloljetnog lica. Za obradu podataka o saobraćaju lica lišenog poslovne sposobnosti saglasnost daje staratelj, odnosno ovlašćeno lice organa starateljstva.

Prosljeđivanje podatka o lokaciji i o saobraćaju od strane operatera, po zahtjevu policije shodno članu 39 Zakona o unutrašnjim poslovima, bez saglasnosti lica ako je to neophodno u slučajevima pružanja pomoći kod potrage i spašavanja, zaštite života i zdravlja člana porodice ili nekog drugog lica (npr. turista) koji nemaju krivični karakter, bez naloga nadležnog sudskog organa, nije u suprotnosti sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti. Pozivajući se na član 181 Zakona o elektronskim komunikacijama ("Službeni list Crne Gore", br. 040/13 i 056/13) koji propisuje da je operator dužan da zadržava određene podatke o saobraćaju i lokaciji, kao i relevantne podatke potrebne za identifikaciju i registraciju pretplatnika- pravnih i fizičkih lica, u mjeri u kojoj su te podatke generisali ili obradili, za potrebe odbrane i nacionalne bezbjednosti, kao i radi sprječavanja vršenja krivičnog djela, istrage, otkrivanja i krivičnog gonjenja počilaca krivičnih djela i pružanja pomoći kod potrage i spašavanja i ljudi, zaštite života i zdravlja ljudi i imovine, u skladu sa zakonom (obaveza zadržavanja podataka odnosi se i na podatke o neuspjelim pozivima, ako su ti podaci generisani i obrađeni kod telefonskih usluga ili zabilježeni kod internet usluga od operatora), a pozivajući se i na član 257a Zakonika o krivičnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 057/09 od 18.08.2009, 049/10 od 13.08.2010, 047/14 od 07.11.2014, 002/15 od 16.01.2015, 035/15 od 07.07.2015, 058/15 od 09.10.2015), u skladu sa kojim se vrši dostavljanje podataka o elektronskom komunikacijskom saobraćaju, Savjet Agencije je utvrdio da radnje dokazivanja, u konkretnom slučaju, prikupljanja zadržanih podataka predstavljaju istražni mehanizam, odnosno sredstvo kojim se obezbjeđuju dokazi u krivičnom postupku. U tom smislu, zajemčena ljudska prava i slobode mogu se ograničiti samo zakonom, u obimu koji dopušta Ustav u mjeri koja je neophodna da bi se u otvorenom i slobodnom demokratskom društvu zadovoljila svrha zbog koje je ograničenje dozvoljeno (član 24 Ustav Crne Gore). Kada su u pitanju radnje dokazivanja koje zadiru u ograničenje određenih prava građana (ustavna nepovredivost telefonskih razgovora i drugih sredstava opštenja), krivičnoprocesni postupak za takve radnje dokazivanja uspostavlja mehanizam njihove sudske kontrole, odnosno takve radnje se ne mogu preduzimati bez naredbe suda (sudije za istragu). Savjet Agencije je ukazao da shodno članu 24 stav 5 Zakonika o krivičnom postupku u izviđaju i istrazi učestvuje sudija za istragu prvostepenog suda u skladu sa ovim zakonikom kojim je uređena stvarna i funkcionalna nadležnost suda da vodi krivični postupak u određenom njegovom toku. U tom smislu, prekršajni sud nije stvarno nadležan sudski organ koji izdaje naredbu za dostavljanje zadržanih podataka, koju naredbu izdaje sudija za istragu ako postoje osnovi sumnje da je registrovani vlasnik ili korisnik telekomunikacijskog sredstva izvršio, vrši ili se priprema shodno članu 257a Zakonika. U slučaju kada je operatoru upućen nalog prekršajnog suda za dostavljanje zadržanih podataka nekog lica, koje je prethodno dalo saglasnost za korišćenje zadržanih podataka o saobraćaju i lokaciji koji se odnose na to lice shodno članu 10 stav 1 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, operator je dužan u smislu člana 17 ovog Zakona dostaviti tražene podatke. Takođe, operatori su dužni, izuzetno, da prosljede zadržane podatke Upravi policije, u situacijama čije osnovne procesne pretpostavke nemaju karakter krivičnihopravnih, i samo u takvim slučajevima nije potrebno dostaviti naredbu sudije za istragu, već zahtjev policije upućen shodno članu 39 Zakona o unutrašnjim poslovima, mora sadržati pravni osnov u smislu člana 17 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, a u vezi

člana 10 st. 1 (uslov saglasnost lica na koja se podaci odnose), st. 2 t. 2 ovog člana (uslov zaštita života i drugih vitalnih interesa lica koje nije u mogućnosti da da saglasnost), st. 3 i 4 ovog člana (uslov saglasnost roditelja za maloljetno dijete, odnosno staratelja za lice lišeno poslovne sposobnosti). Pri tome, se moraju precizirati podaci koji su nužno potrebni i neophodni da bi se ostvarila svrha korišćenja shodno članu 2 stav 2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Isto važi i u slučajevima uznemiravanja i prijetnji telefonom. Dakle, operator je dužan da, po zahtjevu policije, po prethodno dobijenoj saglasnosti lica čiji se lični podaci obrađuju, proslijedi zadržane podatke o saobraćaju i lokaciji u slučajevima uznemiravanja ili prijetnji putem telefona, bez naredbe sudije za istragu, budući da ne postoji pravni osnov za korišćenje predmetnih podataka od strane policije shodno članu 17 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Prednje podrazumijeva da svako ograničenje pri ostvarivanju prava na zaštitu ličnih podataka, odnosno miješanje u ustavno pravo na zaštitu tajnosti elektronskih komunikacija, pod prednje pomenutim izuzecima, mora biti restriktivno tumačeno i u onoj mjeri koje je apsolutno neophodno za tačno određenu legitimnu svrhu, što svakako zavisi od svakog pojedinačnog slučaja. Takođe, ukoliko slučaj nestanka osobe ili prijetnji ukazuje na sumnju da se radi o pripremi, odnosno izvršenju krivičnog djela, pristup zadržanim podacima policija mora ostvariti na osnovu odluke nadležnog sudije za istragu. Shodno članu 24 zakona o zaštiti podataka o ličnosti operatori, kao rukovaoci zbirke ličnih podataka obavezni su da obezbijede mjere za zaštitu ličnih podataka prilikom obrade, odnosno dostavljanja zadržanih podataka. Ako se obrada ličnih podataka vrši elektronskim putem, rukovalac zbirke ličnih podataka obavezan je da obezbijedi da se u informacionom sistemu automatski evidentiraju korisnici ličnih podataka, podaci koji su obrađivani, pravni osnov za korišćenje podataka, broj predmeta, vrijeme odjave i prijave sa sistema i po potrebi datum do kad podaci o korisniku nijesu dostupni licu čiji su podaci obrađivani (stav 3 ovog člana). Pored toga, operator je obavezan je da odredi koji zaposleni i kojim ličnim podacima imaju pristup, kao i kategorije podataka koje se mogu dati na korišćenje i pod kojim uslovima.

Primjer 3.

Savjet Agencije je na sjednici održanoj dana 30.11.2016. godine donio mišljenje po zahtjevu Elektroprivrede Crne Gore A.D. Nikšić u kojoj se vrši postupak eksterne revizije, vezano za dostavljanje podataka o zaradama zaposlenih u EPCG AD Nikšić, odnosno dostavljanje podataka na osnovu kojih se može utvrditi zarada istih, revizorskom društvu Ernst & Young Montenegro d.o.o. U izreci mišljenja navedeno je da dostavljanje podataka o zaradama zaposlenih u Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić, odnosno dostavljanje podataka na osnovu kojih se može utvrditi zarada istih, društvu za reviziju Ernst & Young Montenegro d.o.o. u postupku eksterne revizije, uz ograničenja koja se odnose na podatke ili informacije sadržane u obračunskim listama zarada zaposlenih kao što su: broj bankovnog računa, odbici od zarade na osnovu alimentacije, članstva u udruženju, adresa zaposlenog, JMBG i slično, čijom obradom se može narušiti privatnost lica o čijim podacima je riječ, nije u suprotnosti sa odredbama Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Uslovi za obradu ličnih podataka predviđeni su članom 10 stav 1 i stav 2 tačka 4 ovog Zakona koji propisuje da se obrada istih može vršiti po prethodno dobijenoj saglasnosti lica čiji se podaci obrađuju, koja se može

opozvati u svakom trenutku, odnosno obrada ličnih podataka može se vršiti bez saglasnosti lica ako je to neophodno radi obavljanja poslova od javnog interesa ili u vršenju javnih ovlašćenja koja su u djelokrugu rada, odnosno nadležnosti rukovaoca zbirke ličnih podataka ili treće strane, odnosno korisnika ličnih podataka. Pozivajući se na Zakon o računovodstvu i reviziji ("Sl. List CG", br. 69/05, 80/08, 73/10, 32/11 i 52/16) kojim se uređuju uslovi i način vođenja poslovnih knjiga, sastavljanje i prezentacija finansijskih iskaza, kao i uslovi i način provođenja postupka i vršenja revizije finansijskih iskaza i druga pitanja od značaja za računovodstvo i reviziju, koji u članu 2 propisuje da finansijsko izvještavanje uključuje: bilans stanja, bilans uspijeha, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama na kapitalu kao i računovodstvene politike i napomene uz finansijske iskaze koji su usklađeni sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), a imajući u vidu da eksterna revizija ne uzima u obzir samo ocjenu finansijskih izvještaja, već se odnosi i na ocjenu poslovanja u cjelini i njen zadatak je provjera da li su u potpunosti ispoštovane procedure, te je značajna i za poslovanje preduzeća u cjelini, Savjet Agencije je mišljenja da upravo obrada ličnih podataka koja se odnosi na obračun zarade zaposlenih u EPCG za svrhu eksterne revizije može se vršiti shodno članu 10 stav 2 tačka 4 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, a u smislu člana 2 Zakona o računovodstvu i reviziji. Poslodavac je dužan da vodi evidenciju o zaradama i naknadama zarada na mjesečnom nivou prilikom isplate zarade, odnosno naknade zarade svakog zaposlenog pojedinačno kao i da dostavlja pisani obračun zarade koji sadrži podatke o poslodavcu, podatke o zaposlenom, podatke o periodu na koji se odnosi obračun, podatke potrebne za obračun zarade, dio zarade po osnovu radnog učinka (stimulativni dio i dr.), bruto zaradu i ostala davanja koja imaju karakter zarade, a koja se isplaćuju iz budžeta. Kad su u pitanju pojedinačne obračunske liste zarada i naknade zarada zaposlenih, koje sadrže podatke ili informacije kao što su: broj bankovnog računa, odbici od zarade na osnovu alimentacije, članstva u udruženju, adresa zaposlenog, JMBG i slično, čijom obradom se može narušiti privatnost lica o čijim podacima je riječ, obrada ovih podataka predstavljala bi prekomjernu obradu podataka o ličnosti, suprotno jednom od osnovnih načela srazmjernosti iz člana 2 stav 2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Prednje podrazumijeva da je neophodno da se od strane rukovaoca, prije dostavljanja traženih podataka u vezi zarada, bonusa, naknada i drugih podataka, prethodno zaštite prednje navedeni podaci.

3.3. Preporuke

U izvještajnom periodu Agencije je, shodno zakonskim ovlašćenjima, dala dvije poruke za unapređenje zaštite ličnih podataka.

Preporuka 1

Razmatrajući Zapisnike o nadzoru kod mobilnih operatora Crnogorski Telekom A.D. Telenor d.o.o. i M.tel d.o.o. a u vezi sa naredbama sudija za istrage za dostavljanje zadržanih podataka iz telekomunikacionog saobraćaja, Savjet Agencije je donio preporuku u kojoj je istaknuto da izuzimanje zadržanih podataka iz telekomunikacionog

saobraćaja na osnovu naredbe sudije za istrage a po zahtjevu koji se odnosi na podatke za teritoriju cijele Crne Gore ili pojedine opštine ne odgovara načelu srazmjernosti i svrsishodnosti i suprotno je pravnom poretku Crne Gore, a samim tim i neetički i nezakonito.

Savjet Agencije je preporučio preispitivanje ovakvog postupanja kako bi se na utemeljen pravno-sistemski način garantovalo ostvarenje ljudskih prava. Zahtjevi prema sudiji za istrage o korišćenju ličnih podataka iz telekomunikacionog saobraćaja shodno Zakoniku o krivičnom postupku, a i međunarodnim dokumentima moraju biti obrazloženi i precizni. Na sudiji je da donese odluku, uz vođenje računa o obimu podataka koji se traži od mobilnih operatora, shodno načelu svrsishodnosti i srazmjernosti. Naredbe sudije za istragu o pretresanju podataka svih učesnika u telekomunikacionom saobraćaju sa određenog prostora, bilo naselje ili teritorija čitave države, ne odgovaraju stvarnim potrebama i u suprotnosti su sa domaćim i međunarodnim pravom. Naredbi sudije za istrage prethodi zahtjev za pretresanje telekomunikacionog saobraćaja i isti mora sadržati podatke koji su mu potrebni i o kojem broju lica. Ako se takvim zahtjevom traže podaci o svim građanima sa određene teritorije, pa čak i države, istražni sudija o tome mora voditi računa i takve zahtjeve vraćati na dodatno preciziranje, a policija može postupati shodno članu 257 a Zakonika o krivičnom postupku. Ne postoji *ratio legis* koji bi mogao opravdati naredbe sudije za istrage kojima se u neograničenom obimu ulazi u privatnost svih građana Crne Gore, kao i stranih državljana koji su boravili u našoj državi u određenom vremenskom intervalu, odnosno koristili usluge mobilnih operatora, a da se pritom ta lica ne nalaze, čak ni posredno, u situaciji koja može dovesti do krivičnog gonjenja.

Cijenimo da se sudija za istragu, treba rukovoditi ustavnom proklamacijom da je svako obavezan da poštuje prava i slobode drugih i da svi imaju pravo na jednaku zaštitu ličnih prava. Pri tom, primjenom ustavne i zakonske nadležnosti sudija mora voditi računa o pravičnosti vođenja krivičnog postupka kako isti ne bi rezultirao povredama prava i sloboda građana u smislu člana 17 stav 2 ZKP, odnosno saglasno sa principima i standardima u potvrđenim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i osnovnim slobodama. Otkrivanje krivičnih djela, kao i gonjenje njihovih izvršilaca, ali i sprečavanje da do istih ne dođe je legitiman i opštedruštveno opravdan cilj, ali pod uslovom da se do njega ne dolazi kršenjem osnovnih prava i sloboda lica koja ne samo da nisu u sukobu sa zakonom, već svojim radom i djelovanjem ničim nisu dovela u pitanje ostvarivanje istog. Masovno korišćenje podataka učesnika telekomunikacionog saobraćaja vodi u kršenje zakona i stvara mogućnost za zloupotrebe koje se samo mogu naslućivati. Ovo posebno iz razloga jer zadržani podaci naročito omogućavaju saznanje s kojom osobom je pretplatnik ili registrovani korisnik komunicirao i kojim sredstvom, kao i utvrđivanje vremena komunikacije te mjesta s kojeg se ona odvijala. Nadalje, oni omogućavaju uvid u učestalost komunikacija pretplatnika ili registrovanog korisnika s određenim osobama tokom traženog razdoblja. Ti podaci, uzeti zajedno, mogu omogućiti donošenje vrlo preciznih zaključaka o privatnom životu osoba čiji su podaci zadržani, kao što su svakodnevnice navike, mjesta trajnih ili privremenih boravaka, dnevna ili druga kretanja, obavljane aktivnosti, društveni odnosi i sredine koje su te osobe posjećivale. Posebno je pitanje šta se dešava sa podacima prikupljenim na ovaj način, ako se protiv tako velikog broja, a često se radi i o

stotinama hiljada korisnika telekomunikacionog saobraćaja ne pokrene krivični postupak jer je to, po prirodi stvari, pravno i faktički nemoguće. U ovakvim situacijama, a u slučaju da se protiv lica čiji su podaci obrađeni ne pokrene krivični postupak ista ne bi saznala da su njihovi podaci korišćeni od strane državnih organa, i samim tim, ne bi mogli ostvariti pravo na zaštitu privatnosti. Obzirom da se podaci prikupljeni na ovaj način ne mogu trajno čuvati, a budući da rukovalac zbirke ličnih podataka ima obavezu da vodi evidenciju o trećim stranama, odnosno korisnicima ličnih podataka, ličnim podacima koji su dati na korišćenje, namjeni za koju su dati, pravnom osnovu za korišćenje i davanje podataka na korišćenje i vremenu korišćenja koja se vodi se za period od 10 godina, nakon čega se podaci iz evidencije brišu.

Agencija kao nadzorni organ primjenom Zakona o zaštiti podataka o ličnosti mora imati punu informaciju od nadležnih državnih organa o tome šta se dešava sa zadržanim podacima iz telekomunikacionog saobraćaja koji su od strane mobilnih operatera dostavljeni na osnovu naredbe suda a koji se odnose na teritoriju čitave Crne Gore ili pojedinu opština, koji je rok za njihovo čuvanje, kako se oni čuvaju, ko i po kom pravnom osnovu ima pristup istima.

Preporuka 2

Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama više puta su se obraćala lica zahtjevima za pojašnjenje zakonskih odredbi, a vezano za sajtove za zapošljavanje na kojima je česta pojava oglasa da „renomirani poslodavac“ raspisuje oglas za određena radna mjesta, te na upit koji je to poslodavac i po čemu je renomiran, ne može se dobiti odgovor, a česte su situacije u kojima lica na oglase ovog tipa šalju svoj CV posrednicima u zapošljavanju, pa je nejasno da li jedna strana ima pravo da krije svoj identitet, a da za uzvrat traži tuđi kao i da li je takva situacija regulisana zakonom.

Sajtovi za zapošljavanje bave se rješavanjem pitanja iz domena zapošljavanja, putem javnog objavljivanja oglasa. Na osnovu gore navedenog, jasno je da se radi o javno objavljenom oglasu na koji se građani prijavljuju svojevrijedno, dostavljajući svoje lične podatke. Shodno Zakonu o zaštiti podataka o ličnosti, objavljivanje oglasa na ovakav način ne može se smatrati povredom materijalnog prava, te s tim u vezi, u ovakvim slučajevima ne postoji zakonski osnov po kojem bi Agencija mogla izvršiti inspekcijski nadzor i utvrditi identitet „renomiranog poslodavca“ (fizičkog ili pravnog lica).

S tim u vezi, treba voditi računa da se lični podaci ne dostavljaju olako prilikom prijavljivanja na oglase sumnjive sadržine, iz kojih se ne može utvrditi identitet poslodavca („renomirani poslodavac“), jer samim prijavljivanjem građani daju svoju saglasnost za obradu ličnih podataka, gdje u datim situacijama može doći do zloupotrebe identiteta kao i druge vrste zloupotrebe podataka o ličnosti, te se ne treba ni prijavljivati na takve oglase.

4. ANALIZA STANJA ZAŠTITE LIČNIH PODATAKA

Agencija, pored nadzorne uloge propisane Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti, ima i edukativnu ulogu i bavi se promocijom zaštite ličnih podataka u cilju podizanja svijesti pojedinca da prepozna i ukaže na situacije u kojima je njegovo pravo povrijeđeno ili situacije u kojima postoji mogućnost povrede prava na zaštitu ličnih podataka. Zakon o zaštiti podataka o ličnosti, propisuje pravo na podnošenje Zahtjeva za zaštitu prava i pravo na podnošenje Inicijative za vršenje nadzora. Svaki podnijeti Zahtjev za zaštitu prava, Agenciji predstavlja prioritet jer je i sam zakonodavac upravo zbog značaja pravovremenog reagovanja i sprečavanja eventualnih povreda ovog prava, ostavio kratak rok za postupanje po istom. U prilog edukativnoj ulozi Agencije ide činjenica da smo u prethodnom periodu održali niz predavanja i prezentacija zakonskih rješenja i iskustava iz prakse, kako u organizaciji Uprave za kadrove, gdje su naši zaposleni angažovani kao predavači, tako i samostalno ili u saradnji sa lokalnim samoupravama i drugim pravnim licima.

Kroz nadzornu ulogu, jačanjem kadrovskih kapaciteta i kontinuiranom edukacijom zaposlenih Agencija se od decembra 2009. godine razvija u prepoznatljivu instituciju koja je prva pozvana da reaguje, efikasno i u kratkom roku riješi i ukaže na eventualne povrede prava na zaštitu ličnih podataka.

Predmetnu godinu je na teritoriji EU karakterisala aktivnost na zaokruženju pravnog okvira koji se tiče zaštite ličnih podataka, prije svega usvajanjem Uredbe 2016/679 od 27. aprila 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom ličnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EU (Opšta uredba o zaštiti podataka), DIREKTIVA (EU) 2016/680 EVROPSKOG PARLAMENTA I SAVJETA od 27. aprila 2016. godine o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom ličnih podataka od strane nadležnih tijela u svrhe sprječavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenih sankcija i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Okvirne odluke Savjeta 2008/977/PUP, DIREKTIVA (EU) 2016/681 EVROPSKOG PARLAMENTA I SAVJETA od 27. aprila 2016. godine o upotrebi podataka iz evidencije podataka o putnicima (PNR) u svrhu sprječavanja, otkrivanja, istrage i kaznenog progona kaznenih djela terorizma i teških kaznenih djela, DIREKTIVA EVROPSKOG PARLAMENTA I SAVJETA (EU) 2016/680 od 27. aprila 2016. godine o zaštiti fizičkih lica u vezi s obradom ličnih podataka od strane nadležnih organa u svrhe sprječavanja, istrage, otkrivanja ili gonjenja za krivična djela ili izvršavanja krivičnih sankcija i o slobodnom kretanju takvih podataka i o prestanku važenja Okvirne odluke Savjeta 2008/977/PUP.

Svi usvojeni propisi imaju za cilj pravnu sigurnost i ujednačenost pravnog okvira, podizanje standarda u korist pojedinca, olakšati protoke podataka ali svakako uz bolje

informisanje građana o svojim pravima i dajući im veću kontrolu nad svojim informacijama.

Ocjenu stanja o zaštitu ličnih podataka u Crnoj Gori temeljimo na rezultatima rada Agencije kroz nalaze iz inspeksijskih kontrola i mišljenja, koje je Agencija dala u vezi primjene Zakona o zaštitu podataka o ličnosti i drugih zakona u odnosu na primjenu odredaba koje se bave zaštitom ličnih podataka. Za kompetentnu ocjenu stanja je važna i edukatna komponenta zapošljenih u Agenciji, prije svega ona koja se tiče transvera znanja i iskustava iz država EU.

U izvještajnoj 2016. godini predmet interesovanja Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama je u značajnoj mjeri bio i video nadzor javnih površina.

Na pojavu vršenja video nadzora javnih površina ukazali su crnogorski mediji, najprije kroz izvještavanje o video nadzoru ulica opštine Kotor, a nakon toga i obraćanjem Agenciji dopisima kojima su tražili reagovanje na pomenutu situaciju.

Pored medija, na video nadzor javnih površina ukazali su i Ministarstvo unutrašnjih poslova kao i Osnovno državno tužilaštvo i zatražili od Agencije da u okviru svojih nadležnosti preduzme potrebne mjere kao i određeni broj fizičkih lica.

Sve naprijed rečeno je jasno ukazivalo da pitanje video nadzora izaziva uznemirenost kod građana iz razloga što građani imaju pravo i žele da znaju ko ih snima, po kojem pravnom osnovu, kako se dalje koriste ti podaci i za koje svrhe. Građani isto tako žele odgovor kako će država reagovati na postavljanje nezakonitih video nadzora. Polazeći prije svega od principa poštovanja ljudskih prava i vladavine prava u čijem je centru građanin i njegova zaštita ličnih podataka, Agencija se ozbiljno bavila ovim pitanjem na način što je analizirala situacije i informacije koje je dobijala, počela sa pripremanjem nadzora, za koje smo već i analizom znali da će nas dovesti do pravnih i faktičkih dilema. Agencija je posebno na edukativnim skupovima i sastancima ukazivala i na potrebu traženja boljih rješenja za ovo pitanje kroz izmjenu zakonodavstva, što je na samom kraju godine i rezultiralo izradom nacrtu izmjene i dopune Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Agencija je smatrala da izjavama i intervjuima za medije treba poslati poruku kako na zakonit način koristiti video nadzor, i upozoriti na posledice vršenja nezakonitog video nadzora kako bi se građanima jasno dalo do znanja da će Agencija sve učiniti za zaštitu ličnih podataka u ovom slučaju.

U nastavku Vam predstavljamo pravni okvir u Crnoj Gori, pravnu tekovinu Evropske unije i konkretne aktivnosti koje se tiču nadzora koje je Agencija izvršila u ovom slučaju.

Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti video nadzor je predviđen kao poseban vid obrade ličnih podataka i vršenje video nadzora je uređeno članovima od 35 do 40. Međutim, zakonodavac nije detaljnije uređio vršenje video nadzora javnih površina već je u članu 40 predvidio shodnu primjenu člana 35 ovog Zakona, ako posebnim zakonom nije drugačije određeno. Iz navedenog proizilazi da se video nadzor javnih površina može vršiti od strane javnog sektora, privrednog društva, drugog pravnog lica ili preduzetnika pri čemu je potrebno da o istom starješina organa donese pisanu Odluku koja sadrži razloge za uvođenje video nadzora i da se na vidnom mjestu istakne obavještenje o vršenju video nadzora. Navedeno podrazumijeva obavezu da se prije uvođenja sistema video nadzora pribavi saglasnost Agencije za zaštitu ličnih podataka i

slobodan pristup informacijama, koja cijeni opravdanost i svrsishodnost za ovakav vid obrade ličnih podataka. Budući da fizička lica ne spadaju u kategoriju zakonskih rukovaoca, to podrazumijeva da ista ni u jednom slučaju ne smiju instalirati sistem video nadzora čiji opseg prevazilazi njihovo privatno vlasništvo, odnosno uključuje dio javne površine.

Presudom Evropskog suda pravde u Luksemburgu od 11. decembra 2014. godine, povodom zahtjeva za predhodnu odluku koju je uputio Visoki Upravni sud Češke u postupku Fratišek Ryneš protiv Kancelarije za zaštitu podataka o ličnosti u predmetu C-212/13, odlučeno je da član 3 stav 2 Direktive 95/46/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 24.10.1995. godine o zaštiti građana u vezi sa obradom ličnih podataka i slobodnom kretanju takvih podataka treba tumačiti u smislu da korišćenje sistema video nadzora, zahvaljujući kojem je snimljeni video zapis pohranjen na uređaj za kontinuirano snimanje kao što je hard disk, koji je fizičko lice ugradilo u svoju porodičnu kuću u cilju zaštite imovine, zdravlja i života vlasnika kuće ukoliko sistem video nadzora obuhvata i javni prostor, ne predstavlja obradu podataka koja se vrši u sopstvene svrhe.

Članom 8 stav 2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti propisano je: „Ovaj zakon ne primjenjuje se na fizičko lice, kad obradu ličnih podataka vrši za sopstvene potrebe.“ Cijeneći navode ove Presude, obrada ličnih podataka putem sistema video nadzora koji obuhvata prostor izvan privatnog posjeda lica koje vrši nadzor ne predstavlja obradu za sopstvene potrebe pa se primjenom člana 8 stav 2 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti odredbe istog primjenjuju na fizičko lice.

U članu 8 Evropske Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda se navodi sljedeće: „Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske. Javne vlasti neće se miješati u vršenje ovog prava sem ako to nije u skladu sa zakonom neophodno u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbjednosti, javne bezbjednosti ili ekonomske dobrobiti zemlje, radi sprječavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih.“

Agencija prepoznaje potrebu za izmjenom člana 40 Zakona o zaštiti podataka o ličnosti kako bi se precizirali uslovi za vršenje video nadzora javnih površina, vrste površina koje se mogu nadzirati, rezolucija i perimetar (opseg video nadzora).

U izvještajnoj godini Agencija je uputila cirkularno obavještenje svim crnogorskim opštinama od kojih je zatražila da se, u cilju sprječavanja nezakonitog vršenja video nadzora javnih površina, dostave informacije da li se na teritoriji opštine vrši video nadzor javnih površina i od strane kojih subjekata te da ukoliko na javnoj površini teritorije opštine, postoji nezakonito postavljen video nadzor, traženo je da nadležna lokalna služba odnosno Komunalna policija, shodno članovima 25 i 26 Zakona o komunalnoj policiji i članu 49 Zakona o inspekcijском nadzoru, isti ukloni u što kraćem roku, i da o tome obavijesti Agenciju. Na zahtjev Agencije odgovor je dostavljen od sljedećih opština: Bijelo Polje, Danilovgrad, Kotor, Petnjica, Tuzi, Herceg Novi, Pljevlja, Žabljak, Mojkovac, Savnik, Budva, Glavni grad-Podgorica, Bar, Ulcinj, Gusinje i Rožaje. Nakon što smo se upoznali sa odgovorima opština, Agencija je izvršila nadzor u sljedećim opštinama: Kotor, Žabljak i Herceg Novi.

Dopis upućen crnogorskim opštinama je za rezultat imao to da su se mnogi privredni subjekti obratili Agenciji vezano za zakonsku proceduru za dobijanje

saglasnosti za uvođenje video nadzora, u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti.

Sredinom decembra 2016. godine od strane kontrolora Agencije izvršen je postupak nadzora čiji je predmet bio kontrola vršenja video nadzora javnih površina u opštini Kotor, zbog mogućnosti nezakonite obrade ličnih podataka putem video nadzora, koji je instaliran od strane NN lica.

Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja je konstatovano da vršenje video nadzora posredstvom kamera koje snimaju javne površine u opštini Kotor, odnosno kamera koje su postavljene na javnim lokacijama (na stubovima javne rasvjete i na drvetu) od strane NN lica, kao i kamera koje su postavljene na privatnom vlasništvu (na stubu dalekovoda i stubu rasvjete), a koje su fizički okrenute prema javnim površinama, predstavljaju nezakonitu obradu ličnih podataka shodno odredbama Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Dakle, NN lica koja vrše video nadzor javnih površina ne spadaju u kategoriju zakonskih rukovoca, te ista ni u jednom slučaju (bilo sa privatnog posjeda ili druge lokacije) ne smiju instalirati sistem video nadzora čiji perimetar uključuje javnu površinu, odnosno prevazilazi njihovo privatno vlasništvo.

Polazeći od činjenice da zaštita ličnih podataka mora biti garantovana, ili bolje rečeno treba efikasno djelovati da se postigne zaštita, ukazujemo na sljedeće: Postoje ozbiljni razlozi da se sa izutenom pažnjom bavimo stvarnim i mogućim rizicima koji nosi obrada ogromnih količina podataka i kakav može imati uticaj ova obrada na prava i slobode pojedinaca, prije svega prava na privatnost. Izazovi i rizici povezani sa velikim podacima Zahtijevaju od nas u Agenciji, da prije svega budemo dovoljno edukovani i da što je moguće više prihvatamo znanja od iskusnijih kolega iz država EU.

Dužni smo znati i polaziti od vrijednosti demokratskog društva, vladavine prava i ljudskih prava i slobodan i znati da ukažemo na rizike obrade podataka putem najnovijih tehnologija. Znamo da tehnologija ne smije diktirati naše vrijednosti i prava, ali isto tako znamo, da tehnološki napredak i dobrobiti i očuvanje osnovnih prava ne smijemo apriorno shvatati nespojivim. U tom pravcu predlažemo da se Agenciji dostavljaju propisi u fazi izrade, kako bi mogli da damo stručno mišljenje o pitanjima zaštitu ličnih podataka i tehnološke obrade.

Rukovaoci zbirki podataka, posebno oni koji obrađuju podatke automatski, putem naprednih tehnologija trebaju da u svom radu budu transparentniji u pogledu načina obrade ličnih podataka, omogućiti bolju kontrolu procesa obrade ličnih podataka od strane građanina čiji se podaci obrađuju, nedvosmileno i jasno za običnog građanina, objasniti za koje se svrhe podaci obrađuju. Ukratko sve ovo znači da moraju preuzeti veću odgovornost za svoj rad.

Privatnost na internetu je kritična oblast, jer prije svega građani nemaju dovoljnu kontrolu nad podacima koje dostavljaju putem interneta. Agencija treba da u saradnji sa državnim organima, lokalnim samoupravama i privrednim društvima, a prije sve sa školama da organizuje bolju edukaciju građana o zaštiti i rizicima koje nosi obrada podataka putem internet po njihovu privatnost.

SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA

1. PRVOSTEPENI POSTUPAK

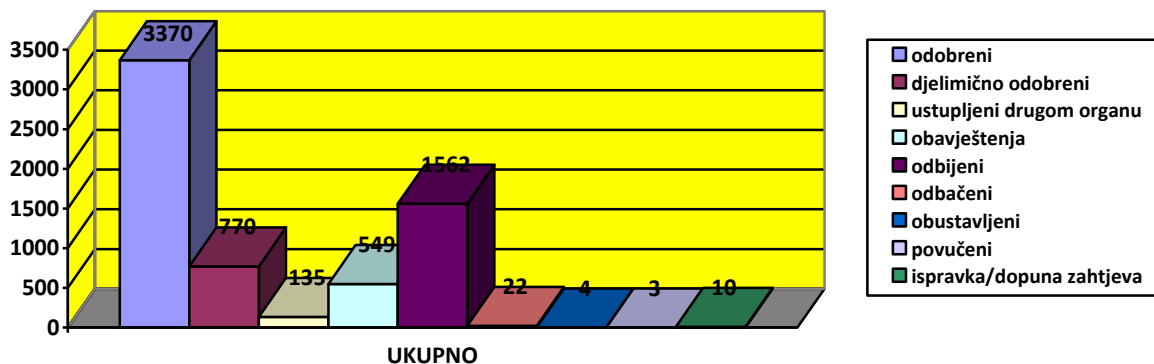
1.1. Zahtjevi prema organima vlasti

Na osnovu člana 42 Zakona o slobodnom pristupu informacijama, organi vlasti su dužni da Agenciji dostave podatke o podnescima, aktima i preduzetim mjerama po zahtjevima za pristup informacijama.

Ukupan broj pristiglih zahtjeva prema organima vlasti u 2016. godini, a koji su dostavljeni Agenciji, iznosi **6426**.

Statusi zahtjeva su sljedeći:

- Broj odobrenih zahtjeva od strane organa vlasti (3370)
- Broj djelimično odobrenih zahtjeva organa vlasti (770)
- Broj zahtjeva ustupljenih drugom organu (135)
- Broj obavještenja (549)
- Broj odbijenih zahtjeva (1562)
- Broj odbačenih zahtjeva (22)
- Broj obustavljenih zahtjeva (4)
- Broj povučeni zahtjeva (3)
- Broj poziva na ispravku/dopunu zahtjeva (10)

Broj odbijenih zahtjeva u 2016. godini iznosio je 1562, a kao razlog odbijanja navedeno je:

- 1) neposjedovanje informacije (994)
- 2) nenadležnost (26)
- 3) sačinjavanje nove informacije – član 29 Zakona o SPI (53)
- 4) pristup omogućen u prethodnih 6 mjeseci – član 29 Zakona o SPI (43)
- 5) pozivanje na drugi zakon (44)
- 6) neosnovanost zahtjeva (68)
- 7) poziv na Zakon o SPI, član 14 (13)

- 8) poziv na Zakon o SPI, član 14, tačka 1 (46)
- 9) poziv na Zakon o SPI, član 14, tačka 2 (30)
- 10) poziv na Zakon o SPI, član 14, tačka 3 (5)
- 11) poziv na Zakon o SPI, član 14, tačka 4 (3)
- 12) poziv na Zakon o SPI, član 14, tačka 5 (3)
- 13) poziv na Zakon o zaštiti podataka o ličnosti (2)
- 14) poverljivost/tajnost podataka (30)
- 15) informacija već objavljena na internetu (97)
- 16) javno objavljena informacija (13)
- 17) već odlučeno u istoj upravnoj stvari (14)
- 18) zaštita privatnosti (4)
- 19) izvršen test štetnosti – član 16 Zakona o SPI (12)
- 20) nije naveden razlog odbijanja (35)
- 21) ostalo (27)

Broj odbačenih zahtjeva sa razlozima ukupan broj je 22:

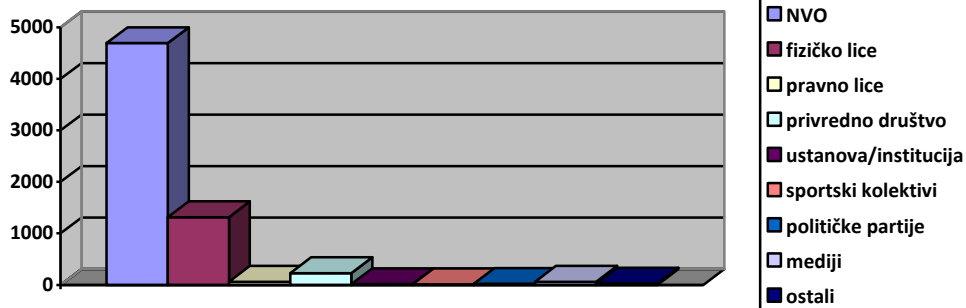
1. Nepotpun ili nerazumljiv - 14
2. Neuredan - 6
3. Član 28 Zakona o SPI - 2

U izvještajnom periodu prvostepeni organi su od ukupno 6426 predmeta u 5100 predmeta donijeli rješenje u roku od 15 dana od podnošenja zahtjeva, dok su prvostepeni organi prekoračili rok odlučivanja u 1326 predmeta.

1.2. Kategorije podnosilaca zahtjeva i organa vlasti kojima su upućeni zahtjevi

Kategorije podnosioca zahtjeva:

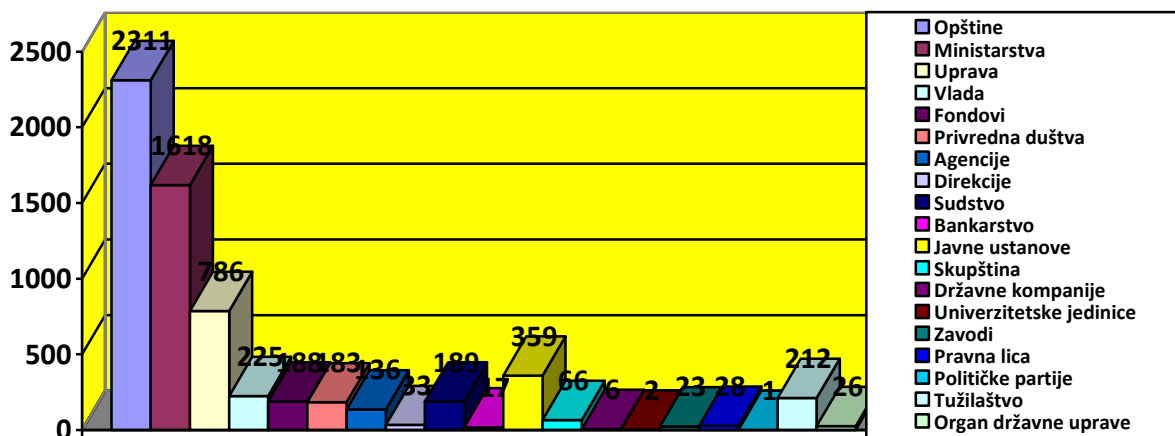
- a) NVO (4694 – 73,05%)
- b) fizičko lice (1313 – 20,43%)
- c) pravno lice (60 – 0,93%)
- d) privredno društvo (227 – 3,53%)
- e) ustanova ili institucija (14 – 0,21%)
- f) sportski kolektivi (9 – 0,14%)
- g) političke partije (21 – 0,33%)
- h) mediji (61 – 0,95%)
- i) ostali (27 – 0,42%)

Organi vlasti kojima su se obraćali podnosioci zahtjeva:

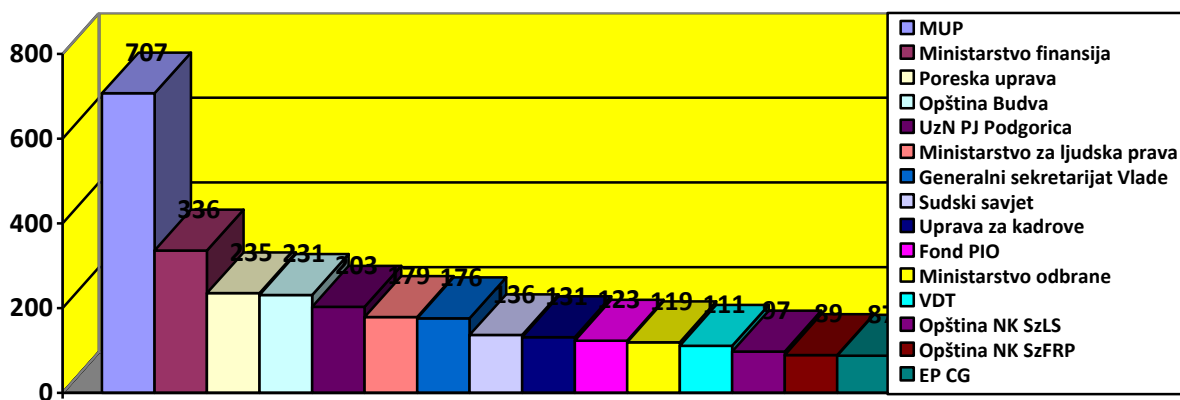
r/b	Organ vlasti - kategorija	Broj zahtjeva
1.	Opštine	2311
2.	Ministarstva	1618
3.	Uprava	786
4.	Javne ustanove i institucije	359
5.	Vlada	225
6.	Tužilaštvo	212
7.	Sudstvo	189
8.	Fondovi	188
9.	Privredna društva	183
10.	Agencije	136
11.	Skupština Crne Gore	66
12.	Direkcije	33
13.	Pravna lica	28
14.	Organi državne uprave	26
15.	Zavodi	23
16.	Organi kontrole	17
17.	Bankarstvo	17
18.	Državne kompanije	6
19.	Univerzitetske jedinice	2
20.	Političke partije	1

Organi vlasti kojima su se podnosioci zahtjeva najčešće obraćali:

Ministarstvo unutrašnjih poslova - MUP	707
Ministarstvo finansija	336
Ministarstvo finansija - Poreska uprava	235
Opština Budva - Sekretarijat za lokalnu samoupravu	231
Uprava za nekretnine Područna jedinica Podgorica	203
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	179

Vlada Crne Gore - Generalni sekretarijat	176
Sudski savjet Crne Gore - Sekretarijat	136
Uprava za kadrove	131
Fond PIO	123
Ministarstvo odbrane	119
Vrhovno državno tužilaštvo Crne Gore	111
Opština Nikšić - Sekretarijat za lokalnu samoupravu	97
Opština Nikšić – Sekret. za finansije, razvoj i pred.	89
Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić	87

2. DRUGOSTEPENI POSTUPAK

2.1. Žalbe podnijete Agenciji

U izvještajnom periodu (2016.godina) izjavljeno je ukupno **3554** žalbi Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Od ukupno izjavljenih žalbi donijeta je odluka u 2687 predmeta u zakonskom roku od 15 dana.

Ukupan broj usvojenih žalbi **1122**

- broj djelimično usvojenih žalbi (5)
- broj usvojenih žalbi (1117)

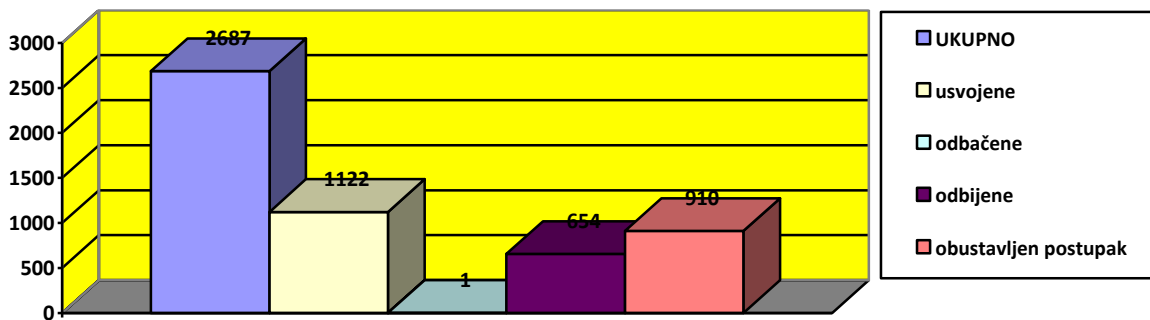
Ukupan broj odbačenih žalbi - **1**. Žalba je obačena zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja.

Ukupan broj odbijenih žalbi je **654**:

- a) pravno lice nije obveznik zakona (0)
- b) pravilno primijenjene zakonske odredbe (654)
- c) rješenjem u potpunosti usvojen zahtjev (0)
- d) informacija objavljena na web sajtu organa (0)

Broj obustavljenih postupaka je **910**:

- a) zaključkom obustavljenih postupaka (553)
- b) zaključkom obustavljen zbog nenadležnosti (105)
- c) zaključak o odbacivanju Predloga za ponavljanje postupka (9)
- d) zaključak o prekidu postupka (243)

2.2. Zahtjevi Savjeta Agencije prema organima vlasti

Agencija je uputila strankama u postupku, u cilju dobijanja kompletne dokumentacije, radi postupka odlučivanja 2342 zahtjeva.

Agencija je u 243 slučaja donijela odluku da se obrati Ministarstvu unutrašnjih poslova Direkciji za inspekcijski nadzor da se izvrši kontrola da li su prvostepeni organi u posjedu traženih informacija.

Savjet Agencije je u izvještajnom periodu je donio odluku o podnošenju 18 inicijativa za podnošenje zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv odgovornih lica u pravnom licu Ministarstvu unutrašnjih poslova.

3. INSPEKCIJSKI NADZOR

Članom 39 stav 1 tačka 4 Zakona o slobodnom pristupu informacijama definisano je da Agencija vrši inspekcijski nadzor nad primjenom ovog zakona u odnosu na sačinjavanje i ažuriranje vodiča za pristup informacijama, proaktivno objavljivanje

informacija i dostavljanje akata i podataka za potrebe vođenja informacionog sistema pristupa informacijama.

S obzirom da Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji definisana radna mjesta kontrolora nijesu popunjena ni u 2016. godini, u izvještajnom periodu nije vršen inspekcijski nadzor.

4. ODLUKE UPRAVNOG SUDA

U izvještajnom periodu podnijete su 543 tužbe na rješenja Savjeta Agencije.

Urađena su 4 odgovora na zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke Upravnog suda i dostavljene Vrhovnom sudu Crne Gore.

U izvještajnom periodu Agenciji je pristiglo 372 odluka Upravnog suda u Crne Gore u to formi Presude ukupno 345.

Ukupan broj usvojenih tužbi je 288, obijenih tužbih 9, odbačene 3 tužbe, naloženo donošenje u 2 slučaja rješenja i donijeto 43 rješenja o obustavi postupka iz razloga što je podnosilac tužbe povukao tužbu.

U izvještajnom periodu Agenciji je pristiglo 27 odluka Upravnog suda u Crne Gore u formi Rješenja.

5. PRESUDE VRHOVNOG SUDA

U izvještajnom periodu donijete su 4 Presude Vrhovnog suda Crne Gore:

- 1) Vrhovni sud Crne Gore je predmetu UVP br. 35/2016 odlučivao o zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke - presude Upravnog suda Crne Gore U. br. 923/15 od 10. 12. 2015. godine, koji je podnijela tužilja Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić. Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke odbija se kao neosnovan.
- 2) Vrhovni sud Crne Gore je u predmetu UVP br. 158/2016 odlučivao o zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke - presude Upravnog suda Crne Gore U. br.2714/15 od 26. 10. 2016. godine, koji je podnio tužiljac Dragiša Karadžić iz Tivta. Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke odbija se kao neosnovan.

- 3) Vrhovni sud Crne Gore je u predmetu UVP br. 237/2016 odlučivao o zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke - presude Upravnog suda Crne Gore U.br.3241/15 od 02.06.2016.godine kojim je odbijena tužba radi poništaja rješenja Savjeta Agencije UPII 1957/15-1 od 03.11.2015.godine, koji je podnio tužiljac Dragiša Karadžić iz Tivta. Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke odbija se kao neosnovan.
- 4) Vrhovni sud Crne Gore je u predmetu UVP br. 238/2016 odlučivao o zahtjevu za vanredno preispitivanje sudske odluke - presude Upravnog suda Crne Gore U.br.2715/15 od 15.06.2016.godine kojim je odbijena tužba radi poništaja rješenja Savjeta Agencije UPII 2031/15-1 od 05.10.2015.godine, koji je podnio tužiljac Dragiša Karadžić iz Tivta. Zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke odbija se kao neosnovan.

6. INFORMACIONI SISTEM

Ono što je najvažnije istaći, a vezano za aktivnosti u ovoj oblasti jeste da je segment Informacionog sistema za praćenje primjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama, koji se odnosi na dostavu Agenciji podataka iz prvostepenog postupka rješavanja zahtjeva od strane državnih organa u elektronskoj formi, stavljen u funkciju krajem septembra.

U prvoj fazi u sistem smo uključili državne organe koji imaju najveći broj obrađenih zahtjeva. Direktnim odlaskom kod ovih organa i kratkom obukom njihovih ovlašćenih službenika u sistem smo uključili MUP, Ministarstvo finansija, Poresku upravu, Generalni sekretarijat Vlade, Fond PIO i Skupštinu Crne Gore.

26.09.2016. organizovali smo prezentaciju aplikacije za veći broj predstavnika organa vlasti. Prezentacija je održana u EU Info Centru i prisustvovalo je oko 50 ovlašćenih službenika organa vlasti iz više opština Crne Gore. Uvodno izlaganje imao je član Savjeta Agencije Aleksa Ivanović dok su prezentaciju održali Igor Jovičević, izvršni direktor „Infostrim“ doo i Nenad Durković, šef odsjeka za registar i IS.

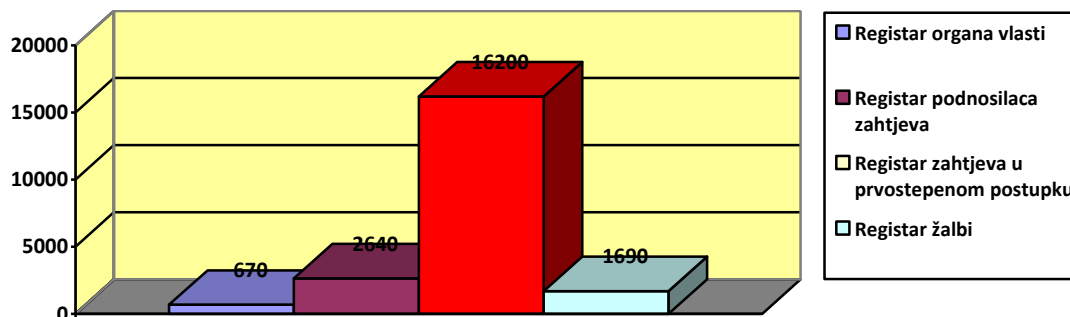
Nakon ove prezentacije nastavili smo sa obilaskom opština sa ciljem da što veći broj organa vlasti uključimo u sistem i ovlašćenim službenicima, nakon odgovarajuće obuke, otvarimo naloge za rad sa ovom aplikacijom. U narednom periodu očekujemo intezivnije korišćenje ovog načina dostavljanja podataka o riješenim zahtjevima u prvostepenom postupku.

U toku 2016 godine zabilježen je veliki porast broja pristiglih podataka iz prvostepenog postupka rješavanja zahtjeva, koji je skoro udvostručen u odnosu na prethodnu godinu. Treba istaći da je obrađeno i u IS unijeto **6426** predmeta. Svi predmeti su razvrstani po podnosiocima zahtjeva, organima vlasti, statusu zahtjeva, traženom načinu pristupa informacijama i dr.

Aplikacija omogućava administraciju korisnika, gdje administrator dodjeljuje odgovarajuća ovlašćenja zaposlenim u smislu 'uvida' ili mogućnosti 'promjena'

određenog sadržaja. Omogućeno je formiranje **Registra organa vlasti, Registra podnosioca zahtjeva, Registra zahtjeva, Registra žalbi, Registra tužbi i Registra mjera.**

- Registar organa vlasti trenutno broji 670 organa,
- Registar podnosioca zahtjeva 2640 podnosioca,
- u Registar zahtjeva unijeto je 16200 zahtjeva iz prvostepenog postupka
- U Registru žalbi evidentirano je 1690 žalbi na prvostepena rješenja.

Statistički obrađeni podaci prosleđuju se po potrebi članovima Savjeta, direktoru ili Odsjeku za slobodan pristup informacijama.

Takođe, omogućena je statistika, pretraga i pravljenje izvještaja po svim podacima koji su unijeti u bazu podataka. Obrađuju se svi pristigli zahtjevi koji su upućeni organima vlasti u prvostepenom postupku i prave se statistički izvještaji za potrebe rada Agencije. Istovremeno, trenutno rješenje aplikativnog softvera kontinuirano unapređujemo otklanjanjem primijećenih nedostataka i razvijanjem novih funkcionalnosti koje omogućavaju efikasniji rad zaposlenim u Odsjeku za pristup informacijama.

Naša namjera da na pravi način odgovorimo obavezi Agencije da vodi informacioni sistem pristupa informacijama koja je sadržana u članu 41 Zakona o slobodnom pristupu informacijama od starta je imala poteškoća. Agencije je počela izradu informacionog sistema sa problemom u vidu nedovoljnih finansijskih sredstava za ozbiljnija softverska rješenja. I pored svega navedenog, smatramo da smo došli do veoma kvalitetnog rješenja aplikacije koja omogućava unos, statistiku, pretragu i pravljenje izvještaja po svim podacima koji su unijeti u bazu podataka.

7. ANALIZA STANJA SLOBODNOG PRISTUPA INFORMACIJAMA

U cilju jačanja principa transparentnosti pristupa informacijama u posjedu organa vlasti, Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama je uz izvanredan napor, s obzirom na postojanje nedostatka administrativnih kapaciteta, uspjela promovirati demokratski duh u postupanju sa sredstvima opredeljenim iz Budžeta Crne Gore za različite namjene od utroška za funkcionisanje prvostepenih organa kroz trošenje po svim budžetski stavkama u okviru svih budžetskih jedinica, kroz javnu dostupnost komercijalnih ugovora, zarada zaposlenih u državnoj upravi i sl. Istrajavajući u namjeri da ostvari balans između prava javnosti da zna i zaštite privatnosti građana Crne Gore, Savjet Agencije je jačao princip odobravanja pristupa informacijama uz zaštitu ličnih podataka kao što su JMBG, adrese stanovanja, računa građana kod poslovnih banaka.

Prvostepeni organi prilikom donošenja rješenja su se najčešće pozivali na odredbe Zakona o bankama, Zakona o poreskoj administraciji, ZKP-a, ZPP-a, KZ kao razlog ograničenja pristupa traženim informacijama. Savjet Agencije je u drugostepenim rješenjima upućivao da Zakon o slobodnom pristupu informacijama ne može biti derogiran istim, već je jasno u članu 1 Zakona o slobodnom pristupu informacijama propisano da se pravo na pristup informacijama u posjedu organa vlasti ostvaruje na način i po postupku propisanim ovim zakonom. Jasno su u članu 14 Zakona o slobodnom pristupu informacijama propisana ograničenja pristupa traženim informacijama. S toga je pravno neutemeljeno pozivanje na ograničenja propisana drugim, prednje navedenim zakonima. Naime, nijedna odredba Zakona ne smije se tumačiti na način koji bi doveo do ukidanja nekog prava koje Zakon priznaje ili do njegovog ograničenja u većoj mjeri od one koja je propisana. Pravo na slobodan pristup informacijama zasnovano je na Ustavu i Zakonu o slobodnom pristupu informacijama. Zakon o slobodnom pristupu informacijama predstavlja *lex specialis* u odnosu na sve ostale zakone kojima se ova prava ograničavaju.

U izvještajnom periodu Agenciji je na razduženih 2867 odluka pristiglo 572 tužbe, a odlučeno je u 372 slučaja te dostavljene odluke Upravnog suda u Crne Gore i to u formi Presude ukupno 345.

Ukupan broj usvojenih tužbi je 288 od čega 192 zbog ćutanja administracije, objijenih tužbi 9, odbačene 3 tužbe, naloženo donošenje rješenja u 2 slučaja i donijeto 43 rješenja o obustavi postupka iz razloga što je podnosilac tužbe povukao tužbu.

Vrhovni sud Crne Gore je odlučivao o 4 zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke - presuda Upravnog suda Crne Gore. Zahtjevi za vanredno preispitivanje sudske odluke odbijeni su kao neosnovani. Vrhovni sud Crne Gore je od ukupno 4

zahtjeva za vanredno preispitivanje sudske odluke iste odbio i potvrđene su presude Upravnog suda koje su bile u korist Agencije.

U postupku analize Zakona o slobodnom pristupu informacijama Savjet Agencije je u 1120 slučajeva utvrdio da su prvostepeni organi izvršili povredu pravila postupka pri čemu je utvrđeno postojanja ćutanja administracije u 997 slučajeva, u 123 slučaja donijeta meritorna odluka i obavezan je prvostepeni organ da dostavi podnosiocu zahtjeva traženu informaciju, dok je u drugostepenom postupku odbijeno 654 žalbi. Postupak izvršenja prvostepenog rješenja organa je poseban postupak, te se žaliocu ukazuje da je u isključivoj nadležnosti prvostepenih organa koji su u obavezi izvršavati svoja rješenja, što je potvrđeno nizom presuda Upravnog i Vrhovnog suda Crne Gore kroz primjenu člana 32 Zakona o slobodnom pristupu informacijama, koji propisuje da je organ vlasti dužan da izvrši rješenje kojim se dozvoljava pristup informaciji u roku od tri radna dana od dana dostavljanja rješenja podnosiocu zahtjeva, odnosno u roku od pet dana od dana kada je podnosilac zahtjeva dostavio dokaz o uplati troškova postupka, ako su oni rješenjem određeni. Najbrojniji slučajevi odbijanja u toku izborne godine 2016. su bile žalbe izjavljene zbog ne dostavljanja putnih naloga, izvoda iz trezora i analitičkih kartica. Podnosilac žalbe je prihvatio stanovišta koja su iznijeta u drugostepenim rješenjima kojima se odbija žalba jer su putni nalozi u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih kampanja objavljeni na sajtu prvostepenih organa, što je u skladu sa članom 26 Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Djelimično usvojenih žalbi je bilo u 5 slučajeva, u 553 slučaja postupak je okončan zaključkom o obustavi postupka, u 105 slučajeva donijet je zaključak zbog nenadležnosti Agencije da postupa u istim predmetima. Zaključak zbog prekida postupka na izjavljene žalbe donijet je u 243 slučaja. Savjet Agencije je donio 9 Zaključaka kojima se odbija Predlog za ponavljanje postupka koji su pravosnažni i potvrđeni presudama Upravnog suda Crne Gore.

Agencija se u 243 slučaja obratila Ministarstvu unutrašnjih poslova Direkciji za inspekcijski nadzor sada već nadležnom Ministarstvu javne uprave da se izvrši kontrola da li su prvostepeni organi u posjedu traženih informacija u slučajevima kad je prvostepeni organ tvrdio da nije u posjedu tražene informacije. Članom 40 stav 1 tačka 2 Zakona o slobodnom pristupu informacijama je jasno propisano da radi rješavanja po žalbi i vršenja nadzora nad zakonitošću upravnih akata po zahtjevima za pristup informacijama, Savjet Agencije ima pravo da zahtjeva da inspekcija koja je nadležna za kontrolu kancelarijskog poslovanja utvrdi da li organ vlasti posjeduje traženu informaciju. Ministarstvo unutrašnjih poslova Direktorat za državnu upravu i lokalnu samoupravu, Direkcija za inspekcijski nadzor ni u jednom slučaju nije postupila po inicijativi Agencije zbog čega je dovedena u pitanje primjena Zakona o slobodnom pristupu informacijama.

Institut meritornog odlučivanja kao zakonska obaveza Savjeta Agencije, shodno članu 38 Zakona o slobodnom pristupu informacijama, u praksi se pokazao problematičnim zbog nepostupanja prvostepenih organa po zahtjevima Agencije koje vodi odugovlačenju postupka i po godinu dana dok se ne dobije tražena informacija, što je razlog poništenja velikog broja Rješenja Agencije pred Upravnim sudom. Imajući u vidu prednje navedeno, institut meritornog odlučivanja treba izmjeniti u pravcu kako bi isti bio u skladu sa zakonskim rješenjem, te se umjesto riječi "dužan" unese u novi

Predlog izmjena i dopuna Zakona o slobodnom pristupu informacijama riječ "može", jer je to u duhu člana 40 stav 1 tačka 1 Zakona o slobodnom pristupu informacijama kojim je propisano da Savjet Agencije ima pravo da traži informaciju od organa vlasti koji su obveznici Zakona. Na takav način podnosioci zahtjeva za slobodan pristup informacijama bi skraćenim postupkom došli do traženih informacija.

Agencija tokom 2016. godine uputila 243 incijative za vršenje kontrole kancelarijskog poslovanja i 18 incijativa za pokretanje prekršajnog postupka protiv odgovornih lica. Savjet Agencije je u više navrata ukazivao na nepostupanje Direkciji za inspeksijski nadzor tokom 2016. godine, pa će Agencija u budućem periodu uputiti Urgencije u svim predmetima sa ciljem da se u što kraćem roku dobije tražena informacija, a to je zapisnik o izvršenom nadzoru koji će biti dostavljen suprotnoj strani na izjašnjenje, a sve shodno sudskoj praksi Upravnog suda Crne Gore. Sve prednje navedene procesne radnje, a to su: od obaveze dostavljanja zahtjeva prvostepenim organima za dostavljanjem predmete informacije, do dostavljanja zapisnika na izjašnjenje podnosioca zahtjeva koju zahtjeva Upravni sud, implicira na to da umjesto posebnog skraćenog postupka odlučivanja po podnijetim zahtjevima za slobodan pristup informacijama na mala vrata se uvodi primjena odredbi članova Zakona koji se odnose na redovan ispitni postupak u upravnom postupku.

Savjeta Agencije, prilikom postupanja po presudama Upravnog suda ukazuje na nejednako postupanje Upravnog suda Crne Gore u istovjetnim pravnim situacijama, što otežava rad Savjeta Agencije iz razloga što se ne zna koju praksu treba slijediti. Upravni sud Crne Gore od 17.02.2013. godine je prihvatao stanovište i pristup Agencije "nalaže se", pa "obavezuje se", pa "odobrava se" do napomene da Savjet Agencije ne primjenjuje adekvatno institut meritornog odlučivanja. U situacijama kada imamo različit pristup u tumačenju odredbi člana 38 stav 1 Zakona o slobodnom pristupu informacijama Savjet Agencije je konsultovao uporednu praksu i ostaje dosljedan praksi koja je potvrđena i u zemljama EU, o čemu svjedoče meritorne odluke Povjerenika za informiranje Hrvatske koje su potvrđene Presudom njihovog Upravnog suda, a koje svaki put uredno dostavljamo Upravnom sudu Crne Gore. O ispravnom postupanju Savjeta Agencije prilikom donošenja odluke u meritumu ide u prilog i presuda Vrhovnog suda Crne Gore, kojom je potvrđena presuda Upravnog suda Crne Gore, da je pristup Savjeta Agencije "nalaže se prvostepenom organu" ispravna meritorna odluka, čime se ogleda adekvatnost primjene instituta meritornog odlučivanja od strane Savjeta Agencije.

Savjet Agencije je tokom postupanja ponovo ukazao na problem nedostavljanja traženih informacija gdje postupak slanja urgencija traje od pola godine do godinu dana, čak i duže, što ima za posljedicu ćutanje Agencije, a razlozi su upravo propusti prvostepenih organa zbog nedonošenja odluka u zakonskom roku a što je rezultiralo sa 192 presude Upravnog suda Crne Gore kojima se nalaže da se odluči u roku od 15 dana od prijema.

Praksa Agencije u oblasti slobodnog pristupa informacijama je zavidna i možemo istaći svoje zadovoljstvo da su napravljeni značajni pomaci na svim poljima, najprije kroz poštovanje odredbi Zakona o slobodnom pristupu informacijama posebno kad je u pitanju institut meritornog odlučivanja kao i ćutanja administracije. Upravo broj od preko 18000 donešenih akata i donijetih 2867 odluka tokom 2016. godine, ukazuje da je

Agencijam, uprkos nedostatku kadrovskih kapaciteta za postupanje po predmetima, ostvarila svoj cilj.

Savjet Agencije je u postupku primjene Zakona o slobodnom pristupu informacijama uočio propuste u samom Zakonu, npr. ne postoji jasan balans između prava na dostupnost informacija od javnog interesa i privatnog interesa pojedinica, odnosno zaštite ličnih podataka. Savjet Agencije, koji je u obavezi da donosi odluke, jasno naglašava da se kroz sadašnju praksu zahtjevom za slobodan pristup informacijama traže i lični podaci koji nijesu informacije od javnog interesa, a koje se moraju javno objaviti u skladu sa Zakonom, što dovodi do mogućnosti ugrožavanja prava na zaštitu ličnih podataka jer informacije koje su na interentu ostaju na interentu. Podnosioci zahtjeva za slobodan pristup informacijama mogu i imaju pravo podnijeti zahtjev za dostavljanje informacija o svojim ličnim podacima rukovaocu zbirke ličnih podataka i tražiti da mu u roku od 15 dana dostave tražene informacije kroz primjenu Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Takođe u cilju efikasnije primjene Zakona, a kako bi se brže i lakše došlo do ličnih podataka, upućujemo na praksu zemalja članica EU.

Predstavci Agencije su bili članovi Radne Grupe formirane Odlukom Vlade Crne Gore radi potrebe izrade Predloga izmjena i dopuna Zakona o slobodnom pristupu informacijama koji je rezultirao usvanjem predloženog teksta na sjednici Vlade Crne Gore koji je ušao u Skupštinsku proceduru. Novim izmjenama i dopunama Zakona unijete su odredbe o ponovnoj upotrebi informacija u posjedu organa vlasti. Smisao *re use* – ponovne upotrebe informacija je uvođenje novog instituta u naš pravni sistem na koji način je u potpunosti ispoštovana Direktiva o ponovnoj upotrebi podataka, čije zadnje izmjene su bile 2013.godine.

Ponovna upotreba podataka je izazov za Crnu Goru da prepozna informacije koje institucije imaju u svom posjedu da se na pravi način procjeni njihova vrijednosti i valorizuje ekonomski kroz uplatu naknade uz zaštitu autorskih prava svih institucija kroz izdavanje adekvatnih licenci koje će postupati za navedeni zahtjev za ponovnu upotrebu informacija.

Institut ponovne upotrebe informacija – *re use* će pokazati koliko je crnogorsko društvo spremno da prihvati nove savremene tokove i učini dostupnim informacije u mašinski čitljivom formatu.

Portal Otvorenih podataka je još jedna od novina unijeta u Izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Portal otvorenih podataka koji će biti u nadležnosti Ministarstva će omogućiti građanima dostupnost na jednom mjestu svih servisnih informacija kao i pristup registrima kroz kompjuterske i mobilne aplikacije.

Skupštini Crne Gore podnosimo Izveštaj za 2016. godinu sa ciljem da učinimo korak naprijed i budemo samokritični dovoljno da Vam ukažemo na sve probleme sa kojima se susrećemo u radu, sa konstruktivnim prijedlozima za prevazilaženje istih, kroz prihvatanje naših rezultata kao indikatora da se državna uprava mora prilagođavati novim izazovima i time ćemo svi na svoj način dati doprinos da imamo otvorenije i transparentnije društvo.